

II
76.80?

ENEA HODOŞ

POEZII

POPORALE

DIN BĂNAT

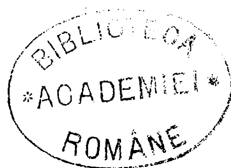
POEZII POPORALE DIN BĂNAT

CULEGERE PUBLICATĂ

DE

ENEA HODOȘ

I

CARANSEBEȘ, 1892

EDITOR ENEA HODOȘ

TIPARUL TIPOGRAFIEI DIECEZANE

POEZII POPORALE

Domniei Sale

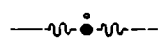
Dlui Coriolan Brediceanu

închină această carte

Colectanții

PREFAŢĂ

I

Cartea de faţă cuprinde poezii adunate în mai multe comune din Bănatul timişan.

Între anii 1889 şi 1892, pe timpul vacanţelor, o parte din tinerimea Institutului pedagogic-teologic din Caransebeş a cules, la stăruinţele subsemnatului, un număr considerabil, mai mult de două mii de cântece poporale, lirice şi epice, auzite pe-acasă dela ţărance, dela ţărani, dela militari, şi câteva puţine din gura lăutarilor. Am ales din cântecele *lirice* pe acele, care le-am crezut mai importante, fie din punct de vedere al *poeziei*, fie din punct de vedere al *graiului*, şi le dau astăzi publicului cetitor aşa cum le-am primit: *dela trecerea ce o vor întimpina atârnă continuarea publicaţiunii.*

Numele elevilor şi elevelor, care au colectat şi comunele unde s'au scris, sunt:

Ion Alexandrescu în comuna *Vărădia*,
Serafin Băianu în *Margina*,
Eremie Borchescu în *Borlovenii-vechi*,
Ion Borlovanu în *Dalci*,
Traian Bosică în *Petrilova*,
Dumitru Bulgea în *Drăgoeşti*,

Nicolae Câlniceanu în Ciclova,
Cornel Crăinicescu în Ocna de Fer,
Iosif Curuț în Coșava,
*Ion Gropșanu**) în Sasca,
Ion Grozăvescu în Bogăltin,
Zah. Grozăvescu în Globu-Craiova,
Grigore Lața în Căvăran,
Samson și Trifu Logojanu în Fârdea.
Niță Popovici în Logoj,
Gheorghe Rădoiu în Ilova,
Simeon Răzvanu în Domașnea,
Gheorghe Sârbu în Armeniș,
Gheorghe Suru în Goleț,
Simeon Șandru, Ion Drăghici și Mihai Cristescu în Meedica,
Procopie Șimianu și Const. Vlad în Ieșelniță,
Vasile Tărianu și Iosif Serafin în Pătaș,
Iosif Toader în Prigor,
Vichente Ursulescu în Cuptoare,
Iosif Velceanu în Văliug,
Izidor Zaberca și Ion Bojincă în Prilipeț,
Anaida Bumbescu în Țerova,
Elena Cojocaru în Pecenesca și Criciova,
Octavia Crăinicescu în Dulău și Surducu mare.

Al *lor* este meritul acestei colecțiuni de cântece bănățene!

Cele din comuna Caransebeș sunt scrise parte dela țăranul Nicolae Adamescu, pe care mi l-a reco-

*) Cei tipăriți cu litere *cursive* sunt dela Institutul teologic; ceilalți dela Institutul pedagogic.

mandat colegul meu, profesorul Ios. Bălanu; parte dela alți caransebeșeni. Din com. Herendești (Ărândeșci) mi-a dat câteva cântece col. meu prof. Dr. P. Barbu.

În partea II. din această Prefață vom arăta unele însușiri gramaticale, mai ales fonetice, cu probe de graiul bănățean; ear în partea III., vorbind despre cuprinsul cântecelor, se vor arăta câteva din frumsețile lor poetice mai marcate.

II

Graiul țăranului din Bănat, ca și graiul țăranului din alte provințe, asămănat cu limba literară, ne înfățișează mai ales abateri fonetice.

O parte din însușirile acestui grai le găsim în graiul ardelean, sau în cel moldovean, ba chear în cel macedo-român; altele sunt ale sale particulare.

Însemnăm, din punct de vedere gramatical, următoarele însușiri:

1. Una din cele mai distinctive caracteristice a graiului bănățean ieste păstrarea lui *n* între două vocale. În Bănat nu se zice altfel decât: viñe (pentru vie de struguri), călcâñĭ, întâñĭ, cuñĭ, căpătâñĭ, gutâñĭ, tot așa în câteva comune se zice făñină pentru făină s. fărină. La verbe asemenea ieste păstrat sunetul *n*, d. e.: tu rămâñĭ, țâñĭ, (dela a ținea), viñĭ, puñĭ, spuñĭ, a încuña, a descuña, am descuñat etc. Pentru sufixul augmentativ oi și oaie există numai *oñĭ* și *oañe:* pietroñĭ, pietroañe; suf. *oañe* mai adese ie neaugmentativ, p. e. ursoañe, vulpoañe, lupoañe, iepuroañe, acelaș sufix *oañe* formează nume proprii

femenine derivate din masculine, din Popescu se face Popescoañe (nevasta lui Popescu), Bibescoañe, Zabercoañă, Gruescoañe.

2., Sunetul *n* urmat de *i* sau *e*, trece în *ñ*, rostit ca în l. spaniolă, sau ca *gn* în unele vorbe din franceză, sau ca *ny* în l. maghiară; dar deşí îl găsim şi în limba asta din urmă, totuş nu putem să-l considerăm drept influenţă a limbei maghiare; graiul bănăţean a fost mai ferit de influenţa acestei limbi, decât ieste graiul din părţile ungurene şi unele ardelene. Afară de aceasta în Bănat nu s'a prefăcut nici sunetul **t** sau **ch** urmat de *e* ori *i* în *ty*, nici **d** sau **gh** urmat de aceleaşi în *gy* maghiar, după cum s'a prefăcut la Românii din Ungaria şi la unii din Ardeal, unde s'au modificat în senz maghiar; ci în Bănat a suferit alte schimbări, care se vor arăta mai jos, la pt. 4.

3. Sunetele *b*, *p*, *f*, *v* urmate de *i* (ear *v* urmat de *u* în cuv. vulpe) rămân nemodificate, ca şi în limba literară; şi nu aflăm în Bănat nici pe g h i n e, nici chită ca în părţile Sibiului, nici b g y i ñ e şi p t y i t ă ca în părţile ungurene, nici b j i ñ e şi p c i t ă ca pe la Năsăud; asemenea nu se zice l u p c i ori l u p t y i, nici h i u, nici j i ţ ă l şi j i n ca pe la Blaj, ori i n ca la Braşov: ci numai biñe, pită, lupi, fiu, viţăl, vin ş. a. m. d. Insă *iclean* şi nu viclean.

4. S'au schimbat sunetele *t* şi *d* urmate de i sau e, în *ce* şi *ge (dje)* d. e.: f r u n c e (frunte), c e (te), c i n e r (tiner), v e r g e sau v e r d j e (verde) M e g í a şi M e g í c a cu acc. pe i (Medía şi Medíca, numirile ce le dă poporul localităţilor cu numele oficial Mehádia şi Mehádica), V a l e a g e n i i, cu numele oficial Valeadeni;

în cuvintele deget şi dinte sunetul d s'a prefăcut în gh, şi astfel se pronunţă: **ghejĭet** şi **ghince**; de altă parte se zice *dă* pentru de (dar şi djă), *dân* pentru din (dar şi djin).*) Sunetele ch şi gh urmate de e sau i rămân earăş nemodificate.

5. Sunetul ce se schimbă, ca şi în graiul moldovenesc, şi ca şi în graiul poporului din comitatul Zărandului, într'un sunet apropiat de *ş* şi în poeziile dela sfârşitul acestui capitol îl însemnăm cu şĭ, deşí nu-l putem transcrie exact: dulşĭe (dulce), şĭe mai faşĭ, (ce mai faci) ş. a.

6. In comunele Ţerova, Ilova, Zlagna, Prisian, Poiana, Visag, dupăcum îmi comunica dl asesor consistorial Iuon Ionaş, precum şi elevii din partea locului, în locul sunetului *ş* se pronunţă pretutindenea *s* d. e. *sasă* (p. şasă), *sapte* (şapte), *cocosu rosu* (cocoşu roşu), *sade* (şade). Invăţătorii din amintitele comune, dupăcum mărturisesc înşişi, au greutăţi cu copiii de şcoală, până ce îi fac să rostească pe ş. Se pare curios, că pe lângă toate aceste, cele spuse în punctul precedent (5) au valoare şi pentru comunele aici pomenite.

7. Sunetul *z* se rosteşte mai totdeuna ca *dz*, se zice nu numai *dzâc* (zic) *Dumnedzău*, ci şi *dzamă*, *dzăhar*, *dzimbet*.

---

*) După cum mi se spune, în unele locuri: Bocşa, Sasca, Oraviţa, Reciţa, unde sunt lucrători de mine, se pronunţa dje şi djin pentru de şi din; aceasta ar fi pronunţarea aşa numiţilor Bufeni (sing. Bufan), o numire mai mult de batjocură pe care Frătuţii, adică neaoşii pământeni, o dau celor veniţi din alte părţi, din „ţară" mai ales. Atât graiul cât şi portul Bufenilor asămănat cu al Frătuţilor prezentă oarecare deosebiri.

8. Deosebirea întră g e (dj) și j rămâne cu toate aceste evidentă, și *ge*, *gi* s'ar putea transcrie cu *jĭe*, *jĭi* d. es. m ĭ e r j ĭ e (merge), însă j o r (jur).

9. Diftongul e a se aude mai mult ca ĭ a la cuvintele de genul femenin terminate în e și articulate: v a l ĭ a, v u l p ĭ a, c a r c ĭ a (cartea); mai adeseori *e*, din diftongul e a se pierde cu totul și rămâne *a* singur: s a r ă, ț a r ă, î n f r u n z a s c ă, v o r b a s c ă, b a t (beat), ș a s ă, ș a p c e; la imperfecte: a u z a m, c u l e d j a m, v e g ĭ a m (vedeam), ș e g ĭ a m (ședeam), țâñam (ținеam), ș. a. Adjectivul fem. r e a se pronunță *rè* (cu e închis), pron. fem. t a asemenea: tè.

10. Cuvintele terminate în e a nearticulate, ca stea, nea, cățea ș. a. se găsesc în vorbirea țăranului din Bănat, aproape pretutindenea, sub forma a u ă, de es.: ñ a u ă, (neəuă) s t a u ă, c ă ț a u ă, n u e a u ă, m ă s a u ă.

11. In diftongul o a se pot deosebí două sunete: un *u* și un *a*.

12. Substantivele femenine terminate în *ă* fac pluralul mai mult cu *i*, decât cu *e*; pluralul dela icoană ieste; i c o ñ ĭ, articulat: i c o ñ i l e; casă, plur. c ă ș ĭ, c ă ș i l e; fată plur. f ĭ e c e, art. f ĭ e c i l e; mamă, plur. mame, art. mamele, dar și m a m i l e, pl. mai ieste și m u m â ñ ĭ, dela tată t ă t â ñ ĭ. În gen. și dat. sing. primesc numai *i:* a i c o ñ i i, c ă ș i i, f e c i i, (fetei), m a m i i ș. a. Dar și altfel *e* la plural ieste foarte rar; dela măr pl. ieste m ĭ è r ă; pară, p ĭ è r ă, frumos f r u m o a s ă, ș. a.

13. Sufixele o r ĭ, a r ĭ și e r ĭ sunt întrebuințate exclusiv pentru o r, a r și e r; de ex.: î n v ă ț ă t o r ĭ

(atât la sing. cât și la plur.) f r ă g a r ĭ (și sing. și plur.) m â ñ e r ĭ ș. a. Unii cărturari pretind, că în cazurile aceste s'ar auzí la singular nu numai *ĭ*, ci și un *u*. Atâta ieste sigur, că acest *u* nizuește să dispară, și urma lui ieste deja cu totul efemeră, întocmai ca și la cuvintele terminate în consonantă.

14. Alăturea formelor u m b l u și u m p l u se mai întrebuințează uneori î m b l u și î m p l u; însă numai unghi și nu înghi.

15. Pelângă r â d și vând se zice mai des r i d și *vind*, asemenea *rât* și *rit*. Vind se conjugă așa: *vind*, *vindz*, *vinge*, *vingem*, *vingeț*, *vind*; perf: *am vindut* ș. c. l. R i d: *mă rid*, *ce ridz*, *să rige*, *ñe rigem*, *vă rigeț*, *să rid*; perf. *m'am ris* șcl. tot numai cu pron. refl.

16. Articlul pentru vorbe de gen. mas. u l a pierdut pe *l*. Se rostește articulat: omu, porcu, *tot natu*, socru, (nearticulate cele două ultime sunt tot așa); boŭ articulat bou (două silabe, prima acc). Exemple de nume proprii art. și neart.: Gruescu, Pârvănescu, Mânescu, Puiu ș. a. formează genitivul și dat. sing. l u Gruescu, pl. Grueșcilor, l u Mănescu șcl.

17. Pentru articlii a l, a i, a l e, se folosește numai forma *a*. Bufenii, după cum se susține, ar folosí toate formele acestea, — ceea ce remâne să se constate.

18. Pronumele reflexiv se întrebuințează și duplicat în perf. compus: m ' a m b ă t u t u - m ă, c i - a i s c u l a t u - c e (te-ai sculatu-te), s'o 'm b ă t a t u - s ă, l - a m v ă z u t u - l, ñ'-am d u s u - ñe (ne-am dusu-ne), v ' a ț i s u p ă r a t u - v ă, s ' o r d u s u - s ă șcl.

19. La verbul a f i însemnăm următoarele forme:

Indic. Prezent: *io mis, tu ieşci, iel îi, noi ñis, voi vis, iei îs* şi *iei iăst,* acest din urmă numai ca verb predicativ. Exemple: *io mis bănăţen, şi noi ñis bănăţeñi, voi vis dân ţară* ş. a. Se mai zice şi: *noi ñisăm* şi *voi visăţ* în unele locuri.

Ind. Imperf.: ieram, ierai, iera ieram, ieraţ, iera.

Ind. Perf. s.: *fusăi, fusăş,* (silaba ult. acc.) fu; fusărăm, fusărăţ, fură, (silaba a doua din urmă acc.) Se mai conjugă şi: *fuşăi,* precum şi *fui.*

Ind. Perf. c.: am fost, ai fost, *o fost,* am fost, aţ fost, *or fost.*

Ind. Viitor: *oi fi, îi fi, o fi, om fi, îţ fi, or fi.*

În Meedica, mi se spune, ie folosită şi forma întreagă: voi fi, *vii* (sic!) f i, va fi, vom fi, *viţ fi, vor fi.*

Conjunctiv Perfect: să *fiu* fost, să fii fost, să *fiă* fost, să *fim* fost, să *fiţ* fost, să *fiă* fost.

20. Perf. simplu, Indicativ, dela verbul *dau*: *io gegei,* (dedei, cu acc. pe ultima), *geges* (şi daşi) *gege* (dede, cu acc. pe silaba primă), *gegerăm, gegerăţ, gegeră,* (acc. pe prima sil.)

Se mai conjugă şi aşa: *dăgei, dăgeş, dège, dăgerăm, dăgerăţi (*acc. pretutindene pe *è* ori *e), dègeră* (acc. pe è).

21. Imperativul are o formă a sa particulară, şi se formează cu sufixele: areţ, âreţ, ereţ, ireţ. Ieste de observat, că sufixele aici înşirate se pun numai în propoziţii negative imperative; propoziţiile afirmative, imperative au aceeaş formă ca şi limba literară. Exemple: *nu cântareţi, nu strigareţi, nu bacereţi* (nu batereţi), *nu vorbireţi, nu urâreţi* ş. a. Pretutindenea

în Bănat ieste folosită forma aceasta; ici colo, sub înrâurirea școalei, se folosește astăzi și forma literară alăturea formei de mai sus.

22. Optativul Prezent se conjugă în com. Vărădia și Pătaș, dupăcum mi se comunică de elevi d'acolo, în modul următor:

io reaș veñí, tu reai veñí, iel ar veñí, *noi ream veñí, voi reaț veñí,* iei ar veni. Exemple la cântecele din Vărădia și la unele din Pătaș.

23. Pronumele demonstrative: acesta, acela, aceasta, aceea au numai formele:

Masc. Sing. Nom. și Ac. *ăsta, ahăsta ; ăla, ahăla.*
„ „ Gen. și Dat. *ĭstùia ; ălùia.**)
„ Plur. Nom. și Ac. *ăștea, hăștea, ahăștea, ăla.*
„ „ Gen. și Dat. *ăstòra, ahăstòra ; ălòra.*
Fem. Sing. Nom. și Ac. *asta, ahasta ; aea, ahaea.*
„ „ Gen. și Dat. *ăștèia ; ăèia.*
„ Plur. Nom. și Ac. *eștea, heștea, aheștea ; elea, ălea.*
„ „ Gen. și Dat. *ăstòra, ahăstòra ; ălòra.*

24. Influența limbei nemțești, maghiare și turcești se reduce la elementele lexicale primite în vremuri mai nouă; în cântecele colecțiunii noastre le vom indica prin litere spaționate ori cursive, tot așa și pe cele latinești ori slave puțin obișnuite sau chiar necunoscute în alte părți locuite de Români.

Eată și câteva probe de cântece bănățene scrise așa cum se zic:

*) Accentul grav arată silaba accentuată.

Frundză verge ca nalba
Legăna-m'aș ca earba
În brațele lu mândra!

(Vezi Nr. 114.)

*

Frundză verge flori mănunce,
Șie porți mândră, păr pră frunce
Că ț-or ieși vorbe mulce!

(Vezi Nr. 482.)

*

Mândra șie mi-i dragă mie,
ñime'n lume nu o șcie,
Numa cucu dân pădure,
Șâ iel la ñime nu spuñe.

(V. Nr. 34)

*

Mândruța cu ochii ñegri
Mult mi-i dragă, mânșĭ-o viermii;
Dar mândra cu ochii verdzi,
Nișĭodată să n'o credzi,
Că ce lasă adurmit,
Șâ plĭacă după iubit.

(V. Nr. 430)

*

Prân pădurea cu nuele,
Mĭerg cătañe cinărele
Cu maișĭile după iele,
Cătañile mĭerg cântând,
Șâ maișĭile mierg plângând!

(V. Nr. 539)

*

Rămâñĭ, mândro, sănătoasă,
Gură dulșie șâ frumoasă,
Că acum ñe dăspărțăm,
La trii añi ñe întâlñim!

— Du-ce, ñeico, sănătos,
Ca un trăndăfir frumos,
Să ce bată vântu'n față,
S'împli lumea dă dulșĭață? (V. Nr. 553)

*

Frundză verge dă pră baltă,
Tare cĭ-am iubit odată,
Când ierai cu coada lată.
Cĭ-aş iubí ş'acum ñevastă,
Da bărbatu-i tot cu ciñe,
Şâ țâñe ochii la miñe! (V. Nr. 357)

*

Firișĭel dă câñepă,
Să viñĭ, bage, sâmbătă,
Că mă găsășci sângură,
Sângură închisă 'n casă
Cu coace albe pră masă
Cu ochi ñegri pră fereastră
Ochii-s ñegri ca ñeghina,
Gura-i dulșĭe ca zmochina! (V. Nr. 68.)

*

Mărítă-ce, mândra miè,
Nu trajĭe năgejgea miè,
Că năgejgea dâla miñe,
Îi ca ghĭața dă subțâre,
Când ce sui, nu ce mai țâñe.

*

Măríă, poale dă sai,
Toată vara ce 'ntrăbai,

Mă iubeşci,
Ori mă urăşci?
Măríă, poale nălbice
Puñe-mă slugă la vice,
Să ce văd tot prân obor,
Că-m crapă iñima 'n dor! (V. Nr. 77)

*

Mândruţo cu ochii mişĭ,
Şĭe mă faşĭ dă vin pr'aişĭ?
Şâ sara, şâ gimiñaţa,
Pântru ciñe să-m pierd vĭaţa?
— Ba ieu, bage, nu ce fac,
Numa viñi c'aşa ţi-i drag,
Şâ 'n şĭizmĭe cĭ-ai încălţat
Şâ'n chimĭeşă) dă bumbac,*
Tu, bage, cĭ-ai înschimbat! (V. Nr 66)

*

Frunză verge dă sălată
Să laşi uşa dăscuñată
Să mai vin noapcea odată,
Să ce văd cum ieşci culcată,
Cu faţa cătră părece,
Cu gura arsă dă sece. (V. Nr. 70)

*

Să şcii, mândr', agevărat,
Că dă ciñe m'am zuitat
Dă trii dzile, dă trii nopţi,
Dăcând la ciñe n'am fost;

*) Se zice, mai puţin, şi „cămĭeşă." Bufenii zic „cămaşă.

Dar astară baș m'oi dușie,
Să sărut guriță dulșie!
(V. Nr. 83)

*

Fă-mă, Doamñe, șie mi-i fașie
Fă-mă burme șâ iñele,
La mândra pră ghejieţele:
Când să dușie să să culșie,
Cu mâna îș fașie crușie,
Dă miñe mince-ș adușie.
(V. Nr. 88)

III

Maioritatea poeziilor acestui volum ieste de cuprins erotic.

Ţărance și ţărani, la șăzători, la lucrul câmpului, la jocuri și nunţi, îș cântă fericirea dragostii sau jalea iei, când în versuri pline de gingășie, când în versuri puternice, fără perifrază.

Tăria dragostii, cu un fel de explicare a iei, se arată în cuvintele:

Și nimica nu mă doare,
Și mă usc depe picioare...

Într'alt loc, atât ie de tare dragostea, încât:

Nime n'o poate strica:
Nici popa,
Nici vlădica,
Fară moartea crâncena!

Dragostea asămănată cu boală să găsește în nenumărate versuri:

Câtă boală ie prin ţară,
Nu-i ca dragostea d'amară!

*

Câtă boală ie sub soare,
Nu-i ca dorul arzătoare,
Că dorul unde se pune
Face inima cărbune...

Dragostea și dorul sunt aici acelaș lucru, ca și în cântecul următor, care are multe variante:

De cine dorul se leagă,
Nu mai poartă mintea 'ntreagă,
Că de mine s'a legat,
Și 'n grea boală m'a băgat.

Greutatea fără păreche a dorului ieste cântată astfel:

Dorul mândrii și al meu
Ie peatră, pământ de greu,
Pământul îl poți ara,
Și peatra o poți purta,
Dar dorul nu-l poți ținea!

Alt cântec o mai dă și cu glumă, și zice așa:

Haide, mândro, pela mine
Să-mi împart dorul cu tine,
Că nu-i modru, nici putință,
Să-l port singur cu credință.

Aceeaș idee o găsim la sfârșitul căntecului cu variante mai mult sau mai puțin cunoscute:

Măi, neicuțo, depărcior,
Nu-mi trimite-atâta dor
Pe părău și pe izvor.

Trimite-mi mai puţinel,
Şi vin dumneata cu ieĭ!
Că mis, neico, tinerea,
Nu ţi-l pot dorul purta,
Ţi-l-oi da la cineva . . .

O dragoste plină de duh mai găsim în cântecele:

Astăzi Miercuri, mâne-i Joi,
Să viĭ, bade, pela noi,
Sa-ţi întorc gura napoi . . .

*

Mână-ţi, bade, boii bine,
Nu ţinea ochii la mine.
Ochii mei sunt lăcomoşi
După voinicei frumoşi . . .

*

Câte mândre am avut,
Tot cu mintea le-am pierdut,
Numai una mi-a rămas,
Şi cu aia trag năcaz . . .
Dar să trag, pe cât am tras,
Tot de mândre nu mă las!

*

Unde văd un droi de fete,
Trec prin apă mort de sete.

Când feciorul ţine la aleasa inimii lui, câteodată chear şi contra voinţii părinţilor fetii, cântă în multe locuri următoarele:

... Spune tu lu maică-ta,
Că atunci noi ne-om lăsa,
Când mă-ta o număra
Frunzițele din doi nuci,
Și penele la doi cuci;
Dar atunci,
Și nici atunci!
Când mă-ta o sămăna
Strat de mac
În vârf de ac;
De-o vedea, că macul crește,
Să mai tragă la nădejde;
De-o vedea, că macul sacă,
Să facă bine să tacă!

Asta trece cum trece, ie mai rău însâ când bădița pleacă în cătane. Atunci durerea izbucnește în accentele cele mai expresive și vrednice de un Eminescu:

Trandafir cu vârfu 'n apă,
Plânge mândruța de creapă,
După bădița, că pleacă...

*

Frunză verde măerane,
Io mă duc, mândro, 'n cătane,
Tu rămâñi de-mi spală haine,
Și le spală'n lăcrimele,
Și le freacă'n dor și jele,
Și le uscă pe scăeți,
Mie să mi le trimeți
Pe frunzele nucului
In țara străinului.

Unul, care ie însurat şi are copíi şi nevastă, îş varsă durerea sufletului în cântec ca acesta:

... De unde cătana pleacă,
Rămâne casa săracă,
Şi nevasta supărată,
Copilaşii plâng pe vatră,
Şi nu ştiu cine li-i tată!

Pe lăngă durerea nesfârşită pentru copíi şi nevastă, se mai alătura şi jalea, că se desparte de boi, de plug, de zbici, de holde, de toate lucrurile din satul lui. Eată un fragment:

... Rămân holdele pustíi,
Fete şi mame bătrâne,
Şi copiii fără pâne;
Zbiciu din cui putrezeşte,
Plugu'n şură rugineşte,
Boii 'n grajduri odihnesc,
Grădinile 'nţelenesc...
Ear pe drumuri şi cărare
Curg lacrimi părău şi vale,
Lacrimile înfocate
De fete nemăritate
Şi neveste supărate,
Şi de mame 'nstrăinate!

Însfârşit, de cătane fiind vorba, soartea ce-l aşteaptă pe cel mort în război ieste cuprinsă în cântece de o profundă şi pătrunzătoare jale:

... Ear în loc de cântec sfânt
Ce se cântă la mormânt,

Croncănesc corbii prin vânt;
În loc de popă cu carte,
Un dobaş cu doba bate,
Clopotele-s tunurile,
De resună dealurile...
Noi feciori fără noroc,
Nu putem scăpa de foc,
De-aşa moarte cu năcaz,
Fără pânză pe obraz;
De-aşa moarte de cu greu,
Fără pic de copârşău,
Fără om din satul tău;
De-aşa moarte de cu grabă,
Fără mamă, fără tată;
De-aşa moarte cu strânsori,
Fără fraţi, fără surori,
Fără om din a mea ţară,
Fără lumină de ceară,
Fără lumină de său,
Blăstămat de Dumnezău!

*

Mai sus am zis, că decât voia părinţilor ieste mai tare dragostea; cu toate aceste o altă caracteristică a cântecelor poporane ieste ascultarea de părinţi: a nu asculta părinţii ieste una din greşelile principale, care în urmă tot pedepsită are să fie. Cântecul bănăţean asemenea cântă:

De tată n'am ascultat,
Dumnezeu că m'a cercat,
Ş'am făcut, precum am vrut,
Dumnezeu că m'a bătut!

Resplata, după măsura faptelor, urmează încă în viață; ear adevărata resplată are să vină numai după moarte, în viața ceealaltă.

Sentimentul religios și bisericesc ni se pare în colecțiunea aceasta cevaș mai puțin învederat, chiar dacă am lua în considerare și cântecele epice*) adunate de aceiași elevi. Alte colecțiuni, bunăoară cea mai veche a lui Alexandri, conțin număroase exemple, unde poporul îș descrie preoții și bisericile în mod cu adevărat plin de pietate.

Sentimentele de dreptate, de datorință, de cinste, de recunoștință, de ospitalitate sunt tot atâtea caracteristice ale poeziei poporane române. Din a noastră colecțiune aducem, pe nimerite, câteva probe:

Așa, spre pildă, cătănia „neamțului“ ie bună numai „la fecioru fără mumă“, și ie dată „la fecioru fără tată“, — dar de altă parte feciorul cântă și așa:

Căpitane, căpitane,
Slobozi-mă din cătane,
Să mai prind plugul de coarne
Până la sfinții de soare;
Dacă lucru l-oi găta,
Înapoi m'oi înturna!

Cât ie de scumpă cinstea casei și a neamului se vede și din cântecul dragostei:

Și ia sama tu prea bine,
Nu iubí pe fiecine,
Că-ți faci neamu de rușine...

Rușinea de lume face pe țăran să se gândească și resgândească asupra fiecărui lucru. Pățaniile lumei

*) Care pot forma un material pentru vol. II.

îl silesc să fie cu deosebită băgare de samă în ori ce împrejurări.

Despre cinstea cuvântului dat zice feciorul cătră fată:

Să fii tu ca soarele,
Dacă nu ţii vorbele!

O fată respunde ştrengarului care îi cere o gură, numai o gură:

Gura mea nu ie de dat
La fecioru blăstămat!

Căinţa, ce şi-o face flăcăul, care alunecă la păcat:

Iubíi, Doamne, ce iubíi,
Muere cu doi copíi, —
Par' că fu satul pustíi!

Şi multe alte probe analoage va putea găsí binevoitorul cetitor, atât în colecţiunea noastră, cât şi în altele de acelaş soi.

*

Vine vorba să se mărite fata: cine oare nu ştie, că ţărăncuţa română de pretutindinea mai bine vrea pe omul sărac dar frumos şi voinic, decât pe cel bogat şi nemernic. Ici colo, pela orăşele, unde au străbătut darurile „culturii", se poate că nu mai are trecere vorba cântecului: „Decât cu urât în casă, mai bine cu boală 'n oasă!" Săteanca noastră însă cântă mereu:

Floare albă din păhar,
Badea meu peste hotar
N'are boi,
N'are nicĭ oi,
Numai ochii amândoi...

Și în astă privire, nici feciorul nu-i rămâne dator. Iel asemenea preferă o țesetoare săracă unei leneșe plinе de bani, pe care, fără prea multe forme, o respinge astfel:

Cântă cocoșul în ușă,
Fata ta doarme 'n cenușă;
Cântă cocoșu 'n gunoi,
Fata ta doarme 'n războі!

Și câte nu-i mai spune!

Unii părinți fără inimă îș silesc uneori fata, să se mărite după feciorul, de care iei nu-i place. Fata, dacă nu le rupe voia, mai târziu îș blastemă cumplit soartea.

Traiul rău cu bărbatul păcătos îl plânge în cyntecul cu multe variante:

Rândunea,
Din țara mea,
Du-te tu la maică mea
Și îi spune iei așa,
Hainele să mi le vindă,
Ori mai bine să le-aprindă,
Să le-aprindă 'n drumul mare,
Să se mire multă țară,
Să se 'nfrice maicile,
Să nu 'nstrine fetile,
Nu le dee într' alt sat
Dup' un câne de bărbat,
Ziua, noaptea șede beat,
Cu mândrile după cap!...

Câteodată nu-i destulă atâta nenorocire: mai vine pe capul omului și năcazul cu s o a c r e l e! Poporul

nostru se asamănă în astă chestiune cu alte popoare, şi bentru bietele soacre nici iel nu prea are cuvinte de însufleţire:

Frunză verde lemn uscat,
Că rea soacr' am căpătat...
De-aş şti, soacro, că-i murí,
M'aş albí,
M'aş rumení;
Şi de-aş şti, că te-i scula,
Singură io m'aş junghia!

Apoi, unde oare nu se cântă:

De te-ai coace-un an ş'o vară,
Tot ai rămânea amară!

Dar în schimb, nici nurorile nu sunt la adică tocmai îngeri de femei:

Frunză verde de bujor,
Tata-mi zice, să mă 'nsor:
Dară mama nu mă lasă
Să-i aduc pe dracu 'n casă...

Un bărbat înrăutăţit, dacă mai ie şi gelos, nevastă-sa nu odată îi pune în vedere o hotărâtă încornorare:

Măcar să mă 'ncuie 'n peatră,
De ce se teme, nu scapă!

Ear bărbatul, la rândul lui, scoate mai târziu învăţătura:

Frunză verde de buede,
În muere nu te 'ncrede!

, După părerea ţăranului, pentru ca o nevastă să se poarte cum se cuvine, nu-i rău să-i dai câteodată şi bătaie, cum dai bunăoară unui băeat prea răsfăţat. Într'un cântec eată ce sfat înţelept se dă unui vecin:

Vecine, frate vecine,
N u-ţi p u r t a m u e r e a b i n e,
C'o văd astăzi ş'o văd mâine,
Şi ne-om face de ruşine...

În alt cântec muerea, ea însaş, îş sfătueşte bărbatul s'o îndrepte pe calea cea bună prin leacul de mai sus. Dăm aici o parte din acest ciudat cântec. Cineva zice unui bărbat să-ş bată nevastă, pentrucă ea îi sparge casa. Bărbatul respunde:

Ba io, frate, nu mi-oi bate,
Ci-i voi pune straiţa'n spate,
Ş'oi mâna-o 'n strinătate!
Nevasta când auzea,
Din gură aşa-i grăea:
— Măi, bărbate, dumneata,
Nu-mi pune straiţa în spate,
Să-mi dai drumu 'n strinătate,
C i a p u c ă z b i c i u 'n m â n ă,
Ş i m ă b a t e-o s ă p t ă m â n ă,
S ă m ă f a c m u e r e b u n ă!...

De altcum, decâteori nevestei i merge treaba rău, totdeuna îş blastemă n o r o c u l mai întâi; pretutindenea la popor ieste înrădăcinată ideea, că aşa i-a fost s c r i s, aşa i-a fost d a t, aşa i-a fost u r s i t, aşa i-a fost n o r o c u! Cântecele de blăstem, ca frumuseţi poetice, nu rămân îndăratul altor cântece.

Scrisul, data, ursita, norocu se înfățișează adese pe paginile colecțiunilor de poezii poporane în versuri de nemărginită durere și duioșie.

...Cine n'are noroc, n'are,
Decând naște, până moare...

*

Arz'o focul ursitoare,
Care m'a ursit pe mine,
Să nu mai trăesc cu bine...

*

Soacra șede tot în vatră,
Și latră, că nu-s bărbată;
Io-s bărbată, ca și focu,
Numai n'am avut norocu...

Dăm și câteva fragmente din cântece de blăstem:

... Când îi lua o 'mbucătură,
Să se facă peatră 'n gură!

*

Să mori fără luminare!...

*

... Să te 'ngrași ca scândura,
Și să roșești ca ceara!

*

Patru boi ca niște flori,
Să ți-i mânci toți cu doftori;
Căruța cu patru cai
Să te poarte la șpitai,
Și de leac să nu mai dai!

*

...Când îi fi în primăvară,
Să fii ca turta de ceară,
Să te scoată patru-afară!

Și altele multe.

*

O însușire, ce nu poate fi trecută cu vederea, ieste satira din cântecele țăranului, — și să n'ajungi din fatalitate pe gura unui țăran deștept să te spele, de strașnic batjocoritor ce ieste! Popă să te faci, și tot nu iești cruțat.

Cele mai ințăpătoare sunt cele ce se zic pe la jocuri, strigături sau chiuituri, cum le zic în Ardeal. În Bănat se zic mai rar la joc, dar totuș se obișnuesc în unele comune.

Exemple.

Pentru cei iubitori de joc și de lucru ba:

Io la joc,
Mândra la joc,
Și oala curge la foc!

Pentru o mândră darnică:

Câte paie sunt pe șură
La atâța li dă gură!

Pentru cele leneșe:

Nu fii tu, fată, făloasă,
Că ți-i cânepa de coasă,
Cucuruzu 'mpăpușat,
Cum ie mai bun de tăiat!

*

Hop sus,
Poale nu-s,

Că bădiţa le-a pus sus,
Sus d'asupra pe cuptor
Şi pe mâţa păzitor,
Şi mâţa au adurmit,
Şoarecii le-au găurit!

Eacă şi d'ale popii:

Popa nostru ie om roşu,
Şi firetic ca cucoşu,
Num' atâta-mi pare bine,
Că frică nu-i poartă nime...

*

Popa tare m'a jurat,
Să nu ţin drăguţă 'n sat.
Dar şi popa-i mare câne,
Că şi iel drăguţe-ş ţine
Şi mai multe decât mine...

Un lucru însă tot nu ieste satirizat, deşí poate ar trebuí să fie, căci ieste şi prost, şi stricăcios, şi foarte lăţit pe la satele din Bănat: obiceiul d'a se albí şi rumení. Abea fetele bătrâne şi urâte sunt batjocorite, când se albesc şi rumenesc; dar pare că şi în cazul acesta nu pentrucă au pus rumenele şi albele pe faţă, ci pentru faptul că nu le-au ştiut pune bine. Încolo, şi la sate, ca şi în oraşe la clasa cultă, de unde se respândeşte obiceiul acesta ca şi altele, pretutindinea stăpâneşte credinţa, că o cutie cu albele şi rumenele ieste potrivitul mijloc de înfrumseţare a feţii femeeşti, care apoi pe calea aceasta scurtă trebue să devină cu desăvârşire ademenitoare pentru sufletele masculine... Tot omul cu gustul lui!

Cântecele, cel puțin din acest volum, tratează subiectul amintit, nu numai în mod cruțător, ci chiar încurăjător.

La fântâna cu sălcuță
Se spală a mea drăguță
Cu sapun și cu r o ș e l e
În c i u d a m u e r i i m e l e...

*

Terminând, pentru a învedera mai bine graiul poetic din cântecele țăranului român, nu va fi de prisos, credem, a înșira câteva epitete, prin care iel știe să-ți dea o icoană, adese unică în felul iei, despre frumseța de femee și de bărbat. Vom alege tot atâtea vorbe scurte și bogate în înțeles.

Mai observăm, că aici avem în considerare nu numai poeziile din colecțiunea prezentă, ci și din alte colecțiuni câte ni-au stat la îndemână, și adică cele din: Alexandri (1866), Pompiliu (1870), Teodorescu (1885), Iarnik-Bârseanu (1885) și Elena D. O. Sevastos (1888).

Despre f a ț ă:

Fața iei varsă rouă, fața iei i varsă sânge, — spuma laptelui, dalbă, pe sub soare soață n'are, — scrisă în icoană, scrisă în hârtie, drăgăstoasă, duioasă, — ruptă din soare, — gingășică, oacheșă, ocheșică, negruță, albișoară, albineață ca și dalba dimineață, — bălăioară, obrajii ca niște merișoare, albă ca o lacrimioară, — rumeioară, roșioară, cu fața de trandafir, — ca un bujor.

O c h i i: negri ca neghina, mura câmpului, negrișori, dulcișori și miereori, — de viorele, — ca lu-

ceafărul; măzărați; — izvor de lacrimi și izvor de păcate.

Sprincenele: genele sprincenele stau chită ca penele, — iele fac păcatele, — peana corbului, — sprinceana cam gălbie făcută spre lacomie.

Mustațele: spicul grâului.

Părul: părul iei mătasă moale, ca și inul când înfloare, — gălbior, pletos, pleată pardosită de parale, chică creață, peana corbului.

Gura: gura dulce ca zmochina, — fagur de miere, — gurița iei fagur dulce, cine-o gustă nu se duce, — dulce ca strugurul viilor.

Buzele: moi și dulci, — nici zece mii de boi nu fac cât buzele moi, — subțirele, de calapăr, de trandafir, — subțirele s'adăpate 'n tău de miere, — ca frunzele, de-ți repune zilele.

Zimbetul: când zimbește câmpu 'n față-i înflorește.

Grumazul: alb și cu mărgele.

Sinul: pui de turturea, tare ca merișoarele, alb de porumbiță, rotunjor.

Mersul: legănat și dismerdat, cu dragoste mestecat.

Trupul:

Al lui: trandafir frumos, nalt și dismerdat — tras printr'un inel, șugărel — tiner ca floarea, — voinic și legat, spate late de voinic, — arătos, ca un steag, ca stejarul, ca bradul codrului sus pe vârful muntelui, ca o lumină!

Al iei: trupuşor de viorele, de floricele; — despre romănca din satele de dincoace de munţi se spune în multe cântece, că de înaltă şi frumoasă nu-i ca fata românească cât ie ţara ungurească! trupul unei mândre ie pup de crin, — scăldat în lapte dulce, înfăşuiat în flori de măr, — frumos ca o cruce, — tras printr'o mărgea, — mândru mic şi rotunjor, — subţirel şi nalt ca trestia pe baltă, mlădios, — cu mijloc de trestioară, — tăiat din soare!

E. Hodoş

I. DE DRAGOSTE

1. Frunză verde lemn domnesc

Frunză verde lemn domnesc,
După mândra mă topesc:
I-aș spune, și nu 'ndrăznesc;
Aș tăcea, și mă căesc.

(Țerova)

2. Vai, vai inima mea

Vai, vai inima mea,
Rău ma prins' a mă durea;
Nu mă doare de durere,
Ci de doru mândrii mele!

(Drăgoești)

3. Boală rea ca dragostea

Boală rea ca dragostea
Nu se mai poate afla,
Că n'ai stare la mâncare,
Nici odihnă la culcare.

(Prilipeț)

4. Câtă boală ie sub soare

Câtă boală ie sub soare,
Nu-i ca doru arzătoare;

Că doru unde se pune
Face inima cărbune!
Câtă boală ie sub lună,
Nu-i ca doru de nebună;
Că doru unde se lasă,
Face lacrimilor casă. (Logoj)

5. *Câtă boală ie prin ţară*

Câtă boală ie prin ţară,
Nu-i ca dragostea d'amară,
Ca dragostea cea perdută
Şi multă vremea avută...
(Surducu mare)

6. *Frunză verde alunea*

Frunză verde alunea,
Mare coabă-i dragostea,
Cine-apuc' a o 'nvăţa,
N'are cap de-a o uita,
Nici modru de-a o lăsa. (Prigor)

7. *Rele-s puică, frigurile*

Rele-s, puică, frigurile*),
Da-s mai rele dragostile,
Frigurile te trezesc
Dragostile te prostesc;
Şi de drag,
Mulţi voinici zac;
Şi de dor,
Mulţi voinici mor! (Sasca)

*) Vezi variantă în col. Iarnik-Bârseanu, pag. 7. Bucureşti 1885.

8. Astăzi Miercuri, mâne-i Joi

Astăzi Miercuri, mâne-i Joi,
Mare-i dragostea 'ntre noi!
Cine 'nvaţă dragostea,
Rău îl doare inima.
Voinice, dacă nu ştii,
Cu dragostea nu glumí;
Că dragostea-i câne mare,
Ea doboară, ş'aripi n'are.
(Meedica)

9. Frunză verde de pe luncă

Frunză verde de pe luncă,
Dragostea din ce-i făcută?
Nu-i din mere
Nici din pere,
Ci-i din buze subţirele,
Din clipitul ochilor
Şi din strânsul mânilor.*)
(Prigor)

10. Floricică floricea

Floricică floricea,
Mândra neichii-i ochişa,
Asta-mi rupe inima;
Ochii şi sprâncenele**)
Îmi scurtează zilele.
(Pătaş)

11. Bade, pentru dumneata

Bade, pentru dumneata,
Mă topesc ca cânepa;
Şi bade de dorul tău,
Mă topesc ca inu 'n tău.
(Văliug)

*) Variantă vezi p. 107 „Dragostea de unde 'ncepe," col. E. Sevastos, Cântece moldoveneşti, Iaşi 1888.

**) Compară „De n'ar fi ochi şi sprincene" pag. 8 în col. Iarnik-Bârseanu, Buc. 1885.

12. Bade, de dragostea ta

Bade, de dragostea ta
M'am vestejit ca earba,
Când se taie cu coasa;
Şi bade de dorul tău
Oi ajunge 'n coparşău!

(Bogoltin)

13. Mândruţo, de dorul tău

Mândruţo, de dorul tău,
Zac în pat şi nu mi-i rău;
Şi nimica nu mă doare,
Şi mă usc de pe picioare.*)

(Văliug)

14. Dorul meu ş'al dumitale

Dorul meu ş'al dumitale
Facă-l Dumnezeu o floare,
O floare mirositoare,
Ca s'o pun la cingătoare,
Unde inima mă doare.

(Drăgoeşti)

15. Dorul mândrii şi al meu

Dorul mândrii şi al meu
Ie peatră-pământ de greu:
Pământul îl poţi ara,
Şi peatra o poţi purta, —
Dar dorul nu-l poţi ţinea.

(Pătaş)

16. Dorul ce-i pe capul meu

Dorul ce-i pe capul meu
Nu îl pot purta de greu;

*) Comp. versurile dela p. 109 „Arză-te focul urât...“, in col. Sevastos.

De s'ar afla cineva,
Mie dorul să mi-l ia,
I-aş da bani cu ghiutura,
De s'ar afla cineva,
Să-mi ia dorul din ficaţi,
I-aş da bani nenumăraţi. (Armeniş)

17. *De-ar fi dorul vinzător*

De-ar fi dorul vinzător,*)
Io m'aş face negustor:
L'aş face grămadă 'n şură,
Şi l-aş da cui îmi dă gură;
L'aş pune grămadă 'n prag,
Şi l-aş da la cui mi-i drag. (Văliug)

18. *Cine n'are dor în lume*

Cine n'are dor în lume,
Să vină la mine-anume,
Că io am atâta dor,
De pot vinde tuturor,
Că mi-oi pune băla 'n poartă,
L'oi vinde la lumea toată,
Şi mi-oi pune băla 'n prag,
Ş'oi vinde la dor şi drag,
N'oi căuta pe ce l-oi da,
Că numai l-oi lăpăda! (Văliug)

19. *Cum nu-i dorul mare câne*

Cum nu-i dorul mare câne,
Peste câte dealuri vine!
Şi nu vine, cum se vine,
Că iel vine drept la mine,

*) Compară: „De-ar fi dorul vânzător“ p. 92 col. Iarnik-Bârseanu; „Dorul“ doina nr. 62 în col. V. Alexandri Buc. 1866.

Şi se bagă 'n sin la piele,
Şi se face foc şi jele,
De-asupra inimii mele...
Cine n'are dor în trup,
Să vină să-l împrumut!

(Herendeşti)

20. Cum nu-i dorul mare câne

Cum nu-i dorul mare câne?
Peste câte dealuri vine,
Şi nime nu-l poate ţine,
Nici ţigani cu lauta,
Nici Români cu fluera,
Numai io cu inima.

(Logoj)

21. Măi bădiţă nu 'ntreba

Măi bădiţă nu 'ntreba,
Ce-i mai rău ca frigura...
Frigura te mai trezeşte,
Dar dorul te prididește!
Că dorul ie mare câne,
Peste câte dealuri vine
Şi s'opreşte drept la mine,
Şi mă 'ntreabă de mi-i bine?
Eară io îi zic lui zău,
Că mă doare şi mai rău,
Că nu-i rană de cuţit,
Ci ie rană de iubit!

(Sasca)

22. Dorul mândrei de n'ar fi

Dorul mândrei de n'ar fi,
Păduriţă verde,
M'aş culca, m'aş odihní;
Hai, hai, spic de grâu
La mândra la brâu!

Dorul mândrei mare ieste,
Păduriță verde,
Io mě culc, iel mă trezeşte!
Hai, hai spic de grâu
La mândra la brâu!

Şi cum doru-i mare câne,
Păduriță verde,
Peste multe dealuri vine!
Hai, hai spic de grâu
La mândra la brâu! (Căvăran)

23. *Frunză verde de lileagă*

Frunză verde de lileagă,
De cine doru se leagă,
De-un voinic fără mustață
De fată cu chica creață.
De se leagă de-un voinic,
Nu mai lucră 'n câmp nimic,
Şede toată ziua'n casă
Cu ochi negri la fereastă.
De se leagă de-o fetiță,
Fata merge 'n grădiniță,
Toată ziua stă afară
Cu mâna la inimioară,
După badea iei să moară.
De se leagă de-o nevastă
Nu-ş lucră orânda 'n casă
Toată ziua iese'n prag
Cu firuțu tras în ac,
Pândărind pe cine-i drag! (Văliug)

24. *Variantă*

De cine doru se leagă*)
Nu se face om de treabă;

*) Variante se mai găsesc: la G. Dem. Teodorescu, Poezii pop., Buc. 1885, p. 276: Dorul „Foicică foaie fragă" ; la El. Sevastos, pag. 133 „Firicel de earbă neagră, De cine doru se leagă."

Că de mine s'a legat
Ca de-un pomişor uscat,
Ca de-un pom neroditori
Ce nu face vara flori,
Nici umbră la călători. (Petrilova)

25. Altă variantă

De cine doru se leagă,
Nu mai ie cu mintea 'ntreagă,
Că de mine s'a legat,
Mă duce la mândre 'n sat:
La neveste cu bărbat! (Vărădia)

26. Altă variantă

De cine doru se leagă,
Nu ţine glumă şi şagă,
De se leagă de-o copilă
Ia cârcegele pe mână
Şi se duce la fântână,
La fântână, la izvor,
Să 'ntâlnească dor cu dor... (Sasca)

27. Altă variantă

De cine doru se leagă,
Nu mai poartă mintea 'ntreagă;
Inima îi văcăeşte,
Tot la mândra se gândeşte.
De cine dorul se leagă
Nu mai poartă mintea 'ntreagă,
Că de mine s'a legat
Şi 'n grea boală m'a băgat! (Văliug)

28. Altă variantă

De cine doru se leagă,
Nu mai ţine mintea 'ntreagă,

Că se culcă îmbrăcat,
Şi se scoală căpiat,
Şi apucă'ntrun oftat!

(Peceneşca)

29. Suie, Doamne, luna 'n sus

Suie, Doamne, luna 'n sus,
Să mă văd la mândra dus,
Să mă duc şi să mă 'ntorc,
Că pustiul cel de dor
Mă poartă din loc în loc,
Ca pe-un om fără noroc.

(Mcedica)

30. Frunză verde de secară

Frunză verde de secară,
Ean ieşi, mândro, păn' afară,
Ean ieşi, mândro, până 'n prag,
Că ţ-am fost odată drag,
Ieşi afară până 'n poartă,
De vezi dorul cum mă poartă,
Mă poartă din loc în loc,
Ca pe-un om fără noroc.

(Pătaş)

31. Variantă

Frunză verde măzerică,
Frumos cânt'o turturică,
Ea din grai aşa-mi respică:
Ean ieşi, mândro, până 'n poartă,
De vezi dorul cum mă poartă,
Mă poartă din loc în loc:
Ca pe-un voinic făr' noroc.

(Prilipeţ)

32. Io departe, tu departe

Io departe, tu departe.
Am veni, şi n'avem carte.

Să 'mpărţim calea în două,
Să 'ncepem dragoste nouă;
Cu dorul nu-i de glumit,
Că te face prăpădit.

(Arminiş)

33. Tu mândruţă, de român

Tu mândruţă, de român,
Nu iubí tu cel străin,
Că străinu-i prăpădit,
Şi nu-i vrednic de iubit

(Ocna de Fier)

34. Mândra ce mi-e dragă mie

Mândra ce mi-e dragă mie,
Nime 'n lume nu o ştie,
Numai cucul din pădure, —
Şi iel la nime nu spune...

(Văliug)

35. Ce mi-i drag, nu mi-i urât

Ce mi-i drag, nu mi-i urât,
Fie ca negru pământ;
Ce nu-mi place, nu mi-i drag,
Fie ca neaua de alb!*)

(Bogoltin)

36. Tot gândind, neico, la tine

Tot gândind, neico, la tine,**)
N'a rămas inimă 'n mine,
Şi câtă a mai rămas,
Toată la neica s'a tras.

(Peceneşca)

*) Varianta acestor versuri v. în col. Iarnik-Bârseanu pag. 14. Ce mi-i drag nu mi-i urât, şi în col. Sevastos, p. 150.

**) Comp. „Când gândesc, mândră, la tine“, p. 114 col. Iarnik-Bârseanu.

37. *Frunză verde de secară*

Frunză verde de secară,
Bine mi-a fost mie-asară;
Frunză verde, bat'o bruma,
Tot așa nu mi-i acuma;
Fie-mi bine, fie-mi rău,
Tot mi-i drag necazul meu!

(Văliug)

38. *Variantă*

Frunză verde de secară,
Bine mi-a fost mie-aseară;
Frunză verde, bat-o bruma,
Tot atâta mi-i acuma,
Fie-mi bine, fie-mi rău,
Io trag în necazul meu!

(Herendești)

39. *Cucule, cu peană sură*

Cucule, cu peană sură,
N'am vorbit gură cu gură,
Să nu cânți la noi pe șură,
Că inima mea nu-i bună,
Ci-i legată cu curele
De dorul mândruței mele.

(Vărădia)

40. *Cucule, pasere sură*

Cucule, pasere sură,
Să nu-mi cânți pe arătură,
Ci să-i cânți mândrii pe șură,
Să-mi trimit'un pic de gură:
Pe o floare de bujor,
Să nu-i duc atâta dor,
Pe o floare de gheorghină,
Să grăbească și să vină!

(Drăgoești)

41. Cucule cu pene verzi

Cucule cu pene verzi,
Umbli vara prin livezi,
Toate măndrele le vezi,
Vei vedea şi mândra mea,
Să nu-i spui vro vorbă rea,
Să-i spui, că m'am însurat
C'o fată de împărat,
Bogată cu patru boi,
Ţucu-i ochii amândoi
Şi cercelul din ureche,*)
Când guriţei ie mai sete!

(Caransebeş)

42. Cucule, pasere-albastră

Cucule, pasere-albastră,
Ce-mi strigi atât la fereastră,
Nu mis fată, nici nevastă,
Ci mis pupu crinului
Şi mândra vecinului.

(Surducu mare)

43. Când să vin, puică, la tine

Când să vin, puică, la tine
Că plânge inima 'n mine,
Să vin oare mai devreme,
Când duşmanii taie lemne?
— Ba să vii mai amânat,
Când duşmanii s'or culcat,
Măcar şi la miez de noapte,
Când duşmanii dorm pe moarte;
Dar ia sama la prilaz,
C'are mama-un câne breaz
Şi te rupe de obraz.

(Sasca)

*) Comp. „Hop săracă Micsăsană“ col. Iar.-Bârs. p. 401.

44. *Măi bădițo bădișor*

Măi bădițo, bădișor,*)
Ce-mi trimiți atâta dor?
Vină, bădițo, prin dos,
Că-i portița de rogoz,
Cum pui mâna pică jos;
Să nu vii pe la pârleaz,
C'are tata-un câne breaz,
Și te mușcă de obraz.

(Ilova)

45. *Măi neicuțo depărcior*

Măi, neicuță, depărcior**)
Nu-mi trimite-atâta dor
Pe părău și pe izvor,
Pe gurile tuturor;
Trimite-mi mai puținel,
Vină dumneata cu iel,
Că mis, neică, tinerea,
Nu ți-l pot doru purta,
Ți l-oi da la cineva!

(Domașnea)

46. *Trec la deal, întorc la vale*

Trec la deal, întorc la vale,
Văd la mândra luminare,
M'aș abate pe la ea,
Are răi câni, m'or mușca...
Măcar lupii să mă mânce,
Tot la mândra mea m'oi duce,

*) Compară cântecele „Măi bădiță buze moi" pag. 406. col. Iarnik-Bărseanu, și versurile de pe la sfârșit din „Frunzuleană baraboi," pag. 139, în col. Sevastos.

**) Vezi o variantă în col. Iarnik-Bârseanu pag. 116 '„Măi bădiță bădișor"; alta în col. Sevastos p. 177 „Bădiță de pe izvor".

La mândra cu ochii mici,
Care-i dragă la voinici,
La mândra cu ochii negri.
Că mi-i dragă mânce-o vermii!

(Caransebeș)

47. *Timiș, Timiș, apă rece*

Timiș, Timiș, apă rece,
Cum oi face de te-oi trece,
Că de-a fi o vreme bună,
Te-oi trece sara pe lună;
Și de a fi o vreme rea,
Te-oi trece cum oi putea,
Ș’oi merge la mândra mea!

(Văliug)

48. *Trandafir mândru ’nflorit*

Trandafir mândru ’nflorit,
Am plecat la ogorit
Și rău boi’ am ostenit.
Lăsai plugul pe ogor,
Și plecai, unde mi-i dor!

(Văliug)

49. *Badeo, când te duci cu boi*

Badeo, când te duci cu boi
Te abate pe la noi,
Că-i earba bună de boi,
Umbra de șezut, la noi,
Sub un păr cu pere moi
Să le mâncăm amândoi,
Sub un păr cu pere dulci
Ca să nu mi te mai duci.

(Logoj)

50. *Cine trece p’ângă noi*

Cine trece p’ângă noi?
Neicuța cu patru boi,

Ş'a pus clopoţel la boi,
Să-l cunosc dela războiu,
Că io ţes la brăciri noi
Pentru noi, pentr' amândoi,

(Prilipeţ)

51. Merge badea meu cu plugul

Merge badea meu cu plugul
Tot alăturea cu drumul,
Tot arând şi sămănând,
Şi din gură cuvântând:
— Creşte mândru, grâuleţ,
La pai gros, la spic măreţ,
Să stai nalt la secerat,
Ca mândra la sărutat!

(Margina)

52. Când treci bade p'ângă noi

Când treci bade p'ângă noi,
Plângu-mi ochii amândoi;
Când treci pe lângă obor,
Mă cuprinde, bade-un dor,
Când treci p'âng' a noastră casă,
Picioarele jos mă lasă.

(Vărădia)

53. La grădina cu tulpanul

La grădina cu tulpanul
Işi adapă neica calul,
Il adapă, -l priponeşte,
Păn' cu mândra se iubeşte.

(Caransebeş)

54. Floare albă din păhar

Floare albă din păhar,
Badea meu peste hotar

N'are boi, n'are nici oi,
Numai ochii amândoi!
(Dulău)

55. *Floare albă din păhar*

Floare albă din păhar,*)
Badea mi-i peste hotar,
Ar veni şi n'are cal,
Vin', bădiţă, pe picioare,
Că ieşti tiner ca o floare;
Vin', badıţă, şi pe jos,
Că ieşti tiner şi frumos; —
Ce-mi trimiţi atâta dor?
Pe părău şi pe isvor;
Trimite-mi mai puţinel,
Şi vină şi tu cu iel!
(Surducu mare)

56. *Frunză verde earbă mare*

Frunză verde, earbă mare,
Haide, murgule, mai tare,
Din Craiova în Cerneţ
Să-ţi cumpăr un frăuleţ!

. . . .

— Tot cu frâul m'ai mustrat,
Şi cu zbiciul m'ai mânat,
Şi la gard că m'ai legat,
Apoi fân ş' ovăs mi-ai dat;
Dar m'ai rupt cu scările,
Mândrile
Iubindu-le,
Că ţi-i drag cu mândra 'n pat,
Ca mie cu straiţa 'n cap!
(Prigor)

*) Comp. cântecul dela p. 108—109 „Frunză verde liliac" în col. Sevastos, şi „Bădiţa de peste deal" în col. Iarnik-Bârseanu p. 105.

57. *Tot trecând la mândra dealul*

Tot trecând la mândra dealul,
Mi s'a despotcovit calul.
Nu ie vina calului,
Nici a potcovarului,
Ci ie vina mândrei mele,
C'a pus casa 'n petricele,
Ca să calce murgu 'n iele.

(Bogoltin)

58. *Murgule, coamă rotată*

Murgule, coamă rotată,*)
Du-mă la mândra odată,
Că ț-oi face grajd de peatră,
Vântul să nu mi-te bată.
Nici ploaea,
Să nu te ploaie,
Nici neaua,
Să nu te ningă.
Hai murgule cu picioare,
C'am o mândră ca o floare,
Iți dă grajdul măturat,
Mie pat împerinat;
Ție-ți dă ovăs și fân
Mie pită și cu vin!

(Bogoltin)

59. *Unde mergi, bade, 'n cocie*

Unde mergi, bade, 'n cocie?
— La cosit, soro Mărie,
Să cosesc frunza căpșunii,
Să iubesc mândruța lumii.

(Vărădia)

*) Compară: „Foaie verde de sasău" p. 24, col. Iarnik-Bârseanu; „Frunzuliță cimbrișor" p. 52 și 142 col. Sevastos; „Călărețul", doina nr. 21, col. Alecsandri.

60. Trecú badea cu cocia

Trecú badea cu cocia,
Şi-mi făcú cu pălăria;
Dar io bine nu-l văzui,
Ci pe roţi îl conoscui,
Că-s roţile ferecate,
Cumpărate din cetate
Pe-un florin şi jumătate.

(Vărădia)

61. Cât ie ţara ungurească

Căt ie ţara ungurească*)
Nu-i ca fata românească
De naltă şi de frumoasă
Şi la trup de sănătoasă:
Genele
Sprincenele
Stau chită ca penele,
Ochii-s negri ca neghina
Gura-i dulce ca zmochina,
Grumazi albi şi cu mărgele
Pe pofta inimii mele.
Când ia brâul şi se'ncinge,
Faţa iei îi varsă sânge;
Când ia brânele-amândouă,
Faţa iei i varsă rouă....

(Căvăran)

62. Io aici, neica la Plopu

Io aici, neica la Plopu,
Arde inima ca focu;
Io aici, neica la Sasca,
Arde inima ca easca!

(Ilova)

*) Compară: „Câtu-i ţara românească" p. 31 în col. Iarnik-Bârseanu, şi doina 53 „Fata ardeleancă" în col. Alecsandri.

63. Io aici, badea 'n câmpie

Io aici, badea 'n câmpie,
Dorul meu nu se pustiie,
Nu mai știu ce să mă fac,
Că nu aflu la dor leac. (Bogoltin)

64. Frunză verde sălcioară

Frunză verde sălcioară,
O n'auzi tu, Mărioară?
C'am un dor la inimoară...
Ean ieși, dragă, păn' afară,
Că te-aștept tocmai deaseară,
Cânele tău rău mă latră,
M'a gonit grădina toată... (Criciova)

65. Frunză verde de cicioare

Frunză verde de cicoare,
Haide, mândro, la răcoare,
La răcoare, la livezi...
— Ba io, neico, nu cutez,
C'am cățeauă lătrătoare
Și măicuță simțitoare. (Meedica)

66. Mândruțo cu ochii mici

Mândruțo cu ochii mici,
Ce mă faci de vin pe-aici?
Și seara și dimineața,
Pentru tin' să-mi perd viața.
— Ba, ieu bade, nu te fac,
Numai vii, c'așa ți-e drag,
Și 'n cisme te-ai încălțat,
Și 'n cămașă de bumbac
Tu, badeo, te-ai înschimbat.*) (Dulău)

*) Te-ai înschimbat = te-ai îmbrăcat din nou, de curând.

67. *Mândruţo cu ochii mici*

Mândruţo cu ochii mici,
Ce mă faci de vin pe-aici?
— Ba io, bade, nu te fac,
Numai ţie-aşa ţi-i drag;
Vin', bădiţă, sâmbătă,
Că mă afli singură,
Singură închisă 'n casă
Cu ochi negri la fereastă,
Cu coate albe pe masă.
Bărbatu mi-i dus la moară,
Soacră-mea trage să moară...

(Surducu mare)

68. *Firicel de cânepă*

Firicel de cânepă,
Să vii, badeo, sâmbătă,
Că mă găseşti singură,
Singură închisă 'n casă,
Cu coate albe pe masă,
Cu-ochii negri pe fereastă;
Ochii-s negri ca neghina,
Gura-i dulce ca zmochina.

(Dulău)

69. *Răsai lună mai degrabă*

Răsai lună mai degrabă,
Să se vadă prin livadă,
Să crească pelin şi earbă,
Puiculeana să culeagă;
Şi să facă ea peniţă,
O peniţă mândruliţă,
Penicioară de colie,*)
S'o pun badii 'n pălărie,

*) Colie, = Federgras, stipa pennata.

Pălăria-i de mătasă,
De puicuţa mea aleasă!

(Surducu mare)

70. *Frunză verde de sălată*

Frunză verde de sălată,
Să laşi uşa descuiată
Să mai vin noaptea odată,
Să te văd cum ieşti culcată,
Cu faţa către părete,
Cu gura arsă de sete.*)

(Meedica)

71. *Bade, trup de trandafir*

Bade, trup de trandafir,
La noi tu de ce nu vii?
Dacă ziua nu cutezi,
Vină sara de mă vezi,
De mă vezi cum sunt culcată
Cu gura nesărutată,
Întoarsă către părete
Cu gura friptă de sete.

(Vărădia)

72. *Mândra-i bună şi 'nţeleaptă*

Mândra-i bună şi'nţeleaptă
În toată sara m'aşteaptă
Cu lumină bună 'n casă,
Cu cină pusă pe masă.
Sara-i bună şi m'aş duce,
Nu mă'ndur de gură dulce;
Sara-i bună ş'aş pleca,
Nu mă'ndur de dumneata.

(Dulău)

*) Comp. cântecele dela pag. 156—157 „Soarele s'a revărsat“ şi p. 101—102 „Frunzuleană de nagară“ în col. Sevastos.

73. *Frunză verde spic de grâu*

Frunză verde, spic de grâu,
Am o mândră lăngă râu,
Cu cămaşa de fuior,
M'aş culca cu ea să mor...

(Bogoltin)

74. *Dragi-mi-s fetiţele*

Dragi-mi-s fetiţele,*)
Dacă le cresc ţiţele.
Toamna, primăverile,
Când înflor săcările,
Şi ridică poalele,
De se văd picioarele; —
Când le văd piciorul gol,
Mă iau friguri, stau să mor!

(Cuptoare)

75. *Şi mi-i mult*

Şi mi-i mult,
Mândruţo, mult,
Şi mi-i mult dela săpat,
De când nu te-am sărutat;
Şi mi-i mult,
Mândruţo, mult,
Şi-i mult dela strâns de fân,
De când n'am pus mâna 'n sân.

(Dalci)

76. *Busuioace, nu te coace*

Busuioace,
Nu te coace!**)
Dar de ce să nu mă coc,
Că mă iau fetele 'n joc

*) O variantă vezi în col. Iarnik-Bârseanu pag. 76: „Dragi îmi sunt oiţele".

**) Comp. hora nr. 18 „Busuiocul" în col. V. Alecsandri.

Şi ficiorii 'n pălărie
Până la sfânta Mărie.
Busuioc roşu chitat,
Cine mi te-a sămănat?
Măria, fata din sat...

(Dulău)

77. *Mărie, poale de sai*

Mărie, poale de sai,*)
Toată vara te'ntrebai:
Mă iubeşti
Ori mă ureşti?
Mărie, poale nălbite,
Pune-mă slugă la vite,**)
Să te ved tot prin obor,
Că-mi creapă inima 'n dor.

(Dulău)

78. *Frunză verde floricele*

Frunză verde floricele
M'a ajuns un dor ş'o jele
După mândruţele mele:
Dup' o fată,
Ş'o nevastă;
După nevastă mi-i dor,
După fată stau să mor.***)

(Bogoltin)

79. *Frunză verde de trifoi*

Frunză verde de trifoi
Haide, mândro, la zăvoi
Să ne iubim amândoi;

*) O pânză subţire şi fină, s a d ă.

**) Comp. pag. 310 . . . „m'aş băga la tine-argat," în col. G. Dem. Teodorescu.

***) Compară „Dela noi a treia casă" pag. 394 colecţiunea Iarnik-Bârseanu.

Că unde noi ne-am iubit
Earbă verde-a resărit,
Unde noi ne-am sărutat
Frumoasă earbă mi-a dat.

(Dalci)

80. *Frunză verde frunzuliță*

Frunză verde frunzuliță,
Draga neichii mândruliță,
Harnică mam'ai avut,
De frumoasă te-a făcut:
Cu ochi negri de ochit,
Cu gură de 'nceluit;
Cu ochi negri de 'nșălat,
Cu gură de sărutat!

(Prigor)

81. *Frunză verde de urzică*

Frunză verde de urzică,*)
Primăvara-i noaptea mică,
Nu-i de dus la *ibomnică*;
Pănă 'n luna lui Brumari
Atunci îs nopțile mari,
Dormi cu mândra cât îți place,
Și ziuă nu se mai face.

(Bogoltin)

82. *Variantă*

Frunză verde frăsinică,
Primăvara-i noaptea mică,
Nu-i de dus la ibomnică,
Că nu-i vreme de iubit,
Nici de dus, nici de venit.
Frunză verde de flori mari,
Dar în luna lui Brumari,

*) Variantă găsești în col. Iarnik-Bârseanu p. 95 „Primăvara-i noaptea mică."

Atunci nopțile-s mai mari,
Ieste vreme de iubit,
Și cu mândra de 'ntâlnit,
Și de dus și de venit.

(Caransebeș)

83. Să știi mândr' adevărat

Să știi, mândr', adevărat,
Că de tine mi-am uitat,
De trei zile, de trei nopți,
De când la tine n'am fost.
Dar astară baș*) m'oi duce,
Să sărut guriță dulce!

(Caransebeș)

84. Băla, care-mi place mie

Băla, care-mi place mie,
Gura iei strugur de vie,
Io mă rog să mi-o dea mie,
Pe-o țiruică de hârtie,
Să o pun în buzunari,
Să-mi fie de zile mari!

(Văliug)

85. Fă-mă, Doamne, ce mi-i face

Fă-mă, Doamne, ce mi-i face,
Fă-mă cârpă d'ale mici
La bădița sus pe chici;**)
Fă-mă, Doamne, ce mi-i face,
Fă-mă cârpă d'ale mari
La bădița 'n buzunari,
Să mă scoată 'n târguri mari!

(Duiău)

*) Baș=chiar, tocmai.

**) Chici=șolduri. Ficiorii poartă, mai ales la jocuri, marame (cârpe, basmale) puse în șold. Maramele sunt luate de [illegible] de pe la fete.

86. Variantă

Fă-mă Doamne ce mi-i face,
Fă-mă peana*) leului,
Pe marginea râului,
S'aud apa șuerând
Și pe mândruța venind.

(Ilova)

87. Variantă

Fă-mă, Doamne, ce mi-i face,
Fă-mă peana leului
Pe dunga părăului,
S'aud apa ujuind,
Pe badea în zbiciu pocnind.

(Fârdea)

88. Variantă

Fă-mă, Doamne, ce mi-i face,
Fă-mă burme**) și inele
La mândra pe degețele:
Când se duce să se culce,
Cu mâna îș face cruce,
De mine minte-și aduce.

(Fârdea)

89. Variantă

Fă-mă, Doamne, ce mi-i face,
Fă-mă puiu cucului
În coarnele plugului,
Să mân boii badiului;
Că bădița-i tinerel,
N'ascultă boii de iel.

(Logoj)

*) Floarea.
**) Burmă ieste inelul verigă, simplu, fără nici o peatră.

90. Variantă

Fă-mă, Doamne, ce mi-i face,
Fă-mă pasere 'nvergată
Peste tisturi aruncată,
Să mai văd pe badea-odată
Cum ie cătană 'mbrăcată *)

(Fârdea)

91. Variantă

Fă-mă, Doamne, ce mi-i face...
Fă-mă trestie pe baltă,
Să cresc subțirea și naltă,
Să mă cosească cosașii
Să mă strângă robotașii...
Să m'arunce într'o câmpíe
Să resar' un fir de víe,
Să se fac' un struguraș
Să mă mânce-un junelaș,
Junelaș fără mustață,
Să se 'nvețe-a strânge 'n brață.

(Căvăran)

92. Variantă

Fă-mă, Doamne, ce mi-i face,
Fă-mă pasere pe luncă,
Să văd mândra unde lucră,
La amneaz unde se culcă,
Să mă duc, ca să-i fac umbră.

(Vărădia)

93. Variantă

Fă-mă, Doamne, ce mi-i face,
Fă-mă pui de turturea,
Să mă duc la mândra mea,

*) Vezi altă variantă în primele șase versuri din „Foae verde trei alace" p. 312, col. Iarnik-Bârseanu.

Să mă duc la mândră 'n pat,
Ca să văd cum s'a culcat
Singură, fără bărbat!
De s'a fi culcat cam rău,
S'o iau şi s'o chiţesc*) ieu;
Şi de-a fi culcată bine,
S'o iau, s'o 'ntorc către mine!

(Vărădia)

94. Variantă

Fă-mă, Doamne, ce mi-i face,
Nu-mi da om, care nu-mi place;
Fă-mă, Doamne, lut pământ,
Nu-mi da om, care-i urât,
Că omul, care-i urât,
Nici la moară n'are rând,
Dar omul, care-i frumos,
Când ajunge, bagă 'n coş.

(Bogoltin)

95. Variantă

Fă-mă, Doamne, ce mi-i face,
Fă-mă măr cărigăţel,**)
Să mă pot suí în iel,
Să mă dau de-a rostogoala,
Să ajung la Timişoara!

(Dulău)

96. Variantă

Fă-mă, Doamne, ce mi-i face,
Fă-m' o pasere măeastră,
La bădiţa la fereastră,
Să-l văd sara ce cinează,
Şi la ochii cui veghează.

(Văliug)

*) Gâdil, se zice şi a gâzălí.

**) Măr cu mere timpurii, coapte pe la Sâmpetru şi numite mere „cărigate." Mere, care se coc mai târziu, precum îmi spune O. Crăinicescu, poartă pe la Dulău numirea „ariuşe".

97. *Earna-i grea și neaua-i mare*

Earna-i grea și neaua-i mare,
Doru mândrei mă doboare!
Să știu, mândră, că-i vení,*)
Drumu ți l-aș pardosí,
Nici cu peatră, nici cu prunt,
Numai cu nisip mărunt,
Și cu lin, și cu pelin,
Și cu fir de rozmarin. (Dalci)

98. *De-aș ști bine, că-i vení*

De-aș sti bine, că-i vení,**)
Inainte ț-aș ieșí,
Drumu ți l-aș pardosí
Cu frunzițe mai mărunte,
Să vii, bădiță, mai iute;
Cu frunziță d'a mai mare,
Să vii, bădiță, mai tare! (Dulău)

99. *Dac' aș ști, ca reai vení*

Dac' aș ști că r e a i vení,
Drumul mare-aș văruí
Cu var de cel mai mărunt,
Să vii, bade, mai curând,
Și cu var de cel mai mare,
Ca să vii, bade, mai tare. (Vărădia)

100. *Frunză lată, frunză 'ngustă*

Frunză lată, frunză 'ngustă,
Ieste-un birt la Ana 'n pustă,

*) Comp. „Și să știu, bade, că vii" p. 115. col. Iarnik-Bârseanu.

**) Compară versurile dela 5 în jos din col. Iarnik-Bârseanu, p. 138: „Sus ie luna, jos ie noru," și pag. 115: „Și să știu, bade, că vii."

Birtu-i mic şi şindruit,
Toată şindra d'un florint.
Dar în birt cine şedea?
Nunaşu cu fină-sa.
Nunaşu aşa-mi zicea:
Hai, fină, să ne iubim,
Că amândoi ne lovim
Şi pe ochi şi pe sprincene
Ca doi golumbi albi la pene!

(Vărădia)

101. *Când îmi dă de mândra 'n gând*

Când îmi dă de mândra 'n gând
Trei zile nu mis flămând;
Când îmi dă de badea, Doamne,
Trei zile nu-mi vine foame.

(Vărădia)

102. *Frunză verde de zmochină*

Frunză verde de zmochină,
De nu ţ-ar fi, bade, milă,
Nu reai vení prin grădină,
Descins şi cu furca 'n mănă;
De nu ţ-ar fi bade dor,
Nu reai vení prin obor
Desculţ şi cu capu gol.

(Vărădia)

103. *Frunză verde de tuleu*

Frunză verde de tuleu
Casa badii-i pusă rău,
Şi când trec, şi când mă duc,
Ochii la ea tot arunc.

(Vărădia)

104. *Sui la deal, cobor la vale*

Sui la deal, cobor la vale,
Ieste-o casă 'n drumul mare,

Cu ferestrile la vale;
La fereşti
Cu flori domneşti,
Dar în casă?
Floare-aleasă;
După uşă,
Pup de rujă;
La oglindă
Floare mândră;
Prin obor
Ie tot bujor,
Ca să nu-l uit pănă mor!

(Vărădia)

105. Dela noi pănă la mândra

Dela noi pănă la mândra
Făcui drumul ca oglinda,
Dela noi pănă la lelea
Făcui drumul ca şi pelea!

(Vărădia)

106. Aşa-mi zice frunza 'n nuc

Aşa-mi zice frunza 'n nuc,
Să nu spun, unde mă duc;
Aşa-mi zice frunza 'n prun,
Să iubesc şi să nu spun;
Aşa-mi zice frunza 'n păr,
Să iubesc şi să nu 'nsăr.

(Vărădia)

107. Aş' au zis frunza de fag

Aş' au zis frunza de fag
Să iubesc pe cin' mi-i drag;
Aş' au zis frunza de prun
Să iubesc şi să nu spun;
Aş' au zis frunza de nuc,
Să iubesc şi să mă duc,

Să mă duc peste măgură,
Că flueră om din gură.
Şi-l cunosc pe fluerat,
Că ie june nensurat,
Şi ie june cu mustaţă,
Mă 'nvaţă să strâng în braţă.

(Fârdea)

108. Frumos ie badea la gene

Frumos ie badea la gene,
Ca roua de pe bugene;
Frumos ie badea la gură,
Ca şi roua de pe mură;
Frumos mi-i badea la faţă
Ca roua de demineaţă!

(Vărădia)

109. Nevastă cu brâu de in

Nevastă cu brâu de in,
Hai la mine să-ţi închin;
Nevastă cu brâu d'aramă,
Mi-ai fost dragă fără seamă;
Nevastă cu brâu d'argint,
Dragă-mi ieşti până 'n pământ.

(Dulău)

110. Nevastă, nevastă

Nevastă, nevastă,
Ean ieşi la fereastă,
Să ne d i v ă n i m*)
Und' să ne 'ntâlnim?...
Colo la izvor,
Că io, mândră, mor...

(Surducu mare)

*) Să ne vorbim. A s e d i v ă n í = a sta la taifas.

111. *Aniță, chică d'un fir*

Aniță, chică d'un fir,
Ce miroas' a trandafir;
Aniță, chică de ață,
Ce miroas' a earbă creață;
Aniţo, chică de-o viță,
Ce miroas' a romoniță;
Aniţo cu cârpă neagră,
Ce-ai făcut, de mult mi-ești dragă?
— Nimic, bade n'am făcut,*)
Numai cu drag ț-am căzut!

(Surducu mare)

112. *Sălcioara crește 'n apă*

Sălcioara crește 'n apă,
Fă punte mândrii să treacă,
Fă punte cu lăstărei,
Să nu-și ude ciucurei; —
Frunză verde lemn crețesc
Fă punte, ca s'o 'ntâlnesc.

(Țerova)

113. *Floricică de pe spine*

Floricică de pe spine,
Unde mă culc nu mi-i bine,
Că mi-i gându tot la tine.
Strică, mândro, ce-ai facut,
Nu mă ținea om pierdut!
— Frunză verde floricea,
Mândra din gură grăea:
Nimic, neico, n'am făcut,
Să te țin io om pierdut,

*) Compară: „Marie din Gârbova“ pag. 9. la Iarnik-Bârseanu; „Sultana,“ hora nr. 21 și „Aolică, Dodo, fa“, hora nr. 36, col. Alexandri.

Numai urma ț-am luat-o,
În grădin' am aruncat-o,
În grădină, între flori,
Să mă iubești până mori.
Vânturi mari au aburat,
Florile s'au scuturat
Și urma s'au astrucat.

(Armeniș)

114. Frunză verde ca nalba

Frunză verde ca nalba,
Legăna-m'aș ca earba,
În brațele lu mândra!
— Ia-mă 'n brațe, neiculiță,
Și mă du în grădiniță,
Îmi dă și câte-o guriță!

(Ocna de Fier)

115. Bade, trup de trandafir

Bade, trup de trandafir,*)
Lasă-mă să rup un fir!
Rupe, mândră, câte-i vrea,
Dar să fii pe seama mea;
Rupe, mândră, și o mie,
Dar să-mi fi mie soție!

(Bogoltin)

116. Sui la deal, cobor la vale

Sui la deal, cobor la vale,
Mă 'ntâlnii cu badea 'n cale,
Cu caru 'ncărcat de lemne,
Cu clăbățu**) plin de pene,

*) A se vedea cântecul în col. Iarnik-Bârseanu pag. 74—75 „Bade, trup de trandafir."

**) Clăbățul = căciula, cușma.

Ieu îi cerui o peniță*),
Iel cerú la min' guriță.
— Ieu guriță nu-ți pot da,
Că-i gurița cântărită**)
Cu cântaru satului
Pe seama bărbatului;
Cu cântare d'ale mari
Pe seama la doi șumari
Cu cântare d'ale mici
Pe seama la doi voinici;
Cu cântare mijlociñi
Pe seama la doi veciñi.

(Dulău)

117. Tu, mândro, cu brăciri noi

— Tu, mândro, cu brăciri***) noi,
Ce nu mai viñi pela noi?
— Ieu, neicuțo, aș vení
Și cu tine m'aș iubí,
Că din cea copilărie
Îți fusei drăguță ție;
Te-am iubit de fată mică
Cam de drag și cam de frică.
Dar' tu, neico, copil prost,
Spune-aseară unde-ai fost?
Unde-ai fost de-ai zăbovit
Și la mine n'ai venit?
Că, neico, te-am așteptat
Pân' cocoșii au cântat
Și atuncea m'am culcat,
Pusei dorul căpătâñi

*) Pene, peniță = flori, floricică.

**) Compară versurile „Gura mea ie măsurată“ șcl. în col. Iarnik-Bârseanu pag. 413.

***) Cingătoare țesută din lână de oae, din firele mai groase, purtată și de femei și de bărbați.

Şi cu gândul m' astrucai*)
Şi de tine mă lăsaiu . .

(Văliug)

118. Bade-asară pe 'nsărat

Bade,-asară, pe 'nsărat**),
Doamne, mult te-am aşteptat
La lumină şi cu cină
Şi cu pat bun de odină;
Ş'am văzut că nu mai viñi,
Pus-am doru căpătâñi,
Cu dragostea mă 'nvălíi,
Doamne, rău mă osândíi!

(Bogoltin)

119. Trandafir roşu 'n fereastră

Trandafir roşu 'n fereastră***),
Neica meu scrie la masă,
Scrie două şi trei rânduri
Şi mi-l prinde nişte gânduri.
Ia-mi tu, Doamne, gândurile,
Ca să-mi gat io rândurile!
Că nu-i gând dela părinţi,
Ce-l gândeşti şi-l mai zăuiţi,
Ci-i gândul dela mândra,
Mult îţi arde inima. . .

(Caransebeş)

120. Frunzuliţă din părău

Frunzuliţă din părău,
Ce n'a lăsat Dumnezău,

*) Astrucăiu şi astrucai, des folosit = acoperii.

**) Vezi variantă: în colecţiunea Iarnik-Bârseanu p. 144. „Mult bade te-am aşteptat", în col. Sevastos p. 70 „Trandafir mândru rotat Ş'asară te-am aşteptat."

***) Compară variantele: „Frunză verde trei alace" p. 120. şi „Frunză verde liliac p. 125., Iarnik-Bârseanu; în col. Sevas-vezi p. 58—59 „Frunzuliţă de doi fagi".

Să fie ceriul hârtíe
Şi luna cănţelăríe,
Să văd pe badea cum scrie,
Scrie-un şir, două zminteşte,
Că tot la mândra gândeşte,
(Vărădia)

121. *Frunză verde de bujor*

Frunză verde de bujor,
Am un neică domnişor,
Pănă scrie,
Mă mângăie,
Păn' citeşte,
Mă slăveşte.
Cu cine mă potriveşte?
Cu câmpul, cu florile,
Cu luna, cu soarile!
(Prigor)

122. *Frunză verde lemn domnesc*

Frunză verde lemn domnesc,
Am drăguţ fecior popesc!
Când îl văd în sărbători,
Mă prind lacrimi şi fiori,
Când îl văd Dumineca,
Frânge-mi-se inima.
(Coşava)

123. *Măi neicuţo, neic' al meu*

Măi neicuţo, neic' al meu,
Vezi de mine, că mi-i rău;
Nu mi-i rău din Dumnezău,
Ci mi-i rău de dorul tău.
(Pătaş)

124. *Busuioc dela Poeană*

Busuioc dela Poeană,
Dulce-i gura la Ileană;

Busuioc dela Răciţa,
Dulce-i gura la Aniţa ;
Busuioc şi viorea,
Mai dulce la mândra mea!

(Logoj)

125. *Frunză verde mărăcine*

Frunză verde mărăcine
Ferice, Ană, de tine,
Că maică bun' ai avut,
Ce ochi negri ţ-a făcut,
Ochii-s negri ca neghină,
Scoală junii dela cină;
Ochii tăi ăi măzăraţi,
Scoală junii necinaţi;
Ochii tăi ăi cu albuş
Scoală junii din culcuş.

Refrenul fiecărui vers:

Eacă, eacă,
Mândra pleacă
Cu şofeiul*) după apă!

(Herendeşti)

126. *Măi neicuţo, viorele,*

Măi neicuţo, viorele,
Dacă-ţi trebue muere,
Vin' la mama, de mă cere . . .
Maica-i scumpă, nu se 'ndură,
Vină noaptea de mă fură**)!

(Meedica)

127. *Dragu-mi-i cerul norat*

Dragu-mi-i cerul norat
Şi voinicul nensurat.

*) Germ., ciubăr.

**) Comp. cântecele dela p. 86—87 şi 98 „Frunză verde trei zmicele“ în col. Sevastos.

Dragu-mi-i cerul cu stele,
Şi voinicul făr' muere.
Dragu-mi-i cerul cu ceaţă,
Şi voinicul cu musteaţă!

(Meedica)

128. Măi neicuţo, buze moi

Măi neicuţo, buze moi,
Când treci tu pe lăngă noi,
Nu face cu pălăría,
Să priceapă duşmănía;
Numai din cap îmi clăteşte
Duşmanii nu s'or pricepe...

(Bogoltin)

129. Dela noi, badeo, la vale

Dela noi, badeo, la vale
Frumos trandafir înfloare,
Trandafirul romănesc,
Om ca badea nu găsesc.
Să se poarte 'n portul meu
Să îmble 'n îmbletul meu!

(Dulău)

130. Cărăruţă pintre brazi

Cărăruţă pintre brazi,
De mult mă iubesc doi fraţi:
Aş iubí pe cel mai mic,
Voea la cel mare-o stric;
Aş iubí pe cel mai mare,
Ochi dragi ca cel mic nu are.

(Pătaş)

131. Sărutatul de cu seară

Sărutatul de cu seară
Te duce cu mândra 'n ţară,
Sărutatul de cu dulce
În străine ţeri te duce.

(Ocna de Fier)

132. *Frunză verde foae fragă*

Frunză verde foae fragă,
Săracă inimă 'ntreagă
Cum o roade-o goangă neagră,
Nu mi-o roade,
Cum se roade,
Ci mi-o roade mereor,
Ca să-ş facă loc de dor.

(Domaşnea)

133. *Când ieram de nu iubeam*

Când ieram de nu iubeam*),
Mă culcam, mă odihneam,
Mă culcam pe vatra goală,
Şi-mi părea că-i pe dricală.
Dar acum decând iubesc,
Tare rău mă odihnesc,
Şi mă culc tot pe dricală
Şi-mi pare că-i vatră goală.

(Logoj)

134. *Frunză verde de lămâe*

Frunză verde de lămâe,
Mă mânà mama la vie,
Cu cotăriţa pe mână
Cu briceaga la 'ndemână,
Să culeg la strugurei
Să dau badii din Bucei,
Strugurei io am cules;
Când către casă am mers,
Pe cărare întâlnii
Doi feciori două făclii.
Ei cerură strugurei...
Ş' am rămas fără de iei!

*) Compară „Păn' eram de nu iubeam" în col. Iarnik-Bârseanu, p. 12.

Mama mă spuse la tată,
Tata sare să mă bată;
Ear fratele cel mai mare:
„Ho, ho, tată, nu da tare,
C'aşa-i rândul fetelor,*)
Ca şi rândul merelor,
Până-s mere mititele
Stau în creangă cu putere;
Eară dacă se măresc
Oamenii le-agrămădesc!"

(Surducu mare)

135. Mă miram ce-mi place mie

Mă miram ce-mi place mie,
Măru roşu dela vie;
Măru roşu rumeneţ,
Badea nalt şi albineţ;
Măru roşu şi frumos
Badea nalt şi uscăcios.**)

(Bogoltin)

136. Floare galbină din viñe

Floare galbină din viñe,***)
Ce li-i ciudă-aşa pe miñe?
Fie-le pe mama mea,
Că m'a făcut frumuşea;
Lapte dulce m'a scăldat,
Flori de măr m'a 'nfăşueat,
Scăldarea m'o lăpădat
Pe răzvoru****) viñilor
Să fiu dragă juñilor.

(Dulău)

*) Compară din col. Iarnik-Bârseanu cântecul „D'aşai rându fetelor" pag. 428, 429.

**) Variantă vezi p. 41 „Mă miram ce-mi place mie", col. Iarnik-Bârseanu.

***) Pentru rimă s'a pastrat pronunţarea bănăţănească.

****) Răzvor = cărarea.

137. Colo sus la răsărit

Colo sus la răsărit
Ieste-un pom mare 'nflorit,
Face poame de argint.
Da pândarii pe cine-om pune,
Că vin lotrii să le fure?
Om pune-o fată ș'un june...
Iei pândiră, cât pândiră;
Dup'o vreme se vorbiră:
Hai, fată, să ne iubim,
C'amândoi ne cumpenim
Și la ochi și la sprincene,
Ca doi golumbei la pene.

(Coșava)

138. Variantă

Colo sus între livezi
Ieste-un păr cu pere verzi,
Cu crengile la pământ
Și cu pere de argint.
Foae verde, frunză 'n sus,
Da pândari pe cine-am pus?
Un june c'o fată mare,
Că li-a fost dragostea tare.
Iei păziră cât păziră,
Dela-o vreme se iubiră.
Frunză verde, foae lată
Zise june cătră fată:
— Haide, fată, să fugim,
C'amândoi ne potrivim,
Să fugim în lumea mare,
Nime treabă nu ne are.
— Lezne ți-i ție-a fugire,
Că iești om cu pălărie;
Numai io mis desvălită,
Cunosc toți, că mis fugită.

(Surducu mare)

139. *Plouă, Doamne, apa vine*

Plouă, Doamne, apa vine,
Dar pe apă ce m i ş vine?
Doi colini din rădăcine
Şi doi brazi
Rotogolaţi.
La tulpina brazilor,
Brazilor frumoşilor,
Eat' un pat
Rotogolat,
Dar în iel cine-i culcat?
Ie neicuţa mort de beat.
Dar nu-i beat de beutură,
Ci-i beat de fermecătură,
Că pe iel l-or fermecat
Două mândre dintr'un sat
Cu peană de i l i l e a c,
Ca să nu-ş mai dea de leac!
(Domaşnea)

140. *Câtă apă ie pe lume*

Câtă apă ie pe lume,
Ca Nerganul nu-i în lume,
Nici mai rece, nici mai caldă,
Că 'n iel mândra mea se scaldă.
Ea mă cheamă şi pe mine...
Io îi spun, că: n'a fi bine!...
(Pătaş)

141. *Auzi, mândro, ori n'auzi*

— Auzi, mândro, ori n'auzi,
Ori n'ai gură să-mi răspunzi,
Cum te strigă neica 'n frunză,
În frunza g o r u n u l u i,
De postul crăciunului?

— Las să strige,
Domnu-l ţină,
Că nu strigă nici de-un rău,
Ci strigă de dorul meu.
(Peceneşca)

142. *Frunză verde crestăţel*

Frunză verde crestăţel,
Am un neică micutel,
Dă-mă, mamă, după iel,
Că-i cu păru retezat,
Mă junghe pân' la ficat.
(Pătaş)

143. *Mai bădiţă, om viteaz*

Măi bădiţă, om viteaz,
Fă-ţi fântână la prilaz,
Şi strigă noaptea pe lună:
Hai, mândră, la apă bună,
Că cine bea, se cunună;
Hai, mândro, să bem şi noi,
Să ne luăm amândoi!
(Pătaş)

144. *Spune, mândro, maică-ta*

Spune, mândro, maică-ta
Să 'ngrădească uliţa
Tot cu lin şi cu pelin
Şi cu fir de rozmarin,
Ca să nu ne întâlnim,
Numai sâmbăta odată,
Duminecа ziua toată!
(Bogoltin)

145. *Mândra sprincenată*

La casa cu crucea naltă,*)
La mândruţa sprincenată

*) Variante: Alexandri. p. 347, G. Dem. Teodorescu p. 331 Stăncuţa.

Merge lumea fermecată,
Vinu-i bun, măsura-i mică,
Beau voinicii de-l despică;
Nu se 'ndură să se ducă,
Noaptea la ea că-i apucă.
Cine trece se oprește,
Bea vin bun, punga golește,
Dimineața se căește,
Și singur mereu gândește:
Cine să poată să facă
S'o vadă și să nu-i placă?
Din patru boi cu doi pleacă,
Ear cine trece călare,
Cheltuește tot ce are;
Dacă n'are 'n buzunare,
Pleacă cu șaua 'n spinare,
Și strigă în gură mare:
Bat-o crucea ursitoare,
Care m'a ursit pe mine,
De-am venit aici la tine. (Caransebeș)

146. Din mijloc de pădurită

Din mijloc de pădurită
Ieste-o mică poeniță,
În cea mică poeniță
Ieste-un roșu trandafir:
La umbra de trandafir
Ieste-o pruncă adurmită
Și de flori ie ocolită,
La picioare
Bumbac moale,
Și la țițe
Romanițe,
Ear la cap
Sunt flori de mac,*)

*) Comp. „. . . . Am la cap un fir de mac . . ." p. 268. col. Sevastos.

La mijloc
Ie busuioc . . .
Frunză verde de sălcuţă,
Frumos doarme-a mea mândruţă,
Doarme cu mânile 'n piept
Cum să fac să n'o deştept?
Frunză verde floricea,
N'avea murgul ce lucra,
Cu piciorul 'n pământ da,
Pe mândra o pomenea.
Mândra din gură grăea:
Bată-te ceriul de om,
Că mă pomenişi din somn,
C' aşa vis frumos visam,
Visam, că mă 'ncredinţam
Dela vale peste plaiu
Dup' un feciorel de craiu...

(Ilova)

147. Frunză verde seltişoară

Frunză verde seltişoară.
Trage-un voinicel să moară,
Cu mâna la inimioară.
De păzit, cine-l păzea?
Mumă-sa şi soru-sa,
Mai vârtos ibomnica!
Ea din grai aşa grăea:
— Ori mori, neică, ori te scoală,
Ori dăm şi mie din boală,
Că mie mi s'a urât,
Căpătâiul tot mutând
Ni la cap, ni la picioare,
Ni la dalbe brăţişoare.
Neica din gură grăea:
— Io atunci că m'oi scula,
Când tu mie îmi vei da:
Mere dulci şi tărişoare,

Apă rece curgătoare,
Sloi de gheață 'n mez de vară!
— Mândra din gură-mi grăea:
— Mere dulci au putrezit,
Apa rece s'a 'ncălzit,
Sloi de gheață s'a topit.
Neica din gură-mi grăea:
— Mândra mea, isteață iești,
De tu nu te nădăești:
Mere dulci sunt țițele,
Apă rece brațele,
Sloi de gheață buzele!

(Goleț)

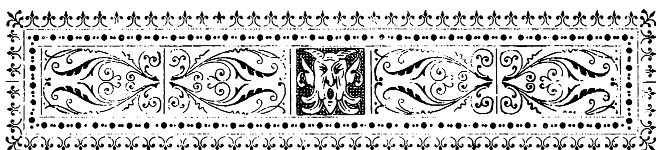
148. Variantă

Colo jos la fântânioară
Trage-un voinicel să moară
Cu capu pe săbioară,
Cu mâna la inimioară.
Cine focu mi-l păza?
Mumă-sa cu soru-sa,
Mai ales ibomnica!
Mândra din gură-mi grăea:
O mori neico, o te scoală,
O mai dăm și mie boală,
Că mie mi s'a urât,
Căpătâiul tot mutând,
Mai la umbră, mai la soare,
Mai la dalbe brățișoare.
— Atunci, mândro, m'oi scula,
Când tu bucuros mi-i da:
Mure negre din pădure,
Apă rece din Dunăre,
Sloi de gheață din țermure!
Mândra din gură-mi grăea:
— Mure negre-au putrezit,
Apa rece s'a 'ncălzit,

Sloi de gheaţă s'a topit!
Neica din gură-mi grăea:
Proastă ieşti,
Năroadă ieşti,
Ori vicleană
Peste seamă:
Mure negre-s ochii tei,
Să-i aduci pe lăng' ai mei;
Apă rece gura ta,
S'o aduci pe lăng' a mea;
Sloi de gheaţă-i pieptul tău,
Să-l aduci pe lăng' al meu,
Şi să nu mai ştiu de rău...

(Dalci)

II. DE JALE, DE MUSTRARE, DE BLĂSTEM

—•—

149. Floare fui, floare trecui

Floare fui,
Floare trecui,
Dragostea nu o știui . . .
Câte flori pe munte 'nflor,
Toate-mi plâng mie de dor;
Câte flori sunt pe vălcea
Toate-mi plâng de jalea mea!

(Peceneșca)

150. Iubitul ie cu mult drag

Iubitul ie cu mult drag,
Despărțirea-i cu necaz;
Iubitul ie cu mult râs,
Despărțirea-i cu mult plâns.

(Ilova)

151. Io plec, mândro, dela tine

Io plec, mândro, dela tine,
Inimioara mea-ți rămâne,
Ia-o tu ș'o pune bine,
In păhar cu apă rece,
Până drumu io l-oi trece.

Pe urmă o răsădeşte;
Ear de vezi, că înverzeşte,
Tu să-mi tragi, mândră, nădejde;
Şi dacă n'a înverzí,
Să ştii bine, c' oi murí.

(Caransebeş)

152. *Io plec, mândro, sâmbătă*

— Io plec, mândro, sâmbătă,
Rămâi, pune cânepă,
Ca să crească măricea,
Să treacă coasa prin ea,
Pe noaptea de Sâmziiene,
Când bate vântu a lene.

(Ilova)

153. *Trandafir cu vârfu 'n apă*

Trandafir cu vârfu 'n apă,
Plânge mândruţa de creapă
După bădiţa, că pleacă...
Trandafir depe cetate,
Spune mândrii sănătate,
Că de mine n'are parte,
Că 'mpăratu ne desparte!

(Ilova)

154. *Frunzuliţă, eacă eacă*

Frunzuliţă, eacă eacă
Dealu-i gol şi valea-i seacă,
Plânge mândra de se 'neacă,
Că n'are neică să-i placă.

(Peceneşca)

155. *Io mă duc, mândra rămâne*

Io mă duc, mândra rămâne,
Tuturor le pare bine,

Numai mie-mi pare rău,
Că mândra-i sufletul meu.
Du-te, mândro, ducu-ţi doru,
Cum a dus vântu bujoru;
Du-te, mândro, ducu-ţi mila,
Cum a stins vântu lumina!

(Pătaş)

156. *Bate vântul sălcile*

Bate vântul sălcile,
Să pornească luntrile,
Să pornesc şi iô cu iele,
Să mă duc la Seghedin,
Să-mi cumpăr un brâu de in,
Să-l trimit la mândr' acasă,
Ca să vadă şi să creadă,
Cum mi-i inima de neagră.

(Herendeşti)

157. *Frunză verde de măr dulce*

— Frunză verde de măr dulce,*)
Eacă neica mi se duce.
Tu te duci, neico, sărace,
Io cu dorul tău ce-oi face?
— Face-vii, mândruţo, bine,
Că mai sunt feciori ca mine!
— Fie, neico, câţi or vrea,
Că tot nu-s ca dumneata,
Nici la stat, nici la făptură,
Nici la joc, nici l'arătură.

(Văliug)

158. *Frunză verde de pe culme*

Frunză verde de pe culme,
Neica meu se duce 'n lume.

*) Compară „Tu te duci, bade sărace" p. 108. col. Iarnik-Bârseanu.

Frunză verde din grădină,
Du-te neico, şi ear vină;
Că de-i şedea, neico, mult,
Mi-i găsí negru pământ;
De-i şedea mai puţinel,
Mi-i găsí cu sufleţel,
Care-ţi duce, neico, doru,
Cum duce vântul pârjolu!

(Herendeşti)

159. *A picat frunza de nuc*

A picat frunza de nuc,
Vine vremea să mă duc,
Frunză verde ochişele,
Mă apucă dor şi jele:
Frunză verde de mohor
Şi mă duc d'aici cu dor,
Mândruţo, cu dorul tău,
Să-mi ajute Dumnezău!
Şi mă rog, mândră, de tine,
Pân' oi fi în ţări străine,
Te gândeşte şi la mine,
Gândeşte, mândro, gândeşte,
Că dorul mă prăpădeşte!

(Prigor)

160. *Vino, mândro, după mine*

Vino, mândro, după mine,
Că mi-i prinde tare bine,
Unde seara vom nopta
Focul mi-l vei aţiţa,
Cu lemne
Din sprincene,
Cu foc dela inimioară,
Cu pară din gurişoară.

(Prigor)

161. *Frunză verde de măr dulce*

Frunză verde de măr dulce,
De-ar fi badea 'n deal la cruce,
De trei ori pe zi m'aş duce.
Dar badea ie mai departe,
Nu pot merge fără carte;
I-aş scrie, dar n'am cu cine,
Că cu toţi nu trăesc bine:
Cu dascălu-s mânioasă,
Nu-mi scrie carte frumoasă,
Ear cu popa sunt sfădită,
Îmi scrie carte urâtă;
Aş trimite, n'am pe cine,
M'aş duce io, mi-i ruşine,
Aş trimite sfânta lună
Într'o zi de vreme bună,
Sfânta lună-i jumătate,
Şi nu-mi aduce dreptate.
Să trimit pe sfântul soare,
Sfântul soare se coboare
La marginea satului,
La bătaea neamţului.

(Vărădia)

162. *Variantă*

Foae galbenă din viñe,
S'a dus badea, nu mai viñe,
Aş trimite, n'am pe ciñe:
Aş trimite, sfântu soare,*)
Sfântu soare tot coboare
Sfânta lună-i jumătate
Şi de badea cam departe;

*) A se compara „Dor de iubit" la G. Dem. Teodorescu p. 279 „Vai mândruţă, dor ţ-a fi" la Iarnik-Bârseanu p. 133; „Frunzuleană măr rotat, decând puiu m'a lăsat" p. 144—145, col. Sevastos.

Aş trimite cele stele,
Cele stele-s mărunţele,
Nu mă ştiu de ce mi-i jele.

(Surducu mare)

163. *Vai, bădiţo, dor ţ-o fi*

Vai, bădiţo, dor ţ-o fi,*)
N'am pe cine-ţi poruncí,
Făr' pe lună
Voie bună,
Şi pe stele
Dor şi jele,
Ear pe vânt
Câte-un cuvânt!

(Goleţ)

164. *Când ierai, bădiţ', acasă*

Când ierai, bădiţ', acasă,
Mă gătam ca ş'o mireasă,
Cu cercei şi cu mărgele,
De-ţi plăcea, bade, de iele.
Dar decând, bade, te-ai dus,
În urechi cercei n'am pus,
Nici mărgele la grumaz,
Că trag, bade, la năcaz.

(Văliug)

165. *Frunză verde măeran*

Frunză verde măeran,
Badea meu ie dus d'un an,
De un an şi jumătate,
Şi io am rămas departe,
Am rămas numai cu dor, —
Şi de dor vai, Doamne, mor.

(Surducu mare)

*) Compară cântecul popular cules de Eminescu şi publicat în nrul iubilar al revistei „Conv. lit.“ 1892 p. 907.

166. Frunză verde nucă seacă

Frunză verde nucă seacă,
Neica la Craiova pleacă.
Nu mi-i ciudă, că s'a dus,
Ci mi-i ciudă, că n'a spus,*)
Să-i fi dat gură d'ajuns.
Şi o floare din grădină,
Să miroase-o săptămână.
(Meedica)

167. Frunză verde şi iar verde

Frunză verde şi iar verde,
Ce mi-i dor, nu se mai vede,
Nu se vede, nu s'aude, —
Bagseamă n'are de unde;
Că s'au tare depărtat,
Şi de mine ş a uitat . . .
(Armeniş)

168. Când te văd, badeo, la soare

Când te văd, badeo, la soare,
Inima mi-i ca ş'o floare;
Când te văd, badeo, la lună,
Inima mi se răzbună,
Şi cu mare dor te-aştept
Să te pot prinde la piept . . .
Bade, inimă de peatră,
Ce nu vii la mine-odată,
Barem, badeo până 'n poartă,
Să mă vezi vie ori moartă,
Barem, badeo, până 'n casă,
Să mă vezi fată, nevastă . . .
(Ierendeşti)

169. Ardă-l focu pe badea

Ardă-l focu pe badea,
Că rău mi-a rupt inima;

*) Comp. vers. dela p. 102 „Frunză verde de harbuz“ în col. Sevastos.

Și mi-a rupt-o tocma 'n zece,
Cât trăesc nu mai îmi trece!
(Goleț)

170. *Cucuruz ca vișena*

Cucuruz ca vișena,
Mândra-mi rupse inima,
Ea mi-o rupse, ea mi-o leagă
C'un fir de mătasă neagră;
Dar mi-o rupse tocma 'n zece,
Până-i lumea nu-mi mai trece.
(Vărădia)

171. *Ardă-l focu pe badea*

Ardă-l focu pe badea
Că iel mi-a rupt inima,
Mi-a rupt-o cu dragostea,
Cât trăesc nu l-oi uita;
Mi-a rupt-o cu doru lui,
Nu pot spune nimărui...
(Văliug)

172. *Frunză verde, lasă, lasă*

Frunză verde, lasă, lasă,
Ca neicuțu nu-i acasă
Să mă vadă și să-mi creadă
Cum mi-e inima de neagră,
Ie neagră ca un cărbune:
Și n'am cătră cine spune.
(Bogăltin)

173. *Dragostea împrumutată*

Dragostea împrumutată
Nu se stânge niciodată,
Dragostea numai departe
Ie ca popa fără carte.
(Ocna de Fer)

174. Du-te dor și eară vină

Du-te dor și eară vină,
Nu mă lăsa 'n casă strină,*)
Că m'ai mai lăsat odată,
Și m'a știut lumea toată.

(Dulău)

175. Știi tu, mândro, ce ț-am spus

Știi tu, mândro, ce ț-am spus
La cules de cucuruz,
Să porți pană de colíe,
Să-mi fii dragă numai mie;
Dar tu purtași pană verde,
Să fii dragă cui te vede,
Apoi purtași pană neagră,
Să fii dragă cui te 'ntreabă!

(Herendești)

176. Câte stele pe Bănat

Câte stele pe Bănat
Atâtea gânduri mă bat,
Numai unul ie ca vântul
Să-mi vind casa și pământul;
Și mai am gânduri nebune,
Să-mi iau cal si arme bune,**)
Și să fug cu mândra 'n lume.

(Prilipeț)

177. Mândruliță de demult

Mândruliță de demult,
Stau cu ochii și mă uit
Și nu pot să te zăuit,
Că sara, dacă mă culc,
Doamne, cât dor îți mai duc.

*) Strină, pentru străină
**) Comp. „Frunză verde mărăcine“, pag. 57, col. Sevastos.

Şi dragostea dintr'o sară,
N'o zăuit io păn' la vară;
Şi dragostea dintr'o zi,
N'o zăuit io cât oi fi!

(Văliug)

178. *Trandafir cu creanga 'n sus*

Trandafir cu creanga 'n sus,
M'a iubit neica pe-ascuns;
Dar duşmanii ne-au văzut,
S'au grăbit şi rău ne-au spus.
Şi părinţii cum aflară,
Tare rău se măniară;
S'apoi se cam socotiră,
Că pe noi ne despărţiră,
Pe neica-l trimit departe
Opt poşte şi jumătate;
Ear pe mine mă opresc,
Pe neica să nu-l jălesc:
Au uitat, că dragostea
Ie mai rea ca frigura,*)
De frigură te trezeşti,
Dar de dor te prăpădeşti!

(Ţerova)

179. *Frunză verde plop rătuns*

Frunză verde plop rătuns,
Bate-un vântişor de sus,
Pe sub lună, pe sub stele,
Pe deasupra casei mele,
Şi-mi aduce dor şi jele
De pe la mândrele mele!

(Văliug)

*) Frigură se foloseşte în partea locului la singular, se zice d. es.: „M'a prins o frigură"; v. şi pag. 36. nr. 21.

180. *Vinde-ți, mândro, ce ți-i vinde*

Vinde-ți, mândro, ce ți-i vinde,*)
Vinde-ți cipca dela poale,
Mă scoate dela 'nchisoare;
Vinde-ți caii și cocie,
De-mi mai scurtă din robie;
Vinde-ți cipca dela chică,
De mă scoate dela frică;
Vinde-ți banii depe piept,
Și mă fă tu om d i r e p t!
— Mândra 'mplú poala de zloți,
Se duse la domnii toți;
Mândra 'mplu poala de bani,
Mă scoase dela dușmani.

(Căvăran)

181. *Cântă cucu sus la vie*

Cântă cucu sus la vie,**)
Io gândíi, că-mi cântă mie;
Dar iel cânt' a jălătate,
C'a mea mândră ie departe,
Departe-i și la loc rău,
Unde nu pot merge ieu.

(Dalci)

182. *Păsăruică pestricioară*

Păsăruică pestricioară,
Sboară la badea, la moară;
De l-i găsí adurmit,
Să-i spui, că m'am c ă p ă r â t;***)

*) Comp. vers. p. 274 „.... Vinde-ți, maică, papucii" în colecțiunea Sevastos.

**) Compară versurile dela p. 277 „Frunză verde d'alămâe Cântă cucu 'n deal la vie", în col. Sevastos.

***) M'am arvunit. C ă p a r ă = arvună. Aici va se zică; m'am logodit.

Şi de l-i găsí sculat,
Să-i spui, că m'am cununat,
Cu cununi de lioştean,
Cumpărate d'un codrean.*)

(Dulău)

183. Busuiocul a negrit

Busuiocul a negrit,
Rozmarinu-a 'ngălbenit,
Lelea cântă în suspine,
Că neicuţu nu-i mai vine:
Decând a plecat în cale,
Nu m'am mai grijit de jale,
N'am mai pus pe gât mărgele,
Nici pe degete inele,
Nici în păr la floricele.
T u n în casă, ies afară
Tot cu inimă amară! . .
De s'ar afla cineva,
Să-mi vorbească de neica,
N'aş căta io ce i-aş da!

(Peceneşca)

184. Frunză verde floricele

Frunză verde floricele,
Duceţi-vă, rândunele,
La fereastra mândrei mele,
Şi cântaţi-i voi cu jele
Şi cu jele şi cu glas,
Că de mândra nu mă las:
De mândra io m'oi lăsa,
Când oi lăsa lingura;
Atunci m'oi lăsa de tine,
Când oi lăsa post de pâne!

(Ilova)

*) Variantă găseşti la p. 139—140 „Du-te, dor, unde te mâi“ în col. Iarmic-Bârseanu.

185. Frunză verde-a rugului

Frunză verde-a rugului,*)
In crengile nucului
Cântă puiul cucului;
Aşa-mi cântă de frumos
De resună codru 'n jos;
De laturi de crengurele
Cântă două păsărele;
Ci nu-s două păsărele,
Că-s două mândre d'a mele,
În obraz cu rumenele,
Obrazul le varsă sânge,
Când le văd inima-mi plânge.
(Caransebeş)

186. Auzi, mândro, cucu-ţi cântă

Auzi, mândro, cucu-ţi cântă,**)
Ieşi afară, de-l ascultă:
De ţ-a cânta cucu bine,
Trage nădejde de mine;
De ţ-a cânta cucu rău,
Nădejdea-i la Dumnezău!
(Bogăltin)

187. Cântă cucu pe pădină

Cântă cucu pe pădină,***)
Mândra plânge şi suspină
Ca şi florea cea străină
In mijlocu de grădină.
Că vacile mi-a păscut-o,
Burueana mi-a împlut-o;

*) Compară cântecele „Cântă puiul cucului" pag. 182—193 în colecţiunea Jarnik-Bârseanu, şi „Frunză verde de nagară" p. 214 în col. Sevastos.

**) Variantă: în col. Jarnik-Bârseanu pag. 43: „Auzi, mândră, cucul cântă."

***) pădină=coastă.

Duşmanilor li-a plăcut,
Dumnezeu aşa n'a vrut,
El cu ploae mi-a plouat-o
Şi cu rouă mi-a rouat-o;
Rădăcin' a odrăzlit,
Mândră floare a 'nflorit,
Să mi-o ia un junelaş
Să mi-o pună 'n pălărie,
S'o poarte cu bucurie;
Să mi-o pună la ureche,
Cine l-a vedea, să crepe!

(Bogoltin)

188. Codrule frunză măruntă

Codrule frunză măruntă,
Paserile 'n tine cântă,
Toate mândrele ascultă.
Numai mândruliţa mea
Nu-ş ascultă paserea,
Cum îi cântă patima,
Patima iei din fetie
Ş'a badii din feciorie!

(Văliug)

189. De aici păn' la Braşău

De aici păn' la Braşău*)
Nu-i nime străin ca ieu,
Numai cucu din pădure,
Dar nici iel nu-i singurel,
Ci-i cu mirla lăngă iel.
Când e merluţa beteagă,
Merge cucu şi mi-o 'ntreabă:
— Dece, mierlo, ieşti beteagă?
Vino, jos la izvorel,
Să mâncăm noi mugurel,
Şi să bem apă din iel.

*) Comp. variantele din col. Iarnik-Bârseanu, p. 149, 206.

Mirla din gură-mi grăea:
— Ba io, cuce,
Nu m'oi duce,
Că io am mai fost odată,
Ş'am venit toată muşcată,
De-o vrut mama să mă bată,
C'o jordiţă de briboi,
Să mă 'nveţe la război! (Dalci)

190. Păsăruică cu cunună

Păsăruică cu cunună,*)
Nu cânta seara pe lună,
Că inima mea nu-i bună,
Că-i încinsă cu curele,
Mâncată de dor şi rele!
Păsăruică de izvor,
Nu cântea noaptea, că mor. (Dulău)

191. Păsăruică din ogor

Păsăruică din ogor
Nu-mi cânta mie să mor,
Că n'am pe nime cu dor,
Să mă 'ntrebe dece mor.
Păsăruica din olac,
Nu-mi cânta mie să zac,
Că n'am pe nime cu drag
Să-mi pună mâna sub cap. (Logoj)

192. Floare albă de pe apă

Floare albă de pe apă,
Spune cucului să tacă,
Să nu cânte-aşa frumos,
Că neicuţa-i mânios. (Pataş)

*) Variantă vezi la p. 120—121 „Păsăruică cu cunună“ în col. Iarnik-Bârseanu.

193. Variantă

Păsărică d'ăngă apă,
Spune cucului să tacă,
Ori să cânte răguşit,
Că bădiţa-i adurmit,
Să nu cânte-aşa frumos,
Că bădiţa-i mânios.

(Vărădia)

194. Măriuţă cu cunună

Măriuţă cu cunună,
Nu cânta noaptea pe lună,
Că nu mi-i inima bună;
Că-i mâncată de duşmani,*)
Ca earba de boi buşani;
Şi-i mâncată de străini,
Ca earba de boi bătrâni.

(Surducu-mare)

195. Mâncată-s, Doamne, d'ai mei

Mâncată-s, Doamne, d'ai mei,
Ca earba de meluşei;
Mâncată-s, Doamne, de rele,
Ca holda de păsărele;
Şi-s mâncată de străini,
Ca earba de boi bătrâni;
Nu-s mâncată, nici lăsată,
Ci roasă pe jumătate.

(Margina)

196. Când, mândro, te-am sărutat

Când, mândro, te-am sărutat,
Tu atunci m'ai fermecat

*) Compară versurile dela începutul cântecului „Săracă străinătate" din col. Jarnik-Bârseanu pag. 191, precum şi cele dela sfârşitul cântecului „Frunzuleană de sulcină" din col. Sevastos p. 221—222.

Cu trei ierburi dela munte:
Una-i floare ilileac,
Ca să nu mai dau de leac;
Una-i floare din obor,
După tine să m' omor;
Una-i lină din fântână,
Ziua noaptea n'am odină.
Dece, Doamne, n'am murit,
Când cu mândra m'am iubit!

(Domaşnea)

197. Frunză verde, frunză lată

Frunză verde, frunză lată,
Să fii fost mândră 'nchinată!
Par' că nu ai fost curată, —
Ţ-a fost gura fermecată
Cu ţerină de sub prag
Ca să nu-ţi mai poci de drag,
Şi cu chită de bujor
Ca să nu-ţi mai poci de dor;
Nu mi-i doru dorului,
Ci mi-i para focului,
Când m'ajunge stau în loc,
Stau în loc şi mă socot:
Un voinic fără noroc!

(Goleţ)

198. Colo sus la răsărit

Colo sus la răsărit
Ieste-un măr mare 'nflorit,
Cu crengile de argint
Şi cu vârfu sus pe ceri,
Cu crengile jos pe mări,
Dar sub măr ce mai iera?
Un pat mare încheeat.
În pat cine ie culcat?
Culcat badea-i, mort de beat.

Nu ştiu: beat de beutură,
Ori beat de fermecătură?
Dar cu ce l-a fermecat?
— Cu trei păiuşe din pat,
Cu trei pietri dela vad,
Cu pământ
Dela mormânt,
Ca să n'aib' aşezământ,
Cu p e s e c*) dela fântână
Ca să n'aibe loc ş' odină!

(Dulău)

199. Frunză verde fir de tei

Frunză verde fir de tei,
Du-mă, Doamne, 'ntre femei,
Să le-aud vorba şi sfatu
Cum îş farmecă bărbatu,
Bărbăţelul amarât
Cu pamânt
Dela mormânt,
Să se scoale surd şi mut;
La picior cu iţăle,
Ca să-ş pearză minţile;
La inimă usturoi,
Ca să cază în năroi,
In năroi la Dunăre,
Ca să-i peară urmele!

(Sasca)

200. Arde lumina pe masă

Arde lumina pe masă,
Cine mi-i drag, nu-i acasă;
Arde lumănarea bine,
S'a dus mândra, nu mai vine.
Că s'a dus şi m'a lăsat,
Seară bună n'a luat;

*) Năsip.

Spune, mândr', adevărat,
Cu ce tu m'ai fermecat,
Cu pământ dela fântână,
Ca să nu mai am odină,
Cu pământ dela mormânt,
Ca să n'am aşezământ.

(Petrilova)

201. Frunză verde de sulfină

Frunză verde de sulfină,
O nu ieşti, mândro, creştină,
De mă ureşti fără vină,
Că nimic nu ţ-am greşit,
Mândruţă, nici c'un cuvânt;
Că dacă ţ-aş fi greşit,
De viu m'aş băga 'n pământ.
Vino, mândro, tu şi-mi spune,
N'asculta vorbe nebune.

(Domaşnea)

202. Frunză verde de pe rit

Frunză verde de pe rit,
Mândra mea s'a betejit;
Mă dusei la vrăjitoare,
Să-i descânte să se scoale.
Vrăjitoarea n'avú leac,
Mândra mea nu s'a sculat.

(Văliug)

203. Strică, mândro, ce-ai făcut

— Strică mândro, ce-ai făcut,
Nu mă ţinea om pierdut!
— N'am făcut, bade, să mori,
Ci-am făcut să nu te 'nsori!

(Vărădia)

204. Strică, mândro, ce-ai făcut

Strică, mândro, ce-ai făcut,
Şi-mi da calea să mă duc,

Nu mă ţinea zăbovit,
Ca ş'un cal legat la birt,
Nu mă ţinea fermecat,
Ca ş'un cal legat de gard.
Frunză verde de bujor,
Dă-mi tu calea să mă'nsor,
Că io-s june nensurat
Şi tu, mândră, m'ai mâncat.

(Margina)

205. *Frunză verde frunză 'n sus*

Frunză verde frunză 'n sus,
Ştii tu, bade, ce ţ-am spus
Aseară întră grădiñi:
La mine să nu mai viñi,
Că io mis o vrăjitoare,
Nu las junii să se 'nsoare.

(Dulău)

206. *Frunză verde lemn de brad*

Frunză verde lemn de brad
Rău, bădiţă, te-am visat,
Că năframa ta cea nouă*)
Am visat-o ruptă 'n două,
Ruptă 'n două, ruptă 'n trii,
Ruptă 'n poartă la Sibii,
Ruptă 'n trei şi ruptă 'n patru,
Scrisă 'n poarta la 'mpăratu.

(Ocna de Fier)

207. *Frunză verde pomişor*

Frunză verde pomişor,
Cum am rămas io cu dor,

*) Comp.: pag. 255—256, col. Iarnik-Bârseanu „... Am visat vis cu fior, Că năframa ta cea nouă“...; p. 62 „... Ştii bădiţă ce-am visat,“ şi p. 148 „Frunză verde de lemn scris,“ col. Sevastos.

Io cu dor, mândra cu jele,
Amândoi cu inimi grele.

(Cuptoare)

208. *Frunză verde bat-o vântu*

Frunză verde bat-o vântu,
Spune, mândră, ce ți-i gându,
Că ești neagră ca pământu.
— Io nu-s neagră nici d'un bine,
Numai de dor după tine.

(Logoj)

209. *Taci, mândruță, nu mai plânge*

Taci, mândruță, nu mai plânge,
Că din mine curge sânge,
Curge sânge și venin,
Că la tine nu mai vin;
C'am venit numai odată,
Și m'a știiut lumea toată.

(Pătaș)

210. *Săracă inima mea*

Săracă inima mea,*)
Ear a prins a mă durea;
Nu mă doare de durere,
Doare-mă de vorbe rele.

(Meedica)

211. *Pe ulița mândrii mele*

Pe ulița mândrii mele
Sămănate-s viorele, —
Dar mai multe vorbe rele!

(Peceneșca)

212. *Cine, mândr', a mai văzut*

Cine, mândr', a mai văzut,
Grădină fără prilaz,

*) Variantă „Săracă inima mea“ vezi în col. Iarnik-Bârseanu p. 188—189; altă variantă în col. Sevastos, p. 41—42 „Frunză verde ș'o lalea, Sermană inima mea,“ asemenea la p. 51 „Frunzuleană ș'o lalea“.

Şi noi doi fără năcaz!
Dracu, mândr', a mai văzut
Grădină fără de pruni,
Dragoste fără minciuni!
Dracu, mândr', a mai văzut
Nici grădină nearată,
Nici dragoste nestricată!

(Vărădia)

213. *Rujiţă de pe răzvor*

Rujiţă de pe răzvor,
Nu mă blăstăma să mor,
Nu te-am rupt, rujiţă, ieu,
Ci te-a rupt mândra Maríe,
Să te pună 'n păláríe,
Păláría lui Ionuţ,
Că mi-a fost mie drăguţ,
Şi mi-a fost pe două luni,
L-am lăsat pentru minciuni,
Că minciunile nu-s bune,
Nici guriţa cui le spune;
Că minciunile nu-mi plac,
Nici guriţa cui le fac!

(Herendeşti)

214. *Când pe mândra o iubeam*

Când pe mândra o iubeam,*)
La nime nu mă uitam,
Cu dânsa bine trăeam:
Dintr'un măr ne săturam;
Dar' acum să fie zece,
Nu ni-ar trece nici de sete.

(Coşava)

215. *Variantă*

Ştii tu, neico, au nu ştii,
Când eram noi doi copii,

*) Compară „Cu mândra de-acum un an" pag. 155. în col. Iarnik-Bârseanu.

Ne zburăturam cu glii.
Ştii tu, neico, mai de an,
Că bine noi doi trăeam,
Dintr' un măr ne săturam;
Dar acum să fie zece,
Nici de sete nu ne-ar trece...

(Pătaş)

216. *Ştii, mândro, când ne-am iubit*

Ştii, mândro, când ne-am iubit,
N'am gândit la despărţit.
Du-te, mândră, z ă u i t a t ă,
Că de mine ieşti lăsată;
Rămâi, mândro, părăsită
Şi de mine neiubită!

(Văliug)

217. *Jiule, pustiule*

Jiule,
Pustiule,
Sece-mi-ţi obârşile,
Să se vadă pietrile,*)
Să rămână prunturile
Să le ar cu plugurile
Ca să samăn busuioc,
Să resară dor şi foc;
Ca să samăn viorele,
Să resară dor şi jele!

(Ilova)

218. *Frunză verde sălcioară*

Frunză verde sălcioară,
Am avut o bălăioară,
Cu numele Mărioară,
Cu ochii de porumbioară
Şi cu gura rumeioară;

*) Comp. „Râule, pustiule!“ p. 288, col. Sevastos; „Oltul“ şi „Olteanul“, doinele nrii 49 şi 54, col. Alecsandri.

Dară dragostele noaste
Au rămas pustii pe coaste,
Io am fost Vineri la iele,
Ş' au răsărit viorele,
Viorele, flori adânci,
Când le vezi, mândruţo, plângi,
Viorele înflorite,
Din dragoste odrăzlite!

(Prigor)

219. Frunză verde frunzişoară

Frunză verde frunzişoară,*)
Am avut o mândrişoară.
Ş' am lăsat-o să mai crească
Mintea să ş-o dobândească.
Dar de când o am lăsat,
Mândra mea s'a măritat.
Şi mi-ar fi,
Şi nu mi-ar fi,
Ea să se fi măritat
Dela noi al trilea sat,
Numai ea s'a măritat
Dela noi a treia casă,
Ş-am rămas inimă arsă!

(Surducu mare)

220. Vai, măicuţo, iubitoare

Vai, măicuţo, iubitoare,
Inima mea rău mă doare!
Măicuţa-mi pune de cină**)
Inima mea rău suspină,
Măicuţa pricepe bine,

*) Compară variantele „Frunză verde frunzuliţă," versurile 12 dela început, p. 99 în col. Iarnik-Bârseanu; „Frunză verde lămâiţă" în col. Sevastos p. 63—64, şi partea întâi din doina cu numărul 65 „Mândra Liţa" în col. Alecsandri.

**) Compară varianta din col. Iarnik-Bârseanu p. 99 dela versul al 15. în jos şi p. 100.

Că mi-e dor de oarecine.
Şi măicuţa că-mi grăea:
— Taci, fiule, nu ofta,
De ţi-i dor de cineva,
Lumea-i mare, fete-s multe
Şi mai mari şi mai mărunte,
Ţi-i lua una de frunte.
— Maică, măiculeana mea,
Ieşti bătrână şi nu crezi,
Lumea-i mare şi n'o vezi,
Că din sută şi din mie
Numai una-mi place mie:
Cerui-i mare, stele-s multe,
Şi mai mari şi mai mărunte,
Luminoase, 'ntunecoase,
Nu-s ca mândra de frumoase,

(Ocna de Fier)

221. *Frunză verde de sălcuţă*

Frunză verde de sălcuţă,
A mea mândră Măriuţă
Unde- fi, unde-o'nsera?
La ce masă o mânca?
Pe-a cui mână s'o culca?
Cine-afar' o v'aştepta?
Aştepta-o vrun voinic,
Care 'nvaţă la iubit!
De-ar fi lumea tot aşa,
Mi s'ar frânge inima.

(Caransebeş)

222. *Iubeşte, neico, iubeşte*

Iubeşte, neico, iubeşte,
Dar ia seama ce iubeşti,
Ca să nu mi te căeşti:
Iubeşte una ca mine,
Nu-ţi fă neamu de ruşine!

(Caransebeş)

223. *Frunză verde, earbă crudă*

Frunză verde earbă crudă,
Pe mine la toţi li-i ciudă.
Lasă, ciudă să le fie,
Tot iubesc, ce-mi place mie!
— Frunză verde flori domneşti,
Ia tu seama ce iubeşti,
Că pe urmă te căeşti.
Şi ia seama tu prea bine,
Nu iubí pe fiecine,
Că-ţi faci neamu de ruşine! (Meedica)

224. *Frunză verde ochişele*

Frunză verde ochişele,
Săraci potecile mele,
Cum a dat earba pe iele!
Las' să crească,
S'o cosească,
Numai mândra să-mi trăească. (Prigor)

225. *Variantă*

Frunză verde viorele,
Săraci potecile mele,
Cum creşte earba pe iele!
Las' să crească,
Să'nverzească,
Că n'am mândră s'o găsească. (Meedica)

226. *Vecine de peste drum*

Vecine de peste drum,
Aş avea ceva să-ţi spun,
Să-ţi spun două, trei cuvinte
Din dragostea de nainte,
Că nu-s toate isprăvite. . . . (Bogăltin)

227. *Frunză verde de ovăs*

Frunză verde de ovăs,
De s'ar face dealul şăs,
Şi valea bună de mers,
Cu mândra să mă'ntâlnesc
Două vorbe să-i vorbesc,
Două vorbe tăinuite,
Să le ţină mândra'n minte! (Pătaş)

228. *Frunză verde lăcrimioară*

Frunză verde lăcrimioară,
Am avut o sorioară,
Iubitoare,
Cântătoare,
Născută la flori de soare.
Vai de mine, mult doresc,
Cu dânsa să mă'ntâlnesc,
Două vorbe să vorbim,
Să nu ne mai despărţim. (Drăgoeşti)

229. *Io să mor de dor, de drag*

Io să mor de dor, de drag,
Târg cu nime nu mai fac;
Că făcui, mândro, cu tine,
Şi perí firea din mine. (Ilova)

230. *Cât oi fi ş'oi mai trăí*

Cât oi fi ş'oiu mai trăí,
Pe neica nu l-oiu iubí;
Că l-am mai iubit odată,
Ş-am zăcut o vară toată. (Pătaş)

231. *Pân' oi fi, pân' oi trăí*

Păn' oiu fi, păn' oiu trăí*)
Fată mare n'oiu iubí,

*) Compararǎ: Cât oi fi în col. G. Dem. Teodorescu pag. 315; „De-aş trăí cât aş trăí" în col. Iarnik-Bârs. pag. 84.

Fată mare se mărită,
Io rămân inimă-friptă.

(Pătaş)

232. Frunză verde de bosâioc

Frunză verde bosâioc,
Io cu mândra n'am noroc;
Că decând ne suntem dragi,
Frunzele cad de pe fagi,
Şi decând noi ne iubim,
Ca frunza ne veştejim.

(Ocna de Fier)

233. Mândro, de dragostea noastă

Mândro, de dragostea noastă,*)
A 'nflorit un pom în coastă,
A crescut ş'a înflorit
Decând mândro ne-am iubit;
Dar decând noi ne-am lăsat,
Pomu 'n coastă s'a uscat.

(Căvăran)

234. Dincolo de Slatina

Dincolo de Slatina
A 'nflorit pupicnica
A 'nflorit, s'a scuturat,
Dragostea ni s'a stricat.

(Prilipeţ)

235. Bade, chică 'ntunecată

Bade, chică 'ntunecată,
Că bine trăeam odată,
Sub un măr mare rotat,
Vântu mare-a aburat
Şi dragostea ni-a stricat.

(Prilipeţ)

*) Compară „Mândro, de dragostea noastă“ în col. Iarnik-Bârseanu paginile 70 şi 156, şi „Frunză verde poamă coarnă“ în col. Sevastos p. 88.

236. Frunză verde de pe şândră

Frunză verde de pe şândră,[1])
Cată-ţi, bade, altă mândră,
Că de mine n'ai dobândă.
Bade, de dragostea noastă
A 'nflorit un pom pe coastă,
A 'nflorit
Şi s'a pălit,
S'a pălit şi s'a uscat,
Şi dragostea s'a gătat.

(Dulău)

237. Frunză verde frunzuliţă

Frunză verde frunzuliţă*)
Ean auzi tu, mândruliţă,
Asară venii la voi,
Te văzui, zău, între doi:
Unul şedea lângă tine
Şi ie prietin bun cu mine,
Altu şedea după masă
Cu inima friptă, arsă —
Ca şi mine la fereastă.

(Bogăltin)

238. Frunză verde răcuină

Frunză verde răcuină,
Am crescut floare străină
Într' un mijloc de grădină,
Burueana m'a umplut,
Găinele m'au păscut,
La duşmani bin' le-a părut.
Dumnezeu aşa n'a vrut,
Şi cu ploaea m'a plouat,
Şi cu roua m'a rouat

[1]) Şândră — şindilă.
*) Variantă: „Foaie verde lemn uscat" la p. 253—244, în colecţiunea Iarnik-Bârseanu.

De ploae am resărit,
De rouă am împupit;
Când soarele-a resărit,
Io frumos am înflorit;
Când soarele a sfinţit,
Şi mai bine mi-a priit,
Că răcoare mi-a venit.
Când se prinse-a vedera,
Venea neica, mă lua,
Mă punea în pălărie,
C' aşa drag mi-a fost şi mie.

(Domaşnea)

239. *De-asupra de resărit*

De-asupra de resărit
Două stele s'au ivit,
Doue stele,
Surorele:
Una ride, una plânge:
Şi de plânge
Focu stânge,
Şi de ride
Focu-aprinde.
Una alteia zicea:
Soră, sorioara mea,
Ai noştri a 'mbătrânit,
Ş' aşa iei s'au divănit
Pe noi două să ne dea,
Soră, sorioară mea,
Pe una la resărit,
C' acolo-i pământ vestit
Creşte grâul policnit,[1])
Pe una la scăpătat
C'acolo-i pământ lăudat,
Creşte grâul revărsat!

(Dulău)

[1]) Grâu cu spicul mare, de cade la pământ de greu ce ie.

240. *D'aş vedea mândruţa mea*

D'as vedea mândruţa mea*)
În braţele altuia,
Să am cuţit m'aş junghea,
Şi pe mine şi pe ea, —
Să se ştie, că-un voinic
S'a jungheat pentr'un nimic!

(Ilova)

241. *Mândro, pentru ochii tăi*

Mândro, pentru ochii t e i,
M'au urât părinţii mei;
Mândro, pentru gura ta
M'a urât muerea mea.

(Vărădia)

242. *Au nu vezi tu, mândro, bine*

Au nu vezi tu, mândro, bine
Cum bat calea pentru tine
Şi sara şi dimineaţa
Până mi-am urât vieaţa.
Câţi oameni văd şi neveste
Tot gândesc, că mi-aduc veste
Întru 'n casă, ies afară,
Tot cu inimă amară.

(Văliug)

243. *Cât trăeşti, neico, pe lume*

Cât trăieşti, neico, pe lume,
Nu striga mândrei pe nume.
Ci strigă: trei foi de ceapă,
Nime să nu te priceapă;
Şi strigă: trei foi de vie,
Nimenea să nu te ştie.

(Bogăltin)

*) Variantă de patru versuri vezi în col. Iarnik-Bârseanu, pag. 54 „De-aş vedea pe mândra mea;“ compară şi varianta de 15 versuri din col. Sevastos, pe 136—137 „Frunzuliţă de trei fagi.“

244. *Semenic de pe cetate*

Semenic de pe cetate,
Spune mândrei sănătate,
Că la ea nu pot străbate,
Fereștrile sunt de fier;
Or gândit că și io pier:
N'am perit când am fost mic,
Dar acum că sunt voinic?!
N'am perit când am supt țiță,
Dar acum că am drăguță.

(Caransebeș)

245. *Săracă lume și țară*

Săracă lume și țară,
Că bine trăiam ast' vară;
Săracă lume de fier,
Venit-a vremea să pier
Că sunt ușile 'ncuiate,
Pentr'o burmă ș'un inel.
N'am perit, când am fost mic,
Dar să pier, când sunt voinic!

(Drăgoești)

246. *Frunză verde d'a de viñe*

Frunză verde d'a de viñe,
A venit badea la miñe;
Frunză verde d'a de prun
A zis badea să nu-l spun.
— Frunză verde d'a de păr,
Zis-a mândra c'am să pier;
N'am pierit, când am fost mic,
Dar acum să pier voinic,
N' am pierit, când am supt țiță
Dar acum că am drăguță.

(Vărădia)

247. *Mândruțo, sufletul meu*

Mândruțo, sufletul meu,
Mult îți port io dorul tău.

Dar tu, mândro, m'ai vorbit,
Că pe min' nu m'ai iubit;
Când ai ştii tu, mândro, bine,
Cum ie inima în mine,
Ie ca gheaţa de subţire
Când te sui şi nu te ţine. (Caransebeş)

248. *Pănă fusei tinerel*

Pănă fusei tinerel,
Iubíi io un lăstărel;
Dar acum d'un an ş'o lună,
Iubesc ce g o d e*) nebună! (Dulău)

249. *Şi să ştii tu, mândro, bine,*

Şi să ştii tu, mândră, bine,
Că io m'am lăsat de tine!
Câte vorbe că mi-ai spus,
Io la ureche le-am pus.
Să fii tu ca soarele,
Dacă nu ţii vorbele!...
Şi de tine m'am lăsat,
Altă mândr' am căpătat,
Mai înaltă, mai frumoasă,
Nu ca tine mincinoasă! (Caransebeş)

250. *Auzit-am, nu ştiu bine*

Auzit-am, nu ştiu bine,
Că te laşi, bade, de mine,
Lasă-te cu Dumnezeu,
Nici un pic nu-mi pare rău,
Că io un paş voi păşí,
Altul, bade, mi-oi găsí,
Şi mai nalt, şi mai frumos,
Nu ca tine mincinos,
Şi de viţă, şi de neam,
Nu ca tine de ţigan! (Vărădia)

*) Ori ce.

251. *Frunză verde salcă albă*

Frunză verde salcă albă,
Să știi mândruliță dragă,
Când m'aș da a povestí,
Toată lumea te-ar urâ;
Te-aș urâ, mândro, și ieu,
Te-ar bate și Dumnezeu!

(Bogăltin)

252. *Mândruțo, sufletul meu*

Mândruțo, sufletul meu,
Mult îți port io dorul tău.
Dar tu, mândro, m'ai vorbit,
Că, măndrò, nu te-am iubit.
Când ai știi, mândruțo, bine,
Cum ie inima în mine:
Ie ca gheața de subțire,
Când te sui și nu te ține.
Fă-ți tu numai voea ta,
Nu-mi strica inima mea!

(Meedica)

253. *Bade, de ț'oi fi fost dragă*

Bade, de ț'oi fi fost dragă,
Rupeți o foae de fragă,
Ș'o sădește lăngă salcă!
Când o crește ca salca
Să te iubești cu alta . . .

(Vàliug)

254. *Doare-mă inima tare*

Doare-mă inima tare
După mândrulița floare,
C'a fost naltă și subțire,
Drăgostoasă la iubire,
Buzele iei subțirele,
Gura iei păhar de miere!

(Drăgoești)

255. *Măeran dela fântână*

Măeran dela fântână,
Am bade ca ş'o lumină,
Umblă două să mi-l ia,
Dumnezeu să nu li-l dea;
Umbla două să-l sărute,
Dumnezeu să nu le-ajute!

(Pătaş)

256. *Când te văd, bade, la soare*

Când te văd, bade, la soare,
Inima mi-i ca o floare;
Când te văd, bade, la lună,
Inima nu mi-i baş bună,
Şi cu dor mare aştept
Să te poci strânge la pept;
Bade, inimă de peatră,
Ce nu viñi la mine-odată,
Barem, bade, pănă'n poartă,
Să vezi: mis vie, ori moartă!

(Văliug)

257. *Bosâioc verde'n oglindă*

Bosâioc verde'n oglindă,
Cată-ţi, bade, altă mândră,
Că de mine n'ai dobândă;
Că dobânda ce-ai avut-o
Tot cu mintea ai pierdut-o.

(Vărădia)

258. *Frunză verde frunzuliţe*

Frunză verde frunzuliţe,
Am avut trei mândruliţe:
Le-am pierdut pe toate trele,
Că n'am fost vrednic de iele.

(Bogăltin)

259. Tu mândruţo, cum te porţi

Tu mândruţo, cum te porţi,
Te uresc voinicii toţi,
Că ţi-i firea presărată
Te iubeşti cu lumea toată.

(Ocna de Fier)

260. Frunzişoară calapăr

Frunzişoară calapăr,
D'o lună mă cere-un văr.
Când fu luna încheeată
Io fui moartă şi'ngropată,
Ear în vârful crucii mele,
Cântă-mi două turturele,
Acelea nu-s turturele,
Ci-i dorul badiţei mele.

(Vărădia)

261. Măi băditţă nu fi câne

Măi băditţă, nu fi câne,
Io tot vin, tu fugi de mine;
De vii mai fugí vrodată,
Să fii hulă blăstemată!
Să dea Maica Precista,
Să te prindă boala rea,
Izdatu şi frigura,
Num'un an ş'o primăvară,
Să te faci turtă de ceară,
Să te scoată patru-afară!

(Sasca)

262. Frunză verde frunzuliţă

Frunză verde frunzuliţă,
Te-aş iubí, tu, mândruliţă!
— Iubeşte-mă, măi neicuţă,
Dacă ştii, că ai credinţă;
Dacă nu, neicuţă, nu,
Ia-ţi căciula şi te du,

Inşală-ţi murgu ş'aleargă
Şi-ţi capătă altă dragă,
Mai înaltă, mai subţire,
Nu ca mine grea de fire.

(Bogăltin)

263. *Frunză verde pe părău*

Frunză verde pe părău,
Să ştii, bade, ce ştiu iău,
Nici n'ai bea,
Nici n'ai mânca,
Ca earba te-ai legăna,
Ca frunza te *reai* usca
Cum uscă vântul
Pământul,
Soarele
Ogoarele!

(Vărădia)

264. *Mult mă'ntreabă maica mea*

Mult mă'ntreabă maica mea:
Au mi-i bine ca la ea?
Io i-aş spune, că mi-i bine,
Binele-a fugit de mine;
Io i-aş spune, că mi-i rău,
Răul mi l-am făcut iău. . . .
Frunză verde de pe spine,
Nu mă mai întrebe nime;
Că cine m'a întreba,
N'are inimă c'a mea.

(Văliug)

265. *Frunză verde floricele*

Frunză verde floricele,
Pe uliţa mândrii mele
Mi se dă să fac tot rele,
Să dau foc la gărdurele,
Să ardă nuelile,

Să moară duşmanile;
Că io mis plin de duşmane
Ca Bistra de bolovane,
Şi mis plin de vorbe rele
Ca Bistra de pietricele!

(Dalci)

266. *Bată-te Dumnezeu, mândră*

Bată-te Dumnezeu, mândră,
Io de tine n'am dobândă;
Că dobânda dela tine
E ca gheaţa de subţire,*)
Când te dai şi nu te ţine.

(Peceneşca)

267. *Vai de mine, ce să fac*

Vai de mine, ce să fac,
Că neicuţa m'a lăsat!
Trec la deal, întorc la vale,
De mine grijă nu are...

(Peceneşca)

268. *Ştii tu, badeo, ce mi-ai spus*

Ştii tu, badeo, ce mi-ai spus,
Dela noi tu când te-ai dus:
Cât în lume vei trăí,
Tu pe alta nu-i iubí.
Tu din lume n'ai zburat,
Şi pe mine m'ai uitat,
M'ai uitat, bade, de tot,
Ca pe-un om fără noroc,
M'ai uitat, m'ai părăsât
Ca pe omul mai urât. —
Tu, bade, când ai plecat,
Tu pe mine m'ai jurat:

*) „E ca sârma de subţire", în col. Iarnik-Bârseanu pag. 238, versul ultim al paginei.

Cât în lume-o să trăesc,
Pe altu să nu iubesc,
Jurământu l-am ținut
P'altu 'n lume n'am avut,
Și tu, bade, m'ai lăsat...
Mormântu mi l-ai săpat!

(Surducu mare)

269. Frunză verde măr pălit

Frunză verde măr pălit,
S'a dus mândra, ce-am iubit;
Frunză verde d'a din crini,
Te-ai dus, mândro, nu mai vini...
Frunză verde de mohor,
Când o fi, mândră, să mor,
Să spuni tu oamenilor
Să mă 'ngroape în obor,
În oboru oilor,
C'am murit de dragu lor;
Frunză verde d'a din pruni,
Pe mormântu meu să puni
Să-mi puni, mândro, tot cununi:
Cunune de viorea
Să le vadă maica mea,
Cununi de earbă domnească
Oile să le cunoască,
Și să zică 'n jalea lor,
C'a murit neica de dor,
De dorul oițelor,
De dorul fetițelor...

(Surducu mare)

270. Frunză 'n meri, frunză sub peri

Frunză 'n meri, frunză sub peri,
Pe mine mă cer doi veri;
Nu mă cer b a ș de demult:
De-o lună de-o săptămână...

Când fu luna încheeată,
Io fui moartă şi 'ngropată,
Cruciuliţa mea-i de peatră...
Ear în vârful crucii mele
Cântă două turturele;
Nici nu cântă cum se cântă,
Numai cântă voiniceşte, —
Fată mare putrăzeşte
Şi nime n'o mai jeleşte,
Fără Ion cu capul gol,*)
Că doar' lui i-a fost mai dor,
Şi Achim cu sârma neagră,
Că doar' lui i-a fost mai dragă.

(Dulău)

271. *Du-mi-te, bădiţă, dute*

Du-mi-te, bădiţă, dute,
Cu picioarele bătute,
Cu opincuţile rupte;
Du-te, bade, cu Domnù
C'asear' mi-a venit omù!

(Surducu mare)

272. *Rujiţă, rujiţă*

Rujiţă, rujiţă,*)
Floare brânduşiţă,
Deschide uşiţa,
Să-mi aprind luliţa;
Că mi-i mult d'asară
Decând şed afară,
Şi ploaea mă ploae,
Căpeneagu-mi moae,

*) Obiceiul de a jelí cu capul gol pe un mort ieste general la ţerani. Doliul îl poartă vreme de un an de zile, sau de şase luni, sau şi numai de şase săptămâni. Uneori, însă rar, după ce au jelit în chipul acesta, îşi mai pun şi sârmă neagră în pălărie.

**) Comp. Leliţa Saftiţă din col. G. Dem. Teodorescu, p. 313.

Şi picul mă pică,
Pălăria-mi strică!
— Du-te tu cu Domnu,
Că mi-a venit omu,
Mergi, nu pirotí,
Că-i bărbatu-ací;
Nu apipia sălcile,
Nu-ţi rupe picioarile
Prin toate petroanile,
După toate mândrile, —
Că şi dac' ajungi odată,
Abea stăm la judecată.

(Ţerova)

273. *Frunză verde de prunuţ*

Frunză verde de prunuţ,
Doi, trei ani avui drăguţ;
Dar acum de două luni
Îl lăsai pentru minciuni.

(Prilipeţ)

274. *De-ai fiĭ, neică, om dirept*

De-ai fiĭ, neică, om dirept,
N'ai lua noaptea prunii'n piept;
Numai ce ieşti un nebun,
Toată noaptea şezi pe drum.

(Pătaş)

275. *Cât ie satul nost de mare*

— Cât ie satul nost de mare,
Nu-mi place de fiecare,
Ci-mi place de dumneata, —
De te-aş putea căpăta!
— Lezne-i, neic', a căpăta,
Că io sunt la mâna ta,
Fac'aici şi mâna mea, —
Dar nu ieşti vrednic de ea!

(Ţerova)

276. *Gândit-ai, bade, gândit*

Gândit-ai, bade, gândit,
Că io floare ţ-am găsit
Ţie de batjocorit!
Dar io-s floare dintro fragă
La toată lumea i-s dragă,
Îţi ieram, bade, şi ţie,
Păn' ierai de omenie;
Omenía ţi-ai mâncat,
Şi pustiei te-am lăsat!
(Bogăltin)

277. *Frunză verde de lemn sucit*

Frunză verde lemn sucit,*)
Tu, bade, aş'ai gândit,
Că dacă tu mi-i urí,
Portu io mi l-oi cerní.
Dar cum, boala, să-l cernesc,
Şi mai tare-l săpunesc!
(Meedica)

278. *Frunză verde lemn uscat*

Frunză verde lemn uscat,
Să ştii, mândr', adevărat,
Că de tine m'am lăsat,
Văd, că voi avea păcat,
Că frumos m'ai sărutat.
— Io, neicuţă, n'am ce-ţi face,
Că de firea ta nu-mi place,
C'ai o fire nu ştiu cum,
Ţ-ai iubí leliţa 'n drum,
Ş'ai o fire resfirată,**)
Te-ai iubí cu lumea toată!
(Domaşnea)

*) Variante mai lungi în col. Jarnik-Bârseanu p. 234, 235, 236, „Foae verde, lemn sucit."
**) Comp. „...Dar îi firea reschirată" p. 182, col. Sevastos.

279. Şi m'am dus în sat la joc

Şi m'am dus în sat la joc,
Ş'am iubit un busuioc
Nici de rugă, nici de fugă,
Nici de şubă, nici de glugă
Şi-l ţineam ca pe-un puiuţ
Şi-l iubeam ca pe un drăguţ,
Iel s'a pus să mă urască, —
Aşa-i firea bărbătească!

(Margina)

280. Mândruţa şede 'n portiţă

Mândruţa şede 'n portiţă
Cu mâni albe pe cătrinţă,
Badea 'n poartă se oprea,
Cătră mândră că zicea:
— Hai, mândruţo, pe la noi,
Să mâncăm miere de roi,
Şi să bem vin amândoi!
— Ba io, bade, n'oi mai merge,
Că tu ieşti un vară pierde,
Care porţi păru în plete...

(Surducu mare)

281. Păcurar cu oi băluţă

Păcurar cu oi băluţă,
Căpătatu-ţ-ai drăguţă?
De nu-ţi vei fi căpătat,
Hai, că neica m'a lăsat,
C'a fost rău şi blăstămat,
M'a urât, că l-am urât,
C'a fost rău ş' afurisit.

(Meedica)

282. Mândră, mândruliţo fa

Mândră, mândruliţo fa,
Fă cum te-a 'nvăţa mintea,

Du-te după cin' gândeşti,
Că mie nu-mi trebueşti!
Mi-ai fost, neico, ce mi-ai fost,
Dar acum ieşti lucru prost:
Mi-ai fost pup de trandafir,
Acum ieşti creangă de ştir!

(Prigor)

283. Drum în sus şi drum în vale

Drum în sus şi drum în vale,*)
Ard-o focul ursitoare,
Care m'a ursit pe mine,
Să nu mai trăesc cu bine,
Să fii, bade, tot cu mine.

(Fârdea)

284. Mândro, din uliţa lungă

Mândro, din uliţa lungă,
Şapte boale să te-ajungă,
Şapte boli,
Şapte lingori,
C'o păreche de friguri!
Când ţ-o fi, mândro, mai bine,
Şadă doftori lângă tine:
Şapte să te doftorească,
Şapte să te lecuească,
Şapte boi ca fluturii
Să ţi-i mânce doftorii,
Şapte sute bani în pungă
La doftori să nu-ţi ajungă!

(Văliug)

285. Bată-te, bădiţo, bată

Bată-te, bădiţo, bată
Steluţa de lângă baltă,

*) Compară cu partea întăi dintr'un cântec popular al lui Anton Pann, reprodus în colecţiunea G. Dem. Teodorescu p. 278: Ursitoarea.

Şi dreptatea mea deodată;
Şi te bată, bade, bată,
Steluţa de lângă lună,
Şi dreptatea mea cea bună;
Şi te bată, bade, bată,
Steluţa de lângă soare,
Şi dreptatea mea cea mare!
(Văliug)

286. Bate vântu sus pe slavă

Bate vântu sus pe slavă,
Otrăvi-s'ar cu otravă,
Otrăvi-s'ar, otrăvire
Cine-a pus ciudă pe mine,
Că iubesc, bade, cu tine;
Otrăvi-s'ar până Joi
Cine-a pus ciudă pe noi,
Că ne iubim amândoi.
(Văliug)

287. Bate vântu sus în slavă

Bate vântu sus în slavă
Cu venin şi cu otravă,
Otrăvi-s'ar până Joi
Cine-are inat*) pe noi!
Otrăvi-s'ar până mâne,
Cine-are inat pe mine!
(Vărădia)

288. Bate, Doamne, pe mândra

Bate, Doamne, pe mândra,
Care m'am iubit cu ea
Din copilăria mea,
Că de mine s'o lăsat,
De altu s'o apucat.
(Prilipeţ)

*) Ciudă, necaz.

289. *Cine-a sămănat urâtul*

Cine-a sămănat urâtul,
Să nu-l mai ţină pământul...
Urâtul din ce se face?
Din omul, care nu-ţi place.

(Meedica)

290. *Ardă-ţi cizma pe picior*

Ardă-ţi cizma pe picior,
Precum te aştept cu dor;
Ardă ţi pălăria 'n cap
Cum te-aştept io de cu drag;
Ardă cămaşa pe tine,
Cum arde inima 'n mine!

(Logoj)

291. *Cine iubeşte şi tace*

Cine iubeşte şi tace,
Ţine-l Doamne şi-i dă pace;
Cine iubeşte şi spune,*)
Nu-l răbda, Doamne, pe lume!

(Logoj)

292. *Dragostea noastră cea nouă*

Dragostea noastră cea nouă
A rupt-o duşmanii 'n două;
Rupe-li-s'ar inima,
Cum au rupt iei dragostea!

(Dalci)

293. *Du-te, mândro, mutului*

Du-te, mândro, mutului,
Nu-mi fă val tu capului,
Du-te mândr' alui să fii,
Să n'ai parte de copii,
Nici de neica cel dintii!

(Goleţ)

*) Comp. „ . . . Cine iubeşte şi spune, Dă-l Doamne peste ruşine“ pag. 97 şi pag. 190, col. Sevastos, versurile ultime din „Frunzuleană sălcioară“.

294. Cată-ți, mândro, alt voinic

Cată-ți, mândro, alt voinic,
Că cu mine n'ai nimic;
Cu mine ai fi avut,
Credința nu ț-ai ținut,
Că iești, mândro, prefăcută,
Toți voinicii te sărută...
Mândr'ai ai fost,
Mândră vei fi, —
Să n'ai parte de copii,
Nici de bărbatul dintii.

(Borlovenii vechi)

295. Frunză verde sălcioară

Frunză verde sălcioară,*)
Dar n'auzi tu, verișoară:
Că neicuța tău se 'nsoară?
— 'Nsoarese cu Dumnezău,
Că nimic nu-mi pare rău,
Că io carte i-am trimăs
Pe trei spice de ovăs
Să se 'nsoare bucuros.
Și iel carte mi-a trimăs
Pe o frunză de alun:
Să mă duc io să-l cunun!

. . . .

Să trăești fine cu bine —
Să n'ajungi ziua de mâne!

(Ilova)

296. Variantă

Bate vântul dela moară,
Că bădița mi se 'nsoară;
Să se 'nsoare, nici nu-mi pasă,
Că de mine nu se lasă,

Variantă găsești la p. 98—99 „Foae verde eac' așa," col. Iarnik-Bârseanu.

Că iel veste mi-a trimăs,
Pe trei fire de ovăs,
Să mă duc să-l otrăvesc,
Unde nu vreau să-l iubesc.
Ş'apoi eară mi-a trimăs
Pe trei frunze de alun,
Să mă duc să mi-l cunun
Şi să-i fiu nunaşul bun.

(Vărădia)

297. *Frunză verde floricele*

Frunză verde floricele,
Măi voinice voinicele
Ce caţi tu 'n grădini d'a mele?
Io sunt floare
Dela soare,
Cine mă iubeşte, moare . . .
Şi cu foc te-oi blăstăma,
Din picioare te-i usca,
Ca frunza alunului
Pe postul crăciunului!

(Ilova)

298. *Du-te, bade, duce-te-ai*

Du-te, bade, duce-te-ai,
Unde-o sta apa, să stai!
Drăguţă să nu mai ai!

(Ocna de Fier)

299. *Trec la deal şi trec la vale*

Trec la deal şi trec la vale,
Şi mândra nici grijă n'are,
Io bătui cu bâtu 'n poartă,
Dar mândra n'are socoată,
Că, iubitul dintr' odată,
Azi ie inima stricată.
Trecu-ţi, mândro, p'ângă poartă,
Şi tu dormi, dormire-ai moartă.

(Vărădia)

300. Știi tu, bade, cum ziceai.

Știi tu, bade, cum ziceai,
Când la noi pe scamn*) ședeai:
Să te bată Paștele
De iubești pe altele!
Că dragostea noastră-i dragă,
În pământ cu noi se bagă,
Și dragostea noastră-i dulce,
În pământ cu noi se duce!...
Paștile te vor și bate,
Că ții mândre șase, șapte!

(Vărădia)

301. Peste vârful Oltului.

Peste vârful Oltului
Suflă vântul codrului,
Rupe meri și rupe peri,
Și desparte pe doi veri,
Rupe earbă și trifoi
Ne desparte și pe noi,
Pe noi, mândro, amândoi.
Și cine ne-a despărțit
Fie-i moartea din cuțit!
Șadă 'n sânge pănă 'n brâu
Și-l mânce vermii de viu!
De ne-a despărțit bărbat,
Peară necuminecat!
De ne-a despărțit femee,
Cu funea 'n grumaz să stee!
De ne-a despărțit vro fată,
Cununia nu ș-o vadă!
De ne-a despărțit fecior,
Fie-i moartea din topor,
Din topor fără rugină,
Să moară fără lumină!

(Margina)

*) Pentru **scaun**, *scamn* exclusiv întrebuințat.

302. Ia-mă, bade, nu te face!

Ia-mă, bade, nu te face,
Că mie de tine-mi place;
Dacă tu nu mi-i lua,
Nouă ani te-oi blăstema,
Nouă prunci tu vei avea,
Mai pe urm'-o copiliță
Să te poarte pe uliță,
Să ajungi la poarta mea
Să te miluiu cu ceva,
C'o cojiță de mălai
Uscată de nouă ani,
Aruncată pe poliță
De când ieram io fetiță,
Nici aceea nu ț-oi da,
Pănă nu te-oi întreba:
Ț-am fost drăguță, ori ba?*)

(Margina)

303. Dare-ar, neico, Dumnezeu

Dare-ar, neico, Dumnezeu
Să fie pe gândul meu,
Să te 'nsori de două ori
Şi să faci nouă feciori,
Să crească,
Să te trântească,
Mâna stângă
Să ț-o frângă,
Ş' a dreapta să ț-o scrintească,
Ferea 'n tine să pocnească,
Şi să nu mai poți lucra,
Şi 'n cerşit tu vei pleca;
Vei pleca prin săturele
Şi să ceri, neico, cu jele,

*) Variantă vezi la p. 259—260 „Tu, bădiț' aşa ziceai," col. Iarnik-Bârseanu.

Şi cu jele şi cu foc,
Ca un om fără noroc;
Să te-aducă Dumnezeu,
Aducă la pragul meu
Dup' o coajă de mălai
Coaptă 'n foc de nouă ani;
Dar nici aia nu ţ-oi da,
Până ce te-oi judeca
Ţ-am fost drăguţă, ori ba*).

(Domaşnea)

304. *Bată-mi-te, neico, bată*

Bată-mi-te, neico, bată,
Rădăcina fagilor,
Şi trei zile-a Paştilor!
Bată-mi-te, neico, bată,
Bată-mi-te vânturile,
Vânturile, ploile, —
Să-ţi rămână oasile!

(Prilipeţ)

305. *Ajungă-te, mândr', ajungă*

Ajungă-te, mândr', ajungă,
Ajungă-te doru'n casă,
Ca să mori friptă şi arsă;
Ajungă-te, mândr', ajungă,
Ajungă-te doru'n culme,
Ca să mori ca nime'n lume!

(Vărădia)

306. *Variantă*

Ajungă-te, neic', ajungă,
Ajungă-te doru'n cale,
Să mori fără luminare,
Să fii'n lume de mirare.

*) Variantă vezi la p. 263 „Lasă, lasă, măi bădiţă", col. Iarnik-Bârseanu; vezi şi în col. Sevastos: „Să te duci, bădiţă, duci" p. 74, „Frunză verde de doi nuci" p. 174, şi „Pe cea culme arminească" p. 186.

Ajungă-te, neic', ajungă,
Ajungă-te doru'n culme,
Să fii'n lume de minune!

(Pătaş)

307. Frunză verde, earbă rea

Frunză verde, earbă rea,
Ajungă-te jalea mea,
Mândruţo, la cina ta;
Când vei lua cu lingura,
Să te doară inima;
Când vei lua o 'mbucătură,
Să se facă peatră'n gură!

(Goleţ)

308. Bată-mi-te, mândră, bată

Bată-mi-te, mândră, bată,
Inimioara mea stricată,
Pe sub garduri pitulată
Şi de toţi cânii lătrată!

(Surducu mare)

309. Bată-mi-te, mândră, bată

Bată-mi-te, mândră, bată*)
Nouă boale dintr'odată,
Din arat pănă'n grăpat,
Din culesul cânepii
Pănă'n ruptul cămăşii,
Să te bată Vinerea,
Să te'ngraşi ca scândura,
Şi să roşeşti ca ceara!

(Drăgoeşti)

310. Bată-mi-te, mândră, bată

Bată-mi-te, mândră, bată,**)
Nouă boale dintr'odată,

*) Compară p. 265 „Ştii tu, badeo, ce ziceai," col. Iarnik-Bârseanu.
**) Aceeaş colecţ. p. 280.

Când gândești, că ți-i mai bine,
Să vină popa la tine;
Când gândești, că ți-a trecut,
Să n'ai parte'n ce-ai avut;
Când gândești, că te-ai sculat,
Să-ți cânte popa la pat;
Când vei fii în primăvară,
Să fii ca turta de ceară,
Să te scoată patru-afară!
Să te cunoști pe peliță,
Că nu ai fost cu credință.

(Drăgoești)

311. *Bată-mi-te, bade, bată*

Bată-mi-te, bade, bată
Nouă boale dintr'odată,
Firicelu de săcară,
Și somnul meu de ast' vară;
Când gândești, că ți-i mai bine,
Să vină popa la tine;
Când gândești, că ț-a trecut,
Să pierzi tot ce ai avut;
Când gândești, că te-ai sculat,
Să-ți cânte popa la pat.
Patru boi ca niște flori
Să ți-i mânci toți cu doftori,
Căruța cu patru cai
Să te poarte la șpitai*)
Și de leac să nu mai dai!

(Drăgoești)

312. *Cobori, Doamne, foc în țară*

Cobori, Doamne, foc în țară,
Să ardă curvele'n pară,
Să le-arunce în pustíe,
Leac de curvă să nu fie;

*) Spital.

Decând iele s'au lățit
Grâne mândre au perit,
Tăciune s'a plămădit,
Vinu'n birturi s'a scumpit,
Jidovii s'a îmbogățit!

(Bogăltin)

313. Pentru tine om frumos

Pentru tine, om frumos,
Lăsai cusătura jos,
Și trecui la tine'n dos,
Pusei dosul mărturíe,
Și mă lăsai de fetíe...

(Goleț)

314. Cine mi-a stricat fetía

Cine mi-a stricat fetía,
Mânce-i carnea pușcăría;
Cine mi-a stricat norocul
Bată-l vântu, ardă-l focul;
Cine-a dat poalele'n sus
Să mi-l văd în țapă pus!...

(Ilova)

315. Păltinaș cu frunza lată

Păltinaș cu frunza lată
Și cu umbrița rotată,
Lasă-mă la umbra ta,
Să mă culc cu mândra mea.
Ba io zău nu te-oi lăsa
Să te culci la umbra mea,
Că te-am mai lăsat odată
Și mi-a picat frunza toată,
Și dacă te-oi mai lăsa,
Teamă-mi-i, că m'oi usca.

(Vărădia)

316. Decând neica m'a lăsat

Decând neica m'a lăsat,
Inima mi-s'o uscat

Şi faţa mi-s'o slăbit,
Ochii mi-or păinginit.
Neico cu suflet c e l ă u*)
De te-ar bate Dumnezău,
Nici mai bine, nici mai rău,
Decât cum voi zice iău.
Să n'ai parte d'altă fată
Până n'oi t u n a**) în groapă.
Şi cine m'o pus pe mine
Să mă mai iubesc cu tine,
Cu tine, c'un călător,
Fără milă, fără dor.
Mă lăsaşi pe înserat
Şi te-ai dus şi ai plecat
Ieu versai sânge'nchiegat,
După tine-un blăstămat;
Prăpădí-te-ai de pe lume
Să nu-ţi mai aud de nume.

(Văliug)

317. Sugă-mi-te şerpele

„Sugă-mi-te şerpele
Când ţ-or da musteţele
Şi ţ-or fi dragi fetele!"

*

Pe sub poala codrului
Trece raza soarelui,
Dar nu-i raza soarelui,
Ci sunt ochii şerpelui.
Şi şerpele ce-mi făcea?
Tinerel voinic sugea,
Drumari pe drum că trecea,
Voinicul când ii vedea,
Iel din gură îmi grăea:

*) Înşelător.
**) Tuna=întra.

— Fraţilor,
Drumarilor,
Făcut-aţi voi cuiva bine,
Faceţi acum şi cu mine,
De mă scoateţi dela câne."
Dar şerpele ce-mi grăea:
— Voi drumari, drumarilor,
Drum aveţi,
Drumu-ĭ ţineţi,
Cu mine nimic n'aveţi;
Că maică-sa mi l-a dat,
Când în braţe l-a luat,
Cu gura l-a blăstemat:
„Suge, maichii, n'ai mai suge,
Sugă-mi-te şerpele,
Când ţ-or da musteţele,
Şi ţ-or fi dragi fetele."
Ş'a părăsit lumea albă,
Tocma când i-a fost mai dragă.
(Ieşelniţa)

318. Bate-l Doamne şi-l ia drace

Bate-l, Doamne, şi-l ia, drace,
Pe cine nu-mi mai dă pace
Să iubesc pe cine-mi place!
Decât cu urât în casă,
Mai bine cu boală'n oasă...
Doamne, bate pe părinţi,
Când despart pe doi iubiţi,
Şi leagă doi neloviţi!
(Sasca)

319. Vai de mine rău îmi păt

Vai de mine rău îmi păt,
Pentru badea când îl văd;
Vai de mine rău îmi trag,
Pentru badea, de mi-i drag!

Duşmanii aşa se 'nalţă
Pe noi doi să ne desparţă.
Dar de-o vrea şi Dumnezeu,
Oi trăí cu badea meu
Cât trăeşte frunza 'n viñe,
Numai să trăesc cu biñe,
Cât trăeşte frunza'n fag,
Numai să trăesc cu drag.

(Herendeşti)

320. *Măi bădiţă, măi bărnace*

Măi bădiţă, mai bărnace,
Te-aş iubí, maichii nu-i place;
Să-i placă maichii ca mie,
Ne-am duce la cununie.
Aşa ne-am duce de tare,
Ca cocíi pe drumul mare . . . .
Au, Doamne, cum ne-am mai duce,
Cu calu nu ne-ar ajunge,
De ne-ar ştí maica divanu
Ne-am duce ca izănbanu!*)

(Herendeşti)

321. *Când m'ai făcut, maică, fată*

Când m'ai făcut, maică, fată,
Mai bine, măicuţ', o peatră,
Să mă fi şi lăpădat,
Dumnezeu ţi-ar fi iertat,
Măicuţo, mare păcat!

(Herendeşti)

322. *Plânge-mă, maico, cu dor*

Plânge-mă, maico, cu dor,
Să ştii, c'ai avut fecior. —
Tu pe mine nu m'ai plâns,
Ci norocu mi l-ai stâns;
Pe mine m-ai blăstămat,

*) Germ., drumul de fer.

In temniță m'ai băgat,
Ț-ai croit mare păcat!

(Fârdea)

323. *Rău mă doare sufletelu*

Rău mă doare sufletelu
Când îmi văd ibovnicelu,
Și nu pot vorbí cu ielu,
Că mă vede bărbățelu,
Mânce-i dracu sufletelu!
— Rău mă doare inima,
Când îmi văd ibovnica,
Și nu pot vorbí cu ea,
Că mă vede muerea,
Rupe-i-s'ar inima!

(Herendești)

324. *Vai, mândro, mândruța mea*

Vai, mândro, mândruța mea,
Ce putuși, mândro, cerca,
De io nu te pot uita!...
Să te arză focul meu,
Cum arzi tu sufletul meu!

(Margina)

325. *Floricică de pe rit*

Floricică de pe rit
Auzit-am auzit,
Auzit-am ieri la moară,
Că vrea tata să mă'nsoare,
Dar cu sila nu m'a face,
Să iau pe cine nu-mi place

(Văliug)

326. *Frunză verde de dudău*

Frunză verde de dudău,*)
Ce-am auzit, b ă l o, iău,

*) Variantă vezi la p. 41 „Vino bade serile Ș'ascultă mustrările", în col. Sevastos.

Că maică-ta-i pare rău,
Că te iubesc, bălo, iău?
Spune mândro, maică-ta,
Că atunci io te-oi lăsa,
Când maica ț-o număra:
Fânu de pe două care,
Și earba din trei hotare,
Și frunzele dintr'un nuc,
Și penele de pe-un cuc, —
Atunci te las și mă duc!

(Armeniș)

327. *Asară 'nsărai pe coastă*

Asară 'nsărai pe coastă
Pe din sus de casa voastă,
Ș'auzii cânii lătrând,
Pe maică-ta blăstămând,
Blăstămându-te pe tine,
Să te lași, mândro, de mine.
Spune-i, mândro, maică ta,
Că atunci io te-oi lăsa
Când mă-ta o sămăna
Strat de mac
În vârf de ac,
Strat de in
În vârf de spin,
Când o face plopul nuci
Și răchita mere dulci,
Ba, mândruțo, nici atunci!

(Văliug)

328. *Variantă*

Foae verde mărăcine,
Trecui, mândro, pela tine.
Ș'auzíi pe maică-ta,
Cum pe tine te sfădea
Și de mine rău vorbea.
Spune-i tu lu maică-ta,
Că atunci noi ne-om lăsa,

Când mă-ta o număra
Frunzițele din doi nuci
Și penele la doi cuci...
Dar atunci,
Și nici atunci:
Când mă-ta o sămăna
Strat de mac
În vârf de ac, —
De-o vedea că macul crește
Să mai tragă la nădejde;
De-o vedea, că macul sacă,
Să facă bine, să tacă!

(Căvăran)

329. Frunză verde lemn uscat

Frunză verde lemn uscat,
Fetiță de om bogat,
Nu grăbí la măritat,
Ca floarea la scuturat,
Floarea mai înfloare-odată,
Dar tu nu te mai faci fată.
Tu atunci te-i face fată,
Când a face mărul nuci
Și alunul mere dulci!

(Goleț)

330. Frunză verde lemn uscat

Frunză verde lemn uscat,
Când de-acasă am plecat,
Mândro, vorbă ț-am lăsat:
Nu grăbí la măritat,
Ca floarea la scuturat;
Floarea mai înfloare-odată,
Dar tu nu te mai faci fată.
Și acasă am venit,
Fată nu te-am mai găsit,
Fără te-am găsit nevastă,
Nu te mai văd bucuroasă,

Nici la faţă-aşa frumoasă,
Nici la stat aşa făloasă:
Acum ieşti îngălbinită,
Ca şi floarea cea pălită!

(Meedica)

331. Ţine-mă, măicuţo, bine

Ţine-mă, măicuţo, bine,
Până mis fată la tine;
Că dacă m'oi mărita,
Mult, maico, mi-i aştepta
Cu-apă rece lângă masă,
Şi cu prânzu cald pe masă.
Apa rece s'a 'ncălzí,
Prânzu cald ţi s'a răcí,
Şi fiica nu ţi-a vení!

(Surducu mare)

332. Până fu grădina verde

Până fu grădina verde,
Grăbí mama de mă dede;
Când grădina s'a pălit,
Mama la mine-a venit,
Şi se dede a 'ntreba:
Trăesc io bine, ori ba?
— Taci, mamă, nu mă 'ntreba...
Ţi se rupe inima!

(Dulău)

333. Grăbí mama de mă dede

Grăbí mama de mă dede
Până fu grădina verde,
S'a temut, că s'a usca
Şi pe mine nu m'a da,
În ce boală m'ai băgat
Cu urât tare m'ai dat,
Şi urâtu n'are leac,
Făr' o scândură de brad.

(Surducu mare)

334. *Măi bădiță, trup de flori*

Măi bădiță, trup de flori,
Când te văd, mă iau fiori,
Din tălpi până 'n subsuori!
Măi bădiță, trup gingaș,
Io cu tine duce-m'aș,
Duce-m'aș cât aș vedea,
De urât n'aș mai ședea,
Că urâtu n'are leac,
Făr' patru scânduri de brad,
Ș'o peatră mare la cap!

(Văliug)

335. *Cât fusei la mama fată*

Cât fusei la mama fată,
Tot ieram mai desmierdată.
Frunză verde lemn uscat,
Și dacă m'am măritat,
Am mâncat pâne, legume,
Ș'am umblat falnică 'n lume.

(Prigor)

336. *Când, mamă, m'ai măritat*

Când, mamă, m'ai măritat,
Ochii să mi-i fi legat,
În fântăn' să mă fi dat;
Ear cu banii dela masă
Să-mi fi luat scânduri de casă,
Sovonu*) de cununíe
Să-l fi pus pe față míe,
Banii dați la lăutaș
Să-i fi dat pe-un prăporaș,
Banii dați la diveriță**)
Să-i fii dat pe-o cruciuliță...

(Dulău)

*) Vălu.
**) Diveriță, expr. giveriță = soră de mireasă.

337. Mândră, când te-am căpărit

Mândră, când te-am căpărit
Mai bine să fiu murit;
Că, cu banii de căpară,
Ț'aș lua o luminare,
Și cu banii de pe masă
Ț'aș lua scânduri de-o casă,
Și cu banii dela gușă*)
Ț'aș lua un lemn de cruce,
Și cu banii ce ț-am dat,
Mândro, te-aș fi și 'ngropat.

(Văliug)

338. Bată-te Dumnezeu naș

Bată-te Dumnezeu, naș,
Cu cine mă cununași,
Cu urâta cisnovită,**)
Ca căldarea de cerniță!
— Bată-te Dumnezeu, fine,
Dar n'au fost ochii la tine,
Să fii luat tu sama bine,
Ș'apoi să fi vint la mine!

(Sasca)

339. Cântă-ți, fată, cântecul

Cântă-ți, fată, cântecul,
Până ți-i descântecul,
Că dacă te-i mărita,
Să cânți nu-i mai cuteza
În casă de soacră ta!

(Prigor)

340. Frunză verde bob de linte

Frunză verde bob de linte,
Descunună-mă, părinte!
— Atunci te-oi descununa,
Când cleanțurile-or cânta,

*) Gât.
**) Slută.

Şi pădurea va umbla,
Şi când tu mi-i număra,
Frunzele din zece nuci,
Şi atunci,
Şi nici atunci!
Şi când easca a 'nflorí,
Şi cremenea s'a topí;
Când salca va face prune,
Atunci te vei face june,
Şi răchita mere dulci,
Şi atunci,
Şi nici atunci!

(Sasca)

341. Frunză verde de susai

Frunză verde de susai,
Io tare mă supărai,
Luai secera, plecai.
Secerai până la prânz
Tot cu lacrimi şi cu plâns,
Secerai până l' ameaz
Tot cu lacrimi pe obraz,
Secerai până la ciná
Tot cu plâns fără hodină,
Şi sburà naintea mea
O mândruţă turturea,
Ce plângea de mila mea,
Şi i-am zis din grai aşa:
Păsărică turturea,
De-i fi tu din ţara mea,
Să te duci la maică-mea
Şi să-i spui tu iei aşa:
Să se uite sus la grindă
Şi să ia cheiţele
Să descuñe lăzile,
Să-mi scoată ţoliţele,*)
Să le 'ncarce pe trei care,

*) Hăiniţele.

Să le ducă 'ntre hotare,
Să le dee foc și pară,
Para să meargă la ceri,
Să s' audă vestea în țeri,
Că maica nu m'a 'ntrebat
Și pe min' m'a măritat
Dup' un câne de român,
De frică să-i zic jupân,*) —
Dar jupân dracu i-o zice,
Că n' are mălai să mânce,
Nici pe cap cu ce se unge,
Nici sare în sărăriță,
Nici slănină pe poliță.

(Margina)

342. Variantă

Du-te, Ioane, du-te
Cu-oile la munte!
Dar pe mine ce mă lași
La margine de oraș,
Cu furca la brâu,
Cu secera 'n grâu?!...
Secerai,
Cât secerai,
Pân' postata**) o gătai,
Când postata o gătai,
Pusei secera 'n pământ
Și ieșíi în deal la vânt,
Să văd soacrele sosind.
Dar la mine
N'are cine,
Făr' o biată turturică,
Amărâtă, singurică,
Plânge de inima-mi strică.

*) Comp. „...Dup'un ficior ca s'un câne, Mă face să-i zic jupâne," p. 183, col. Iarnik-Bârseanu.

**) Postată ieste locul dintrĕ două răzvoare.

„Turturică, turturea,
Nu plânge de mila mea,
Numai sbori la maică-mea,
De mi-i spune tu așa:
Țoalele să mi le strângă,
Și maica să nu le vindă,
Numa 'n foc să mi le-aprindă,
Să le scoată 'n drumu mare,
Să le dee foc și pară,
Pe trei părți
Cu lemne verzi,
Pe deoparte
Cu uscate,
Să iese fumu prin sate,
Să se nalțe sus pe ceri;
Să se resfire prin țeri,
Să vadă mumițele,
Cum să-și dea fetițele!

(Surducu mare)

343. Altă variantă

Foae verde lemn uscat,
Tineră m'am măritat
Și rea soacr' am căpătat,
Mă mână la secerat
Singură, fără bărbat.
Secerai
Cât secerai,
La mână rău mă tăeai.
Pusei secera 'n polog
Și ieșii în deal la slog*),
Și văzui socriile
Venind la nurorile.
Caut să văd și pe-a mea,
Vine-o mândră rândunea:

*) Slog, hotarul ce desparte două pământuri.

Păserică mititea,
Dacă vii din ţara mea,
Vreau să scriu o cărticea
Şi s'o duci la maică-mea,
Să-mi strângă ţoale grămadă
Să le scoată 'ntre hotară
Să le dee foc şi pară
De trei părţi
Cu lemne verzi,
Şi de una cu uscate,
Să meargă fumuri prin sate
S' audă măicuţele,
Cum îş dau fiicuţele,
S' audă şi maică-mea
Cum ş-o dat pe fată-sa!

(Surducu mare)

344. *Tineră mă măritai*

Tineră mă măritai,*)
Şi rea soacră-mi căpătai,
Soacră rea, bărbatu câne,
Ăştia mă mâncă pe mine;
Soacră rea, bărbat urât,
De mă bagă în pământ.
Soacra şede tot în vatră,
Şi latră că nu-s bărbată!
Io-s bărbată ca şi focu,
Numai n'am avut norocu...

(Margina)

345. *Părăuş cu apă rece*

Părăuş cu apă rece
Pela poarta maicii trece,
Ieşí maica să se spele,
Văzú că-s lacrimi d'a mele
Şi nu mai putú de jele.

(Margina)

*) Compară cu primele versuri din „Foae verde păr uscat“ pag. 170 col. Iarnik-Bârseanu.

346. Variantă

Izvorel cu apă rece
P'ăngă pragul maicii trece,
Iese maica să se spele
Vede că-s lacrimi de-a mele;
Şi-s de mari ca nucile,
Grele ca petroñile!

(Dalci)

347. Altă variantă

Părăuț cu apă rece
Pela poarta mândrii trece,
Dare-ar Dumnezeu să sece,
Să rămână numai mol,
Cum am rămas io cu dor;
Să rămână numai prund,
Cum am rămas io cu gând.

(Ocna de Fier)

348. De-aş şti, soacro, că-i murí

De-aş şti, soacro, că-i murí,
M'aş albí, m'aş rumení;
Ear de-aş şti, că te-i scula,
M'aş duce, m'aş îneca!

(Căvăran)

349. Soacră, soacră

Soacră, soacră, poamă acră,
De te-ai coace, cât te-ai coace,
Ca măicuța nu te-i face;
De te-ai coace-un an ş'o vară,
Tot ai rămânea amară.

(Pătaş)

350. Soacră bolnavă

D'aş şti, soacră, că-i murí,
M'aş albí, m'aş rumení;
D'aş şti, că tu te-i scula,
Singură io m'aş junghea!

(Surducu mare)

351. *Frunză verde mere pere*

Frunză verde mere pere
Mă'nsurai, luai muere.
Mă bucurai la avere,
La avere, la argint:
Argintul s'a prăpădit,
Muerea a'mbătrânit!
Măi vecine,
Măi creștine,
Când te'nsori ia sama bine,
Să-ți iei una mai săracă,
Dar de ochii iei să-ți placă!

(Prigor)

352. *Nime'n lume nu se'nșală*

Nime'n lume nu se'nșală,
Că feciorul când se'nsoară:
Prinde patru boi la car,
Și-ș aduce vai ș'amar,
Prinde doi cai la cocíe
Și-ș aduce sărăcíe!

(Căvăran)

353. *Mă 'mbulzíi și io la sută*

Mă 'mbulzíi și io la sută*)
Și-mi luai și io o slută,
Nici dracu nu mi-o sărută.
Când o văd sara pe lună,
Par' că văd un car cu lână;
Când o văd în gura șurii,
Par' că văd Mamapădurii;
Când o văd pela 'nsărat,
Par' că văd un drac plouat;
Când o văd cu capul gol,

*) Comp. „Lăcomíi și io la sută“ pag. 455. v. 5. col. Iarnik-Bârseanu.

Fug vacile din obor,
Că gândesc că-i ciuma lor.
Bate-o-aş, şi n'am pe cine,
Săruta-o-aş, mi-i ruşine,
Se rid oamenii de mine.
(Ocna de Fier)

354. Nu ştiu orb am fost or beat

Nu ştiu orb am fost, ori beat,
C'am plecat la însurat.
Frunză verde 'n codru des,
Toată lumea s-a ales
Ce-a fost verde şi frumos,
Ce-a fost bun şi drăgostos;
Dar io, Doamne, ce-am ales?
Ce-a fost mai rău în oves!
(Dulău)

355. Trecú mama 'n drum la vale

Trecú mama 'n drum la vale,
Se 'ntălní c'un june 'n cale.
Zis-a mama cătră june:
Ia tu, june, fata mea,
Că parte cu ea ţ-oi da,
Ţ-oi da car cu şase boi,
Să te faci tu neam cu noi.
— Să-mi dai şasă, şi mai şasă
Tot nu-ţi iau fata acasă,
Că fata ie vrăjitoare,
Nu ie d'alea ţesătoare.*)
(Dulău)

356. Săracă nevasta mea

Săracă nevasta mea,
Cum poartă inima-rea,

*) Comp. variantă dela p. 435 „Pe colea p'ângă pălan Mă 'ntâlníi c'un bogătan," col. Iarnik-Bârseanu.

Că la altă io gândesc
Să pornesc și să iubesc,
Ea se turbură pe loc,
Se aprinde, face foc,
Și începe a ofta
Și cordiș a se uita.
O să fac pe gândul meu,
Să m'apuc de ce vreau ieu:
Apuca-m'oi de iubit,
Că ea mult m'a năcăjit.

(Caransebeș)

357. *Frunză verde de pe baltă*

Frunză verde de pe baltă,
Tare te-am iubit odată,
Când ierai cu coada lată.
Te-aș iubí ș'acum nevastă,
Dar bărbatu-i tot cu tine,
Și ține ochii la mine...

(Surducu mare)

358. *Auzi tu, nevastă, zău*

Auzi tu, nevastă, zău,
Urât ie bărbatul tău!
— Io văd bine că-i urât,
Dar nu-l pot băga 'n pământ;
Că de viu io l-aș băga,
Pe lume nu l-aș lăsa,
Că-i turbat ca și ciuma...
Tatăl meu a lăcomit
La trei lanțuri de pământ
Și m'a dat după urât.

(Fârdea)

359. *Mândruța, care mi-i dragă*

Mândruța, care mi-i dragă,
Iese 'n poartă și mă 'ntreabă:

— De ce port cămaşă neagră?*)
— Las' s'o port, c'aşa mi-i dragă,
Că mi-e nevasta beteagă,
Ori beteagă, ori nebună,
Că nu mi-a spălat de-o lună.
— Dă-mi-o mie, s'o spăl ieu
Cu săpun din satul meu,
Cu apa din trei izvoară,
Cine-a bea din ea, să moară...
Dar de-a bea neicuţul meu,
Să mi-l ţină Dumnezeu;
Şi de-a bea duşmanul meu,
Să mi-l bată Dumnezeu,
Nici mai bine, nici mai rău,
Numai cum îi voesc iău!

(Căvăran)

360. Iubíi, Doamne, ce iubíi

Iubíi, Doamne, ce iubíi.
Muiere cu doi copíi, —
Par' că fu satul pustíi!

(Ţerova)

361. Lasă-te, mândro, de mine

Lasă-te, mândro, de mine,
Că şi io mă las de tine;
Lasă-te, mândro, te lasă,
Căci cu tine nu fac casă,
C'am copíi şi am nevastă.
— Io mă las, cu Dumnezău,
Nici un pic nu-mi pare rău;

*) Variantă pentru primele 9 versuri în col. G. Dem. Teodorescu p. 308: Firicel de earbă neagră; pentru versurile dela 10 în jos vezi aceeaş colecţiune pag. 318: Lacrimele, şi col. Iarnik-Bârseanu pag. 119 la versul 15 în jos. In col. Sevastos: p. 35 „Dorule, de unde vii“; p. 126 „Frunzuliţă lemn uscat“; p. 146 „Frunză verde lemn cireş.“

Ci-mi şede c â t a*) cu greu,
Că ţ-am luat năravul tău.

(Vărădia)

362. Lasă-te, mândro, de mine

Lasă-te mândro, de mine,
Că şi io mă las de tine,
Bate vântu, cade bruma,
Lasă-te măcar acuma,
Că decând ne-am t o l d o i t**)
Muerea mi-am z o g o n i t,***)
Copiii mi-am sărăcit,
Cu vecinii m'am urit.

(Vărădia)

363. Arde focu'n pae ude

Arde focu'n pae ude,
Strig la mândra nu m'aude;
Arde focu'n pai-uscate,
Strig la mândra mea departe:
— Ean ieşi, mândro până' la gard!
— Ba io, bade, c'am bărbat!
— Că şi io am o muere,
Numai nu mi-i pe plăcere . . .
— Du-te bade dracului,
Nu fi potca capului!

(Vărădia)

364. Bosiioc roşu chitat

Bosiioc roşu chitat,
Farmecile m'au mâncat;
Merge focu'n pae ude,
Strig la mândra, nu m'aude,****)

*) Cevaş, niţel.
) Însoţit. *) Alungat.
****) Comp. „ . . . Frunză verde trei agude, Strig la puica nu m'aude", p. 147, col. Sevastos; în col. Iarnik-Bârseanu vezi p. 56 „Suflă vântu'n pae ude"; în col. Alecsandri v. hora nr. 20 „Femeea temută": „Frunză verde de agude".

Ori m'auzi, ori nu m'auzi,
Ori n'ai gură să-mi răspunzi?
— Te-am auzit, neico, bine,
Dar nu pot ieşí la ţine,
Că-i cânele'n pat cu mine.
Şede'n pat şi duhăneşte,
Ştie-l dracu ce gândeşte:
Măcar să mă 'ncue'n peatră,
De ce se teme, nu scapă!

(Meedica)

365. Vai de mine ce trag ieu

Vai de mine, ce trag ieu,
C'o hulă şi c'un beţíu:
Vine sara amânat,*)
Când cocoşul a cântat!

(Sasca)

366. Nevasta

Astăzi Luni şi mâne-i Marţi,
Că bine trăeau doi fraţi
Până fură nensuraţi.
Ear dacă se însurară
Ieşiră la domni afară,
Grăea frate
Cătră frate:
Măi, frate, bate-ţi nevasta,
Nu vezi, că ne sparge casa.
— Ba io, frate, nu mi-oi bate,
Ci-i voi pune straiţa'n spate
Ş'oi mâna-o'n strinătate.
Nevasta când auzea,
Ea din grai aşa grăea:
— Măi bărbate dumneata,
Nu-mi pune straiţa în spate
Să-mi dai drumu'n strinătate;

*) Târzin.

Ci ia tu sbiciu în mână
Şi mă bate-o săptămână
Să mă fac muere bună;
Că de-aş fi muere bună
N'aş umbla noaptea pe lună
Cu ibovnicul de mână,
Cu găina friptă'n poală
Şi cu pita subsioară . . .
Astăzi Mercuri, mâne-i Joi,
Mare-i dragostea'ntre noi!

(Caransebeş)

367. Iubeşte, mândro, iubeşte

Iubeşte, mândro, iubeşte,
Că vremea se vremueşte,
Tinereţa'mbătrâneşte,
Şi dragostea se opreşte.

(Pătaş)

368. Fie mândra ca o floare

Fie mândra ca o floare,
Când vine moartea, ea moare;
Fie mândra ca o cruce,
Când vine moartea, se duce*).

(Pătaş)

369. Tinereţe, haine scumpe

Tinereţe, haine scumpe,
Cumpăra-v'aş, n'am bănuţe;
Bătrâneţe, haine rele,
Vinde-v'aş şi n'am putere . . .

(Văliug)

370. Vai, tinereţele mele

Vai, tinereţele mele,
Nu ştiu ce am făcut cu iele,
Că pe drum nu le-am pierdut,

*) Variantă vezi p. 148 „De-ar fi mândra ca o floare“, col. Iarnik-Bârseanu.

Nici în târg nu le-am vindut,
Nici in birt nu le-am beut!*)

(Prilipeț)

371. *Năcazul cine nu-l crede*

Năcazul cine nu-l crede,
N'ar mai călca earbă verde,
Şi nici verde, nici uscată,
Până ce l-a crede-odată.

(Văliug)

372. *Relele, ardă-le focul*

Relele, ardă-le focul,
Tot cu mine-ş află locul;
Relele, ardă-le para,
Tot cu mine cină sara.

(Dulău)

373. *Rău ie cu amărăciune*

Rău ie cu amărăciune
Când n'ai către cine spune.
Strugurel bătut în víe,
Numai inima mă ştie!

(Prilipeț)

374. *Jeluí-m'aş, jeluí*

Jeluí-m'aş, jeluí,
Şi n'am cui mă jeluí...
Jeluí-m'aş şi n'am cui,**)
Jeluí-m'aş codrului.
Codru-i jelnic ca şi mine,
Că nici frunza nu ş-o ține,

*) Compară „...Da la târg nu l-am vândut“ şcl. pag. 217 în col. Sevastos; şi „Sărac bine de demult“ p. 216 în col. Iarnik-Bârseanu.

**) Variante vezi în colecțiunile: G. Dem. Teodorescu, p. 279 „Jelui-m'aş“; Iarnik-Bârseanu p. 192 „Jelui-m'aş brazilor“; Sevastos p. 211. „Frunză verde de pelin“.

Numai goale crengurele,
Pălite de dor și jele,
Să le bată vânturi grele:
Vremile și vânturile
Ca pe mine gândurile . . .
(Ilova)

375. *Frunză verde măr pălit*

Frunză verde, măr pălit,
Ce trai rău am mai trăit,
Cu nimica m'am ales,
Numai plâng și năcăjesc. . .
Moarte, moarte, unde ești,
În ce parte locuești?
Şi ce faci, de nu mai vii,
Să mă scoți dintre cei vii!
(Bogăltin)

376. *Aş murí, moartea nu-mi vine*

Aş murí, moartea nu-mi vine,
Aş trăí și n'am cu cine;
Că cu cine-aş fi avut,
A pus fața la pământ,
La pământ sub earbă verde,
Ca să nu mai trag nădejde.*)
(Meedica)

377. *Străinu-s ca cucu 'n codru*

Străinu-s ca cucu 'n codru
Năcăjitu-s, de nu-i modru.
Străinu-s ca paserea,
N'am milă nicăirea,
Mis străin ca pui de cuc,
Şi n'am milă und' mă duc. . .
Păduriță deasă ești,
Țara mea departe ești.
(Fârdea)

*) Vezi o variantă la p. 147—148 „Murire-aş, moartea nu vine," col. Iarnik-Bârseanu.

378. Frunză verde floricea

Frunză verde floricea,
Neico, pentru dumneata
Multe fete m'or mânca,
M'or mânca, m'or scoate 'n drum,
M'or arde, m'or face scrum,
Să se ungă la sprincene,
Ca să fie ca ş'a mele.
Ca a mele n'or avea,
Că mi le-au uns măicuţa,
Mi le-au uns: cu peană verde,
Să fiu dragă cui mă vede,
Cu peană de merlă neagră
Ca să fiu lui neică dragă.

(Globu-Craiova)

379. Frunză verde chişărău

Frunză verde chişărău,
Ce n'a lăsat Dumnezău,
Să fie ceriul hârtie
Şi luna cănţelărie,
Soarele un scriitori
Să scrie dor la feciori,
Dorul din copilărie,
Şi dragostea din fetie...
Ce n'a lăsat Dumnezeu,
Ce iubesc, să fie-al meu;
Dumnezeu nu face bine,
Ce iubesc io, altu ţine.

(Globu-Craiova)

380. Cine n'are noroc, n'are

Cine n'are noroc, n'are,
Decând naşte până moare;
Cum nici io n'am mai avut
Decând maica m'a făcut.

De tată n'am ascultat,
Dumnezeu că m'a certat,
Ş-am făcut io cum am vrut,
Dumnezeu că m'a bătut!

(Logoj)

381. *De-aş trăí io tot aşa*

De-aş trăí io tot aşa,
Ca earba m'aş legăna,
Ca earba de primăvară,
Când o calcă multă ţară,
O calcă şi bun rău,
O calcă şi neic' al meu.

(Prigor)

382. *Io aici, neica 'n Craiova*

Io aici, neica 'n Craiova,
Neagră-i inima ca slova;
Decànd, neică, ai plecat
Multe lacrimi am vărsat.
Ceaţa 'n casă mi-a tunat;
Decând, neică, mi te-ai dus,
Ceaţa 'n casă mi s'a pus
Şi pe par, şi pe nuea,
Şi pe inimioara mea.

(Prigor)

383. *Mult mi-i drag, mândro, de tine*

Mult mi-i drag, mândro, de tine,*)
Mi-i urât de cin' te ţine,
Că te ţine 'n nouă frâne,
Şi nu pot vení la tine.
Dar de-o da şi Dumnezău,
Tot vei fi odată zău
Tu a mea şi io al tău!

(Meedica)

*) Vezi „Drag mi-ar fi, mândră, de tine," p. 60 în col. Iarnik-Bàrseanu.

384. Nu mă, maică, obida

Nu mă, maică, obida
Dela dragă casa ta,
Că io de dus, duce-m'oi,
Larg în casă face-ţi-oi,
Loc la masă lăsa-ţi-oi.
Hai, maico, până la poartă,
Vezi străinu cum mă poartă,
Nici nu-s vie, nu-s nici moartă;
Mă poartă din mână 'n mână,
Ca cârligu la fântână.

(Fârdea)

385. Şi dac'aş fi ştiut ieu

Şi dac' aş fi ştiut ieu,
Cum mi-a fi norocul meu,
Nu m'aş fi mai măritat,
Mai bine m'aş fi 'ngropat
Lăng'o margine de drum,
Sub rădăcină d'alun.
Maică, din guriţa mea
S'ar fi făcut fântânea,
Din sprincene izvorele,
Din ochi două păhărele
Să bea voinicii din iele.

(Fârdea)

386. Frunză verde lemn uscat

Frunză verde lemn uscat,
Nevastă dela Teleac,
Doamne, rău te-ai măritat:
Tu tineră cu mărgele,
Iel bătrân fără măsele;
Tu tineră ca o mură,
Iel bătrân cu barba sură;
Tu tineră ca o cruce,
Iel bătrân, abea se duce...

(Fârdea)

387. *Neică, de dragostea noastă*

Neică, de dragostea noastă,*)
Înfiurí un pom pe coastă,
Duşmanii mă izăflară
Se duseră şi-l tăeară.
Hai, neicuţo, amândoi
Să luăm apă în gură,
Să ducem la tăetură,
Să se facă umbră bună,
Să şedem noaptea pe lună.

(Meedica)

388. *Frunzuliţă verde'n fag*

Frunzuliţă verde'n fag,
De mândruţa mă despart.
Mândruţo, sufletul meu,
Ce-oi face cu dorul tău . . .
Tu cu dorul meu faci bine,
Că mi-l sameni prin grădine,
În grădine şi'n livezi,
Să răsară fire verzi;
În grădine, prin lăptuci,
Să răsară mere dulci,
Să le bagi în sin la tine,
Să-ţi treacă dorul de mine.

(Fârdea)

389. *De-aş avea mândruţe-o sută*

De-aş avea mândruţe-o sută,
Cea dintâiă nu mă uită;
De-aş avea mândruţe-o mie,
Nu mă uită cea dintâie.

(Fârdea)

390. *Mândră, buze dismerdate*

Mândră, buze dismerdate,
Trăbuire-ar sărutate;

*) Vezi nr. 233.

Mândră, buze subțirele,
Săruta le-aș, și mi-i jele.

(Fârdea)

391. Frunzuliță lemn uscat

Frunzuliță lemn uscat,
Vine doru'mprăștiat;
Frunzuliță căerel,
Vine dorul subțirel
Cu mândruța după iel.
Nu știu, câmpu-i tot bujor,
Sau bădița cu mult dor;
Nu știu, câmpu-i ochișele*),
Sau mândra cu mare jele.

(Caransebeș)

*) Tătăișe.

III. VESELE, GLUMEȚE, SATIRICE

392. Mândruțo cu părul creț

Mândruțo cu părul creț,
Te cunosc sara pe mers,
Pe mersul picioarelor,
Pe purtatul poalelor,
Le porți albe și spălate,
Mulți voinici bagi în păcate,
Astăzi, mâne, ori poimâne
Mă bagi, mândro, și pe mine.
(Căvăran)

393. Mândra cu ochi mici și trași

Mândra cu ochi mici și trași
S'o săruți, să n'o mai lași;
Mândră cu ochii mieruți
S'o săruți, să n'o mai uiți;
Mândra cu ochi negrișori
S'o săruți, să te omori.
(Ocna de Fier)

394. Naltă-i mândra și subțire

Naltă-i mândra și subțire,
Mânce-l lupii, cui mi-o ține;
Că mi-o ține prea de scurt,
Și nu pot să o sărut.
(Prilipeț)

395. Latră cânii la poeată

Latră cânii la poeată,
Că mâncă lupii o fată.
Las' s'o mânce, că-i de vină,
C' îmblă noaptea prin grădină
Cu voinicii toți de mână.

(Ieşelnița)

396. Am o mândră, n'am o sută

Am o mândră, n'am o sută,
Toți voinicii mi-o sărută...
Ardă-i cizma pe picior,
Că io nu-i mai pot de dor;
Ardă-i cârpa de pe cap,
Că io nu-i mai pot de drag;
Ardă-i chimeşuica 'n şele,
Că io nu-i mai pot de jele.

(Ieşelnița)

397. Codrule, iederă verde

Codrule, iederă verde,
Ce ț-oi spune, nu mi-i crede,
Oi trece mâne prin tine
Cu mândrile după mine.

(Fârdea)

398. Busuioc chitat ca noru

Busuioc chitat ca noru
Mă mâncaşi, mândro, cu doru.
Dar nu-i dor ca dorurile,
Ci ie dor bulguitor,
Că tresar noaptea din somn,
Dau cu mâna după tine,
Dau de păreți vai de mine,
Sărutaiu şi perina,
Gândii că ieşti dumneata.

(Fârdea)

399. Haide, mândro, pela mine

Haide, mândro, pela mine,
Să împart dorul cu tine;
Că nu-i modru, nici putinţă,
Să-l port singur cu credinţă. (Logoj)

400. Hai, mândro, la cununie

Hai, mândro, la cununie,*)
Până-i frunza verde 'n vie;
Dacă frunza s'a usca,
Mi-i chema şi io n'oi vrea. (Goleţ)

401. La fântăna de ieşchiţă

La fântăna de ieşchiţă
Paşte calul lui Ioniţă,
Calul paşte şi rânchează
Şi Ion doarme şi visează,
Visează visuri nebune
Să plece cu mândra 'n lume,
Că nu-i popă să-i cunune,
Ieste-un popă la Logoş
Şi cunună pe-un cocoş,
Ieste-un popă la Poeană
Şi cunună de pomană,
Ieste-un popă la cetate
Şi cunună fără carte. (Ilova)

402. La fântâna cu cântar

La fântâna cu cântar
Paşte calul lui şumar;**)
Calu-i paşte şi rânchează,
Ear el doarme şi visează,

*) Variantă vezi în col. Iarnik-Bârseanu p. 49 „Hai, mândră la cununie."
**) Şumar = gornic, pădurar.

Visează visuri nebune
Să treacă cu mândra 'n lume.
(Dulău)

403. *Mândra mea de astă vară*

Mândra mea de astă vară
Mi-a trimis o vorb' asară
Să mă duc s'o iubesc eară;
Dar nu pot s'o mai iubesc,
C'am pus gând dumnezeesc,
Şi vreau să mă spovedesc
La un popă 'n Dobrițin,
Că face slujba deplin.
(Bogăltin)

404. *Badea meu cel d'astă vară*

Badea meu cel d'astă vară
Mă roagă să-l iubesc eară;
Dar nu-s fire de săcară
Să iubesc a doua oară,
Nici nu-s fire de ovăs,
Ce-am lăsat, să mai iubesc.
(Drăgoeşti)

405. *Badea meu ăl d'astă vară*

Badea meu ăl d'astă vară
S'a rugat să-l iubesc eară.
Ț-am spus bade rupt ales,
Că nu pot să te iubesc,
C'am o cățea lătrătoare
Şi o soacră simțitoare.
— Las' că tetea te-o 'nvăța
Ce să faci cu soacră-ta
Să-i dai patu de odină,
La cățea să-i dai de cină,
Uşa s'o ungi la țițină,
Şi să vini, mândro, 'n grădină,

În grădina cu trifoi,
Că trifoiu-i pentru boi,
Şi grădina pentru noi,
Pentru noi, mândr', amândoi.
(Dulău)

406. Măi bădiţă Neculai

Măi bădiţă Neculai,
Spune-mi rândul, care-l ai
Şi guriţa cui i-o dai?*)
Dă-mi-o mie 'n chezăşie
Până la Săntă Mărie,
Că eară ţ-oi da-o ţie.
(Peceneşca)

407. Variantă

Măi bădiţă Necolai
Spune-mi gura cui i-o dai?
Dă-mi-o mie
Cu chirie,
Pân' la târg la Păntilíe
Ş'o învălui în hârtie
Şi s'o port în buzunari,
S'o arăt la fete mari!
(Vărădia)

408. Câte fete sunt în sat

Câte fete sunt în sat
Pe toate le-am botezat,
Le-am pus nume de ciraşă
Să-mi vindece gura arsă.
(Ocna de Fier)

409. Spune-mi mândruliţo mie

Spune-mi, mândruliţo, mie,
Cine calea-ţi ţine ţie

*) Compară Bărbat n'ai pag. 316 în col. G. Dem. Teodorescu.

Sara diminețile
La toate potecile,
Ca să-i pun mâna în chică,
Să-l satur de ibovnică!

(Văliug)

410. Toată lumea-mi zice mie

Toată lumea-mi zice mie,
Că io-ți sunt ibovnic ție;
Toată lumea mă vorbește,
Că sunt lotru de neveste.
Io nu-s lotru de neveste,
Ci-s tălhari
De fete mari:
Unde văd un droi de fete,
Trec prin apă mort de sete.

(Văliug)

411. Frunză verde earbă lată

Frunză verde earbă-lată,
Cânii satului mă latră;
Dar un câne a mândrii mele
Nici nu latră, nici nu tace,
Ci numai necaz îmi face...
Bate, Doamne, pe ăst câne
Şi pe gazda, care-l ține,
Că nu l-a legat mai bine,
Să n'audă fiecine
Când vin, mândruțo, la tine.

(Vărădia)

412. Mândra mea, poale ciurate

Mândra mea, poale ciurate,
Vin la mine din sburate;
Mândra mea, poale susai,
Toată vara te chemai;
Mândra mea, poale cu chei,
Spune-mi mie vrei, nu vrei,
Că colo m'aşteaptă trei.

(Bogăltin)

413. Colo 'n vale la Făget

Colo 'n vale la Făget,
De trei zile tot te-aştept,
O n'ai vrut, o n'ai putut,
O mult lucru ai avut?
Lasă lucru la b e s t r a g a,
Că de lucru-i toată vara,
De iubit num' o clipeală,
Şi te duci la lucru eară.

(Dulău)

414. Uiu-iu! şi Ion mă cheamă

Uiu-iu! şi Ion mă cheamă,
Iepuraşu-i bun de zamă,
Iepuroañea de friptură,
Lelea de pupat în gură!*)

(Pătaş)

415. Uiu-iu! c'acuma viu

Uiu-iu! c'acuma viu,
Dela vin, dela rachiu, —
Dar' astară-acui să fiu?
Al mândrei de după masă,
C'aşteaptă s'o strâng în braţă;
Ear astară mă duc eară
După pui de căprioară,
Să dau mândrei să nu moară.

(Coşava)

416. Frunză verde floricea

Frunză verde floricea,
Sermană drăguţa mea,
Mult poartă inimă rea,
Pe alta să nu 'ndrăgesc,
Numai pe ea s'o iubesc...

(Bogăltin)

*) Variantă vezi la p. 367 „Uiuiu, mi-am luat de seamă," col. Iarnik-Bârseanu.

417. Câte mândre am avut

Câte mândre am avut,
Tot cu mintea le-am pierdut;
Numai una mi-a rămas:
Şi cu aia trag năcaz!
Dar să trag pe cât am tras,
Tot de mândre nu mă las...

(Dulău)

418. Drag mi-a fost

Drag mi-a fost neicuţa-l băl,
De trei ani mă ţin cu iăl;
Dar acuma de vro lună
Ne-am urât pentr'o minciună.
Şi-i dau frunza macului,
Să se ducă dracului;
Şi-i dau frunza de săcară,
Ca să mă iubească eară.

(Prigor)

419. Pe uliţa ce mi-i drag

Pe uliţa ce mi-i drag
Nu ştiu cale cum să-mi fac,
Şi de gardul iei mi-i drag,
Că-i înalt şi streşinat,
Peste iel m'am aruncat,
Nu căţai bruma de groasă,
Ci căţai mândra frumoasă,
Că-i cu buze subţirele,
Fripte'n fagure de miere,
De mi le-ar da cineva
Le-aş mânca cu lingura,
Şi tot nu-m'aş sătura.

(Peceneşca)

420. Frunză verde tei chitat

Frunză verde tei chitat,
Multe mândra a cercat,
Şi de dor tot n'a scăpat!

La Domaşnea-i apă rece
Cine bea de dor i trece:
Apă rece a beut,
Şi de dor nu i-a trecut.

(Caransebeş)

421. Floricică, floricea

Floricică, floricea,
Floricică nu pica,
Că n'ai mândră să te ia.
Mândra mea te-a şti purta
Toată ziua'n sin la ea.
Şi sara mi te-a lăsa,
Te-a pune în apă rece:
De doru neichii i-a trece.

(Ţerova)

422. Dragă-mi-i fata negruţă

Dragă-mi-i fata negruţă,
Cu groşiţa pe chicuţă,
Vine seara mă desculţă;
Şi îmi dă şi beutură,
Uneori şi câte-o gură.

(Ţerova)

423. Dragă-mi-i leliţa naltă

Dragă-mi-i leliţa naltă.*)
Că-mi dă gură peste poartă;
Dar leliţa micutea
Rupe gardul pe colea,
Şi se fură
De-mi dă gură!

(Bogăltin)

424. Badea meu, tiner copil

Badea meu, tiner copil
Ca un pup de trandafir,

*) Variantă se găseşte în col. Iarnik-Bârseanu p. 430 „Dragă-mi-i leliţa naltă;" compară şi horele nrii 14 „Leliţele" şi 42 „Fa leliţă rotiliţă, Dă-mi gură peste portiţă", col. Alecsandri,

Şi ie nalt şi subţirel,
Par' că-i tras printr'un inel,
Şi-i genat
Şi sprincenat,
Şi-i negru şi cam buzat,
Numai bun de sărutat.

(Fârdea)

425. *Mor, mândruţo, şi m'aprind*

Mor, mândruţo, şi m'aprind,
Când te văd pe drum trecând,
Şi n'am mână să te prind;
Că ţ-aş prinde mijlocelul,
Cum apucă lupul mielul. . .

(Meedica)

426. *Frunză verde de dulete*

Frunză verde de dulete,
Unde văd ciopor de fete,
Trec prin apă mort de sete;
Unde văd nevestele,
Io mă sbat ca peştele,
Ca cleanu în apă lină,
Ca mreana la repezână.

(Meedica)

427. *Frunză galbină de prun*

Frunză galbină de prun,
Am o mândră şi n'o spun;
Că am mai spus-o odată,
Şi m'a dus la judecată.

(Meedica)

428. *Frunză verde de curechi*

Frunză verde de curechi,
Păngă casa mândrii trec,
Cu nimic nu mă aleg,
Fără cânii mă petrec:
Dac'-aş şti, că m'aş alege,
De trei ori pe zi aş trece!

(Dulău)

429. Nu știu lumea cum iubește

Nu știu lumea cum iubește,*)
Că nu se mai dovedește;
Io aseară am iubit,
Toată lumea m'a știut.
(Meedica)

430. Mândruța cu ochii negri

Mândruța cu ochii negri
Mult mi-e dragă, mânce-o vermii!
Dar' mândra cu ochii verzi
Nici-odată să n'o crezi,
Că te lasă adurmit
Și pleacă după iubit...
(Văliug)

431. Frunză verde leușteană

Frunză verde leușteană,
Mândra mea ie hodoșană;
Frunză verde de cicoară,
Mândra mea trage să moară:
Ar murí și nu se 'ndură,
Până nu-mi dă mie gură.
(Dulău)

432. Frunză verde frunzulițe

Frunză verde frunzulițe,
Am avut trei mândrulițe:
Una'n deal, și una'n vale,
Una'n ulița cea mare.
Cea din deal s'a măritat,
Cea din vale m'a lăsat,
Cea din ulița cea mare
Nici grija mea nu mi-o are.**)
(Căvăran)

*) Compară în col. col. G, Dem. Teodorescu, pag. 319: N u m a i.

**) Comp. varianta dela p. 95 „Decând sunt io pe pământ“ în col. Iarnik-Bârseanu.

433. La fereastă fără treabă

La fereastă, fără treabă,
Şede mândra şi mă'ntreabă;
Care fată mi-i mai dragă?
Cea cu chica neagră lată
Şi cu faţa rumenită
Şi cu gura toată friptă. (Drăgoeşti)

434. De-aş murí să mor astară

De-aş murí, să mor astară,
Dimineaţa să 'nvíu eară,
Să văd lumea cum mă ţâne,
Şi mândra mea cui rămâne. (Margina)

435. Dragu-mi-i d'a trăí bine

Dragu-mi-i d'a trăí bine,
Rău mă tem, c'oi murí mâne,
Nu ştiu lumea cum rămâne.
După lume ear mi-i jele...
Mi-i cam jele şi nu prea,
Mi-i jele de mândra mea,
Că nu-ş' cui va rămânea,
Că n'or fi vrednici de ea... (Pătaş)

436. Auzi mândră

Auzi, mândră, d a u*) n'auzi,
Cum te strigă badea'n frunză?
În frunză de păducel,
La gură de ogăşel,
Să te 'nduri, mândro, de iel! (Sasca)

437. Bosâioc chitat ca norul

Bosâioc chitat ca norul
M'ai mâncat, bade, cu dorul;

*) Sau.

Ziua, noaptea ies afară
Inima mea arde'n pară!
Tot așa,
Și ear așa, —
Cu tine m'oi împăca.

(Caransebeș)

438. Frunză verde de gheorghină

Frunză verde de gheorghină,
S'a dus mândra în grădină.
Haida, mândro, la sciubei,*)
Să culegem drăgăvei
Și să umplem oalele
Să mânce cucoanele!

(Surducu mare)

439. Fostu-mi-a mândra pe mână

Fostu-mi-a mândra pe mână,
Și n'am știut de ce-i bună;
De-aș putea-o căpăta,
Aș ști mândrii ce i-aș da,
I-aș da verigi și inele,
Și vorbe mai puținele...

(Văliug)

440. Mândruță naltă în stat

Mândruță naltă în stat,
Bună iești de sărutat;
Lelișoară, trup de flori,
Gura ta-i de sărbători.

(Căvăran)

441. Bate vântu flori mărunte

Bate vântu flori mărunte,
Io-s omul cu mândre multe,
Nu știu la care m'oi duce,

*) Sciubei — izvor de beut apă.

M'oi duce l'a mai bătrână,
Că mă ia sara de mână,
Şi mă poartă în grădină,
Şi-mi arată florile,
Şi-mi sărută buzile.

(Vărădia)

442. *Vecino, soro vecino*

Vecino, soro vecino,
Dacă ţie-ţi pare rău,
Că-ţi iubesc bărbatul tău,
Nu-l mâna sara la boi,
Că iel vine pela noi,
Şi s'abate la fereastă,
Cere foc să duhănească.
Io sunt d'inimă miloasă,
Îl aduc de mână 'n casă,
Şi mil pun şi după masă,
Îi dau puică*) pipărcată,
Şi guriţa câte-odată.

(Caransebeş)

443. *Frunză verde iorgovan*

Frunză verde iorgovan,[1]
Am un bade Belinţan[2]
Şi-i viţă de Visăgan.[3]
Nu ştiu nume
Cum i-oi pune?
Şi i-aş pune frunză-verde,
Dar mă tem, că ear l-oi perde.
Că l-am mai perdut odată,
De-am umblat în lumea toată,
Şi de-abea mi l-am găsit
După masă la un birt,
În oraş la birtu mare
Cu trei mândre-alăturare,

*) Fem. dela pui ieste: puică.
[1] Liliac.
[2] [3] Belinţ şi Visag, nume de comune.

Una mi-l bătea pe pept,
Jura mândra că-i cumăt;*)
Una mi-l bătea pe spate,
Jura mândra că ii frate;
Una mi-l bătea pe cap,
Jura mândra că-i bărbat!

(Dulău)

444. N'am venit la voi la șură

N'am venit la voi la șură,
Să mă uit pe sub căciulă;
Ci-am venit să joc o fată,
Să mă pomeneasc'odată
O de mamă, o de tată,
O de dracul câte-odată!

(Margina)

445. Mărie fată de hoți

Mărie, fată de hoți,
Na o cârpă și doi zloți,**)
Și nu te iubí cu toți!

(Țerova)

446. Frunză verde de bujor

Frunză verde de bujor,
Nici la earnă nu mă 'nsor,
Că de gură nu mi-i dor.
Frunză verde de răchită
Nici mândra nu se mărită,
Că de gură nu-i dorită.

(Peceneșca)

447. Frunză verde de bujor

Frunză verde de bujor,
La Craiova io mă 'nsor,

*) Cumăt, ajutor de primar.

**) Comp. Mărioarei din Ant. Pann, reprodusă în colecț. din 1885 a dlui G. Dem. Teodorescu la p. 312. În col. lui V. Alecsandri p. 348.

Unde-s fete și feciori,
Că cele d'aici nu vor,
Și mi-au zis, că sunt dator
O rochiță,
Ș'o guriță
Sunt dator la o fetiță.

(Pecenesca)

448. *Frunză verde lemn proscris*

Frunză verde lemn proscris
Frumușel drăguț mi-am prins,
Nu l-am prins
Intr' un adins,
Ci l-am prins într'o cercare
Ca să văd ce minte are;
De-o avea o minte bună,
L-oi iubí un an ș'o lună;
De-o avea o minte rea,
L-oi lăsa, dracu să-l ia!

(Globu-Craiova)

449. *Tu ieşti, mândro, prefăcută*

Tu ieşti, mândro, prefăcută,
Toți bicherii te sărută;
Li-aș striga, că-s blăstemați,
Dar cu toții-mi sunt ortaci...

(Drăgoești)

450. *Așa spune mândra mea*

Așa spune mândra mea
Să fac ziua ce-oi putea,
Sara să mă duc la ea.
Că ce-am făcut cu mândra
Nime n'o poate strica,
Nici popa, nici vlădica,
Numai moartea, crâncena!

(Bogăltin)

451. Părinte, sfinția ta

Părinte, sfinția ta,
Spovedește-mi pe mândra,
Că n'are multe păcate. —
Făr' un car și jumătate.

(Căvăran)

452. Bate, Doamne, pe popa

— Bate, Doamne, pe popa,
Că mi-a spovedit mândra,
Nu știu ce canon i-a dat,
Că pe mine m'a lăsat.

(Căvăran)

453. De n'ar fi popă în sat

De n'ar fi popă în sat,
Mândra nu m'ar fi lăsat;
Dară popa blestemat,
Că ie grec împelințat,
Nu știu cum a auzit,
Că la drag' am conăcit,
A luat-o 'n spovedit,
Și d'atunci m'a părăsit.

(Sasca)

454. Dela noi a treia casă

Dela noi a treia casă
Bate-un popă preuteasă,
Și n'o bate cum se bate,
Ci îi face vergi pe spate,
Și o bate cu zbiciuțu,
Că să-i spună ea drăguțu:
— Io drăguțu nu l-oi spune,
Măcar pe cărbuni mi-i pune!
Că și prota-i protopop,
Și tot are șapte, opt!
Ba vlădica, că-i vlădică
Tot își ține ibomnică, —

Dar io că-s o preuteasă,
Să nu am vro cinci, ori șasă!
(Văliug)

455. *Popa tare m'a jurat*

Popa tare m'a jurat
Să nu țin mândruțe 'n sat.
Dar și popa-i mare câne,
Că și iel mândruțe-ș ține
Și mai multe decât mine.
(Bogăltin)

456. *Popa nostru ie om roșu*

Popa nostru ie om roșu
Și firetic ca cocoșu;
Num' atâta-mi pare bine,
Ca frică nu-i poartă nime.
(Ocna de Fier)

457. *Mândruță cu casa 'n colț*

Mândruță cu casa 'n colț,
Iubește-mă, dacă poți!
— Nu vă pot iubí pe toți;
Ci-oi iubí pe cine-mi place, —
Nici popa n'are ce-mi face!
Că și iel are drăguță,
O cară vara 'n căruță
Și earna în săiuță.
(Vărădia)

458. *De trei ori fire de orz*

De trei ori fire de orz
Mândra mea cu casa 'n colț
Iubește-mă, dacă poți!
— Dracu v'o iubí pe toți,
Io iubesc pe cine-mi place,
Și nici domnii n'au ce-mi face,
Că și domnii au drăguță
O cară fără căruță,

Că și domnii au femee
O cară fără h i n t e e,
Și vlădica, ce-i vlădică,
Și iel are ibovnică!

(Herendești)

459. Mândruțo, cu casa 'n colț

Mândruțo, cu casa 'n colț,
Iubește-mă, dacă poți,
Dacă poți și dacă-ți plac,
Dacă nu, silă nu-ți fac.
Iubește, mândro, de voie; —
De silă, nu-ți fă nevoie!

(Armeniș)

460. Io la joc!

Io la joc,
Mândra la joc, —
Și oala curge în foc!

(Goleț)

461. Frunză verde de bujor

Frunză verde de bujor,
Tata-mi zice să mă'nsor;
Dară mama nu mă lasă,
Să-i aduc pe dracu'n casă.*)

(Pătaș)

462. Foae verde creangă ruptă

Foae verde creangă ruptă,
Mândra mea tare-i avută,
Are bani, are comori,
Dar nu are pețitori,
Și niminea nu o ia,
Că-i urâtă ca noaptea.

(Dulău)

*) Vezi var. la p. 428 „Zice taica să mă'nsor", col. Iarnik-Bârseanu; pag. 119. „Frunzuliță de-alior", col. Sevastos.

463. Hei, leliţă, de pe vale

Hei, leliţă, de pe vale,
Nu ieşí la badea'n cale,
Că băditα-i frumuşel,
Şi, zău, tu nu ieşti de iel.
Mai bine şezi tu acasă,
Dacă vrei să fii mireasă,
Şi te roagă'ncetişor,
Ca să-ţi vin'un peţitor.

(Ocna de Fier)

464. În cea vale cu tăciuni

În cea vale cu tăciuni
Fac fetele 'nchinăciuni
Sâmbăta, Dumineca,
Să se poată mărita.*)

(Margina)

465. Bădiţo, bădiţo-bade

Bădiţo, bădiţo-bade,
Spune dreptul cum se cade,
De ai voie de 'nsurat,
Nu-mi ţinea drumu legat.
— Mândro, mândruliţa mea,
Fă cum te-a 'nvăţa firea,
Mergi după cine voieşti,
Că mie nu-mi trebueşti;
De frumoasă, ieşti frumoasă,
Dar alegi umbra de groasă
Unde-i earba mai frumoasă,
Că de soare te fereşti,
De teamă că prea negreşti.

(Ieşelniţa)

466. Mândra mea de harnică

Mândra mea de harnică
În poale se 'mpedică,

*) Variantă vezi la p. 449 „Frunză verde trei aluni," col. Iarnik-Bârseanu.

Nu iese nici la vecini,
Şi face la rugăciuni
Să-i vină apă la uşă
Să se spele de cenuşă.

(Bogăltin)

467. Asta-i lelea cea chioruşă

Asta-i lelea cea chioruşă,
Suflă 'n foc, se uită 'n uşă,
Gura-i plină de cenuşă;
Asta-i lelea de atunci,
Care dă pae la junci
Şi la feciori buze dulci;
Asta-i lelea de apoi,
Care dă pae la boi
Şi la feciori buze moi...

(Pătaş)

468. Susu-i ceriu de pământ

Susu-i ceriu de pământ,
Fete ca la noi nu sânt,
Ba mai sunt şi 'n alte sate!
Stau cu gurile căscate.

(Dulău)

469. Cât ie fata de micuţă

Cât ie fata de micuţă,
Fură banii din olcuţă,
Şi se duce la dughean,
Să ia la drăguţ d u h a n.

(Ciclova m.)

470. Drăguţul nu-i nici drăguţ

Drăguţul nu-i nici drăguţ,
Ci-i un copilaş micuţ,
Nici nu ştie săruta
Pănă nu l-oi învăţa!

(Logoj)

471. Mândra mea cea tinerică

Mândra mea cea tinerică
Și de minte ușurică,
La guriță știe da, —
De lucrat, nu ști lucra,
La iubit ie ca focu,
La lucru?
Ca butucu.

(Caransebeș)

472. Nu fii tu, fată, făloasă

Nu fii tu, fată, făloasă
Că ți-i cânepa de coasă,
Cucuruzu 'mpăpușat
Cum ie mai bun de tăeat!

(Dulău)

473. Hop sus!

Hop sus,
Poale nu-s,
Că bădița le-a pus sus,
Sus d'asupra pe cuptor,
Și pe mâță păzitor.
Dar mâța au adurmit,
Șoarecii le-au găurit...

(Bogăltin)

474. Bunu-i jocu romănesc

Bunu-i jocu romănesc,
Când cu mândra mă 'nvârtesc;
Rău ie, Doamne, lung îți pare,
Când joci ciardașul cel mare!

(Ocna de Fier)

475. Câte flori sunt pe pământ

Câte flori sunt pe pămănt
Toate merg la jurământ,

Numai floarea soarelui
Șede 'n poarta raiului,
Și judecă florile
Să nu dea miroasele
Pe la toate fetele!*)

(Dulău)

476. Vine Leana pe colnic

Vine Leana pe colnic**)
Și toarce la borangic,
De trei zile resucește
Și pe fus nu mai sporește;
Bate-o, Doamne, ș'o trăznește,
Tot la dragoste gândește!

(Pecenesca)

477. Dă, Doamne, rod în bujor

Dă, Doamne, rod în bujor,
La toată casa fecior.
Dă, Doamne, rod în bucate,
O fată la șapte sate!

(Margina)

478. Astăzi Mercuri, mâne-i Joi

Astăzi Mercuri, mâne-i Joi,
Să vii, badeo, pela noi,
Să-ți întorc gura napoi...

(Drăgoești)

479. Zis-a mama către mine

Zis-a mama către mine,
Să nu dau gură la nime;
Dar io, zău, nu știu ce-oi face,
Să nu dau la cine-mi place?!

(Bogăltin)

*) Variante vezi: col. Sevastos, p. 206 „Frunzuleană grâu mărunt, Câte flori sunt pe pământ," și p. 290 „Frunzuliță grâu mărunt..."

**) Numai cântecele din Pecenesca sunt scrise dela lăutari. O variantă a acestui cântec se găsește în colecț. Teodorescu p. 278: Dorul mândrei.

480. Sub poale de codru verde

Sub poale de codru verde
Frumos pui de lotru şede,
Şi nimica iel nu fură,
Fără cât un pic de gură.
(Fârdea)

481. Frunză verde foae'ntoarsă

Frunză verde foae'ntoarsă
Mi s'a dus badea la coasă,*)
Să cosească fân în rouă,
Frângă-i-se coasa 'n două
Să vină la alta nouă,
Să cosească fân costrene,
Frângă-i-se bucăţele,
Să vină 'n braţele mele!
(Bogăltin)

482. Variantă

Frunză verde flori mănunte,**)
Ce porţi, mândră, păr pe frunte?
Că ţ-or ieşí vorbe multe.
— Las' să easă, că nu-mi pasă,
Că bădiţa nu-i acasă;
Mi s'a dus cătană nouă,
Să cosească flori cu rouă,
Rupă-i doru coasa 'n două,
Să-şi cumpere alta nouă,
Alta toată floricele
Să vină 'n braţele mele.
(Fârdea)

*) A se compara „Alba dela munte" de Ant. Pann, reprodusă în colecţiunea G. Dem. Teodorescu p. 321. Variantă vezi „Frunzuleană earbă grasă, S'o dus bădiţa la coasă," col. Sevastos, p. 71.

**) Compară „Alba dela munte," col. Teodorescu p. 321; în col. Iarnik-Bârseanu vezi p. 402 „Frunză verde flori mărunte; col. Sevastos p. 128 „Frunză verde ş'un grăunte"; col. Alecsandri p. 267 doina a 35. „Albo, Albo dela munte."

483. *Fă-mă, Doamne, ce mi-i face*

Fă-mă, Doamne, ce mi-i face,
Fă-mă roata stelelor
În calea Fârgenilor,
Că ş'al meu bade-i Fârgean
Şi ie lotru şi iclean,
Şi mă ţine pe genunche
Şi îmi minte mii şi sute,
Să-i dau gura s'o sărute.
Ş' am răspuns badei aşa:
Ba, io gura nu ţ-oi da,
Că gura mea-i cântărită
Cu cântare d'ălea mici
Pe sama la doi voinici,
Cu cântare d'ălea mari
Pe sama la doi jàndari.

(Fârdea)

484. *Vai de lin*

Vai de lin,
Vai de pelin,
Vai de voinicul străin!
Hai, soro, să-l miluim,
Nici cu pită, nici cu vin:
Dă-i tu, soro, gura ta,
Că de nu, i dau pe-a mea!

(Caransebeş)

485. *Mână-ţi, bade, boii bine*

Mână-ţi, bade, boii bine,
Nu ţinea ochii la mine;
Ochii mei îs lăcomoşi
După voinicei frumoşi.

(Fârdea)

486. *Foae verde caranfină*

Foae verde caranfină.*)
S'a dus mândra la grădină;

*) Garoafă.

Foae verde d'a de linte,
I-a ieşit badea nainte;
Frunzişoară de căpşună,
Vro două vorbe să-i spună;
Frunză verde d'a de prună,
Ce s'aude, nu-i minciună;
Frunză verde d'a de prun,
Că badea umblă*) nebun.

(Vărădia)

487. *Măi băditŭ, neiculiţă,*

Măi bădiţă, neiculiţă,**)
Când mergi seara pe uliţă,
Flueră din flueriţă,
Să ies la tine 'n portiţă,
Dacă-ţi trebue guriţă. . .

(Meedica)

488. *Merişoru-i dus în ţară,*

Merişoru-i dus în ţară,
Farmecile mă mâncară,
Mi le-or dat de le-am beut
Ca pe badea să mi-l uit.
Dar cum boală io să-l uit,
Că ş'asară l-am văzut
Cu cizmele vixuite,
Cu musteţele sucite.

(Surducu mare)

489. *Frunză verde calapăr*

Frunză verde calapăr,
Doi voinici, maică, mă cer:
Unu-i negru, unu-i băl.
Frunză verde de măr dulce,
După băl, maică, m'aş duce;

*) Nu: îmblă.

**) Variantă vezi în col. Iarnik-Bârseanu p. 49. „Rujă creaţă, rujuliţă."

Frunză verde de măr acru,
După negru meargă dracu,
Că trăbă râul oprit
Şi săpun de cinci d'argint,
Trei muieri la şurluit,
Şi tot nu-l mai văd albit;
Să meargă pe râu în jos,
Şi tot nu-i mai albicios.
Dar voinicul care-i băl,
Cu puţină apă-l spăl,
Când îl văd mi-e drag de iăl,
Dă-mă, maică, după iăl.

(Coşava)

490. *Să mă pună p'un cărbune*

Să mă pună p'un cărbune,*)
Drăguţu tot nu l-oi spune;
Să mă lege'n şase lanţe,
Oamenii nu au ce-mi face!

(Surducu mare)

491. *Frunză verde semenic*

Frunză verde semenic,**)
De-ai fi, neico, vr'un voinic,
Ţ-aş da gură pe nimic;
Numai eşti un putrigañi,
Nu-ţi dau gură nici pe bañi;
Putrigañi putrigănos,
Nu fi, neico, mânios;
Putrigañi, aprinde-te,
Neico, desmâniie-te!

(Ilova)

*) A se compara: Hora ţigănească, hora nr. 11, col. V. Alexandri; Iubitul tăinuit în col. G. Dem. Teodorescu p. 308; Frunză verde earbă deasă în col. Iarnik-Bârseanu p. 10.

**) Semenic=Edelweiss.

492. Frunză verde grâu curat

Frunză verde grâu curat,
Dulce-i gura la'nsurat;
Frunză verde de tăciune,
Amară-i gura la june;
Ea amară nu ar fi,
Numai nu ştie iubí.

(Pătaş)

493. Frunză verde earbă neagră

Frunză verde, earbă neagră*)
Speriat neica mă'ntreabă,
Mă întreabă de cercei:
— Cine-a dat banii pe iei?
— Cui i drag de ochii mei!
Şi mă'ntreabă de mărgele:
— Cine-a dat banii pe iele?
— Cui i plac buzele mele!

(Bogăltin)

494. Sub tufă de păducel

Sub tufă de păducel
Şede-un tiner voinicel,
Şi merge mândra la iel,
Cu turtiţa caldă'n sin,
Cu cupa plină de vin.
Mândra zice: „Na de bea!"
Iel din gură i zicea:
— Io n'oi bea, nici n'oi mânca,
Ci pe tin'te-oi întreba,
Decând am plecat din sat,
Câţi voinici te-or sărutat?
— Câţi voinici, bade, ca tine,
Toţi m'or sărutat pe mine.*)

. . . .

*) Variantă vezi în colecţiunea Iarnik-Bârseanu p. 77: „Frunză verde izmă neagră".

*) Comp. „Spune-mi mândră" p. 403, col. Iarnik-Bârseanu.

— Frunză verde, de colie,
Calcă, mândro, pe mânie,
Acum mi-a trecut și mie.
(Fârdea)

495. Frunză verde mărăciune

— Frunză verde mărăciune,
Fie-te focul de june,
Ai remas neînsurat,
Ca gardul nestreșinat!
— Frunză verde, foae lată,
Fie-te focul de fată
Rămăsăși nemăritată,
Ca salca netușinată!
— Cine te cată pe tine,
Că iești bătrân ca și mine?..
— Ba pe tine toți te cată,
Că te știu, că iești bărbată?!
(Coșava)

496. Cine, mândro, te-a știut

Cine, mândro, te-a știut,
Că ai gură de vindut!
Să fi știut mai demult
Aș fi cumpărat d'un tult!*)
(Vărădia)

497. Nevăstuță dela Brebu

Nevăstuță dela Brebu,
Stai în loc să te întrebu:
— Ai guriță de vindut,
C'aș lua bani împrumut,
Ș'aș lua și io d'un tult.*)
Gura mea nu ie de dat,
La fecioru blăstămat!...**)
(Caransebeș)

*) Un tult, sau și două libre = 20 crețari austriaci.
**) Comp. variantele p. 368 „Mândră, mândruleana mea," și p. 445 „Marișcuță din Fiscut," col. Iarnik-Bârseanu.

498. Frunză verde viorea

— Frunză verde viorea,
Ia tu, june, fata mea!
Că-ţi dau şase vaci cu ea.
— Să-mi dai şasă şi mai şasă
Fata ta nu-mi trăbă 'n casă:
Cântă cucoşu în uşă,
Fata ta doarme 'n cenuşă,
Cântă cucoşu 'n gunoi,
Fata ta doarme 'n război.

(Petrilova)

499. Nevasta fuge de soare

Nevasta fuge de soare,
Vremea trece ca o floare;
Nevasta doarme sub tufe,
Şi noaptea spală la rufe.

(Bogăltin)

500. Bate, Doamne, şi-l usucă

Bate, Doamne, şi-l usucă,
Pe cine-o pus pomi pe luncă,
De fac toţi răchie multă,
De-şi uită feciori de muncă
Şi nevestele de furcă!

(Coşava)

501. Mândra, bat-o soarele

Mândra, bat-o soarele,
Ş-a beut fuioarele,
Şi i-s scurte poalele,
I se văd picioarele!

(Drăgoeşti)

502. Frunză verde de măr dulce

Frunză verde de măr dulce,
Am muere ca şi-o cruce
Şi la lucru n'o pot duce.

Că de joc ie cum ie focul
Ear de lucru pute locul.
Tot am zis şi-am sfătuit,
Ca să meargă la muncit;
Dar' ea, biata, n'are grijă,
Ci mai frumos se căştigă;
Când aude că e joc,
Sare ca arsă de foc,
Şi când la lucru o chem,
Zice: „haide să şedem,
Avem vreme să lucrăm,!"*)

(Coşava)

503. *Variantă*

Frunză verde de săcară,
Am o mândră cât o ţară,
De urâtul lucrului
Fuge 'n fundu birtului.
Furca-i strigă la fereastă,
Haid acasă, jupăneasă,
Că nu ai măsai pe masă,
Nici poneavă n'ai pe pat,
Nici cămaşă pe bărbat.

(Ţerova)

504. *Variantă*

Frunză verde grâu de toamnă,
Am o mândră ca o doamnă;
Când ie vremea lucrului.
Şede 'n cotu birtului.
Io o chem: hai, mândr', acasă,
Că n'ai nici măsai pe masă,
Nici procoviţă pe pat,
Nici cămaşă pe bărbat.

(Pătaş)

*) Comp. varianta dela pag. 425 în col. Iarnik-Bârseanu „Foae verde de cicoare;" şi p. 263 „Frunză verde de măr dulce," col. Sevastos.

505. Variantă

Nevăstuţă cu brâu lat,
Toată earna ce-ai lucrat?
De n'ai lepedeu pe pat,
Nici cămaşă pe bărbat.
Ai ţesut o pânză rară
Patru luni într'o cămară;
Dar camaşa cum s'o faci,
Că n'ai pânză nici de saci!

(Bogăltin)

506. Floare mică, floare mare

Floare mică, floare mare,
Stai pe creangă, nu picare,
Că nu-i neica să te iare,
Că s'au dus la Pârvova,
Să-şi bată ibovnica,
C'o jordiţă
De mlădiţă,
S'o înveţe la furchiţă,
C'o jordiţă de briboi,
S'o înveţe la războì,
C'o jordiţă d'a de nuc
S'o înveţe la cusut.

(Meedica)

507. Poartă, mândro, floricele

Poartă, mândro, floricele,
Fă-i ciudă muerii mele;
Poartă, mândro, rozmarin,
Să-i faci ciudă şi venin,
Că la tine eară vin.

(Dalci)

508. Floare albă din grădină

Floare albă din grădină,
Smulge-te-aş din rădăcină,
Să te dau la mândra 'n mână,

Să te ducă la fântână,
La fântâna cu sălcuță,
Un' se spal' a mea drăguță,
Cu sapun și cu albele,
Cu albele, cu roșele,
În ciuda muerii mele!

(Surducu mare)

509. *Nevăstuța cu cercei*

Nevăstuța cu cercei
Paşte scroafa cu purcei,
Şi mai paște ş'un vițel,
De-ş trece vremea cu iel.

(Bogăltin)

510. *Păsăruică albă 'n pene*

Păsăruică albă 'n pene,
Du-te-acas' pănă-i devreme,
Şi să-i spuñi muerii mele,
Să gate cina devreme;
C'am o fire blăstămată
Nu pot durmí noaptea toată:
Jumătate-o dorm acasă,
La copii şi la nevastă,
Jumătate-o dorm în sat
La mueri fără bărbat!

(Dalci)

511. *Nevasta care-i nevastă*

Nevasta care-i nevastă
Poate ca să se iubească
Şi cu mine, și cu altu,
Numai să n'o știe satu,
Nici să n'o simtă bărbatu;
Că bărbatu-i ca 'mpăratu:
Împăratu te închide,
Ear bărbatu te ucide.

(Pătaş)

512. Pe-un picior, pe ăstalalt

Pe-un picior, pe ăstalalt.
Iel ie cel mai bun fărtat,
Că mă duce noaptea 'n sat
La nevasta cu bărbat.
Dar când ie gura mai dulce,
Pe bărbat dracu l aduce:
Io-l întreb de sănătos,
Iel ia parul cel mai gros;
Io-l întreb de sănătate,
Iel mă tupăe*) pe spate.**)

(Coșava)

513. Mândra cu capu 'n fereastă

Mândra cu capu 'n fereastă
Mă cheamă frumos în casă.
— Ba io, mândro, n'oi vení,
Că ți-i bărbatul ací!
— Vino, bade, tu și taci,
Că bărbatul nu-i acas',
Ie la târg la Cacova,
Știe-l dracu, vine-ori ba!...
Dar când fu gura mai dulce,
Pe bărbat dracu-l aduce...
Io-l întreb de sănătos,
Iel alege un par gros,
Io-l întreb de sănătate,
Iel mă freacă rău pe spate!
Rămâñi, mândruțo, cu dor,
Io iau fuga pe picior.

(Vărădia)

514. Aseară plecai la tine

Aseară plecai la tine,
Greșii calea, vai de mine,

*) A tupăí = a trage o bătae cuiva.
**) Comp. var. dela p. 397—8 „Zis-am zis și m'am jurat“ în col. Iarnik-Bârseanu.

Mă băgai la altă casă,
Unde ie mândra frumoasă,
Cu bărbatu dus d'acasă,
Cu bărbatu nătărău:
Acolo trăesc și iău!*)

(Dulău)

515. Mă dusei la dumbrăviță

Mă dusei la dumbrăviță,
Dup' un fir de romoniță,
Romoniță nu aflai,
Ci o coconiț' aflai,
Adormită, neadormită,
Se ținea înceluită.
Trăsei arcul s'o săget,
În inimă după piept;
Atunci ea se deștepta,
Din gură așa-mi grăea,
Nu mă, neico, săgeta,
Că nu ieste vina mea,
Ci-i de vină maică-mea,
Că m'a făcut frumușea,
De mis dragă junilor
Ca laptele pruncilor,
Ca florile fetelor,
Și vinu chinezilor.

(Căvăran)

516. Sui la deal, cobor la vale

Sui la deal, cobor la vale,
L'a mea mândră-i luminare,
Stau în loc și mă socot,
Cum pe mândra să o scot.
Bocănire-aș**) la fereastră,
Bărbatu-i șede la masă,

*) Comp. cântecele: p. 377 „Du-mă, Doamne, și mă pune," col. Iarnik-Bârseanu; și p. 180—181 „Frunzuleană rug de mure," col. Sevastos.

**) Bocănesc la ușa = bat la ușă.

Şede jos şi d u h ă n e ş t e,
Dracu-l ştie ce gândeşte...

(Dulău)

517. Am o ciumă de muere

Am o ciumă de muere,
De toată lumea mă teme,
Şi de lună, şi de stele,
Şi de vecinele mele.

(Logoj)

518. Vecine, frate vecine

Vecine, frate vecine,
Nu-ţi purta muerea bine,
C'o văd astăzi ş'o văd mâne,
Şi ne-om face de ruşine.

(Drăgoeşti)

519. Eacă, eacă, badea vine

Eacă, eacă, badea vine,
Cum să fac, să-l iau cu mine?
— Tu, mândro, reai face bine,
De r e a i fi'ntrun drum cu mine;
Dar ieşti, mândro, cam departe,
Nu poci la tine străbate,
C' am o căţea de muere,
De toată lumea mă teme.

(Văliug)

520. Bosâioc dela fereastă

Bosâioc dela fereastă,
Bătură pe Măxineasă;
Earbă verde din ogor,
Ş'o bătură la obor;
Frunză verde din ogoară,
Ş'o bătură lângă şcoală,
Frunză verde de bujor:
Aşa-i la mândre cu dor!

(Dulău)

521. *Fost-ai, mândro, ca o doamnă*

Fost-ai, mândro, ca o doamnă .
Şi pe urmă ca o cioară;
Fost-ai, măndro, de-arătare
Şi pe urmă de mirare;
Fost-ai fost poale rotate
Şi pe urmă spintecate. . . . (Dulău)

522. *Nevasta cu om urât*

Nevasta cu om urât
Să-i pună funea la gât,
Să-l ducă Marța la târg.
Cine-i dă un tult*) și un zlot,
Să-l dea cu fune cu tot;**)
Cine-i dă mai puținel,
Să ia funea de pe iel!)Meedica)

523. *Frunză verde de buede*

Frunză verde de buede,***)
În muere nu te'ncrede;
Că muerea-i gură dulce,
Te adoarme și se duce. (Dulău)

524. *În muere nu te'ncrede*

În muere
Nu te'ncrede,
Că muerea-i mare dracu,
Cum aude că-i bărbatu,
În pripite-și leagă capu
Cu pelin și cu fereagă,
Se vaită că-i beteagă,

*) 20 crețari. Zlot=40 cr.
**) Comp. Frunză verde grâu mărunt . . . De ți-i bărbatul urât, p. 238, col. Sevastos.
***) buruene.

Beteagă de diochiat
Şi pârdalnicu izdat,
Nu-i beteagă de izdat,
Ci de multul aşteptat
După drăguţu din sat,
Că prea s'a amânătat.*)

(Sasca)

525. *Fata dacă'mbâtrăneşte*

Fata dacă'mbătrâneşte,
Nime n'o mai pomeneşte.
Frunză verde de salată,
Că-i pe post tot nespălată.
Crăciunul dacă soseşte
Se spală şi se albeşte,
Se perie, se găteşte,
Cătră maică-sa grăeşte:
„Ean scoală, maică, din pat,
Că nu ştiu ce ieste'n sat;
De-ar fi nişte peţitori,
Cheamă-i, maică, pela noi,
Să le dăm şi de mâncare,
Doar m'a cere măcar care,
Şi le-om da şi beutură,
Doară nu m'or căta'n gură,
Că n'am dinţi, n'am nici măsele,
Amar de zilele mele!“
Maică-sa din grai grăea:
„Of, fată, fetiţa mea,
De te-aş putea mărita
Pentru-o ţară nu te-aş da;
Dar tu nu te-i mărita,
Că zău nu te ştii purta;
Şi te poartă ca o fată,
Nu sta cu gura căscată;
Ai de grije ce vorbeşti,
Să nu spuñi de câţi ani ieşti!“

*) Întârziat.

Dară fata asculta
Şi din grai aşa zicea:
„Le-am spus numai la ureche,
Că nu sunt aşa de veche,
Numai un an de-o mai trece,
Vor fi patruzeci şi zece“.*)

(Bogăltin)

526. Ţesetoarea harnică

Bărbate, sufletul meu,
Tu nu ştii ce-am gândit ieu,
Io nimica n'oi lucra
Până'oi toarce cânepa;
Ş'oi pune războiu'n casă
Ş'oi sta de pânză să ţasă,
Şi m'oi pune pe lucrat,
Tu mi-i face de mâncat.
Când războiul întindea
Şi pânza o neredea,
Cu bräglile când lovea
Toate firele rupea.
Şi când Paştile veniră,
Ea tot înoda la fire;
Când iera pe la Ispas,
Tot cu ea avea necaz;
Când iera pela Sângeorz,
Sta s'o ia din războ jos,
Că cu brăglile dedea
Şi cu gura blăstema:
Bată-te Dumnezeu pânză,
Că mă săgetaşi la rânză,
Şi mi-ai scos vestea în ţară,
C'am păţit cu tine-o vară;

*) Compară cântecele p. 446—447 „Sub răchita rourată, Şede baba supărată“, şi p. 448. „Draga mamei torcătoare“, în col. Iarnik-Bârseanu; ear în col. G. Dem. Teodorescu la p. 336 „Foae verde ghiocei, tac, maică, tăeţei“, după lăutari.

Ori te țese foarte binè,
Ori de nu, în foc cu tine!
Că te iau de pe război
Şi te bag într'un lădoi,
Şi-i sta până 'n primăvară,
Atunci io te-oi scoate eară,
Ț-oi pune razboiu 'n şură
Ş-oi durmí mai câte-o țâră,
Că 'n şură mai bâte vântul,
Şi îmi mai resfiră gândul...

(Drăgoeşti)

527. *Nevasta harnică*

Mult mă chinue bărbatu,*)
Că nu sunt bună de dracu;
Dar iel ar putea zeu face
Şi mie să-mi dee pace;
Că doar ştie tare bine
Câte trude sunt pe mine:
Lunea, Marța n'am lucrat,
M'am temut rău de păcat;
Miercurea ie sărbătoare
Te scapă de multe boale;
Dela Paşti până'n Rusale
Am ținut Joile tare;
Vinerile sunt legate,
N'oi lucra să-mi fac păcate;
Ear Sâmbăta am lucrat
Şi nu mi s'a arătat,
Că m'am bolnăvit de cap,
M'am trântit colo în pat;
Dumineca-i ziuă sfântă
De Dumnezeu dăruită,
Să mai stau şi adurmită!

(Drăgoeşti)

*) Comp în col. Iarnik-Bârseanu p. 425 „Lunea, Marțea n'am lucrat".

528. *Haiducească*

Frunză verde earbă deasă,
Geme codru şi nu-i pasă,
Geme codru de voinici,
La tot fagu câte cinci . . .
Sub poală de codru verde
Un focşor abea se vede,
Nu ştiu focu-i potolit,
Au de feciori ocolit,
Nu sciu patru au doisprece
Şăd şi frig la un berbece;
Şi nu-l frige
Cum se frige,
Ci-l întorc între cârlige,
În cârlige de aramă,
Ca să-l frigă mai cu samă,
În cârlige de argint,
Ce n'am văzut decând sunt.
Ear de fagii 'mbătrâniţi
Stau rând caii priponiţi,
Cu funii de grea mătasă,
Şi cu zăbale alese,
Căluşei
Tot mărunţei,
Cu frâne cruciş pe iei . . .
„Hei, voinici feciori, să'nchin,
Cu cea vadră din al vin,
Din vinul amar şi dulce,
Ce de puica dor mi-aduce,
De puicuţa rumenită,
Şi de puşca-mi oţelită“ . . .
. . . Bun ie traiul hăiducesc,
Dar mai dulce-i al popesc!“

(Sasca)

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

IV. CĂTĂNEŞTI

529. *Jele-i Doamne, cui i jele*

Jele-i, Doamne, cui i jele,
Jele-i, Doamne, maicii mele...
Mă făcú
Şi mă crescú, —
Şi când îi fusei mai drag,
Mă jură neamţu sub steag.

(Pătaş)

530. *Frunză verde de bujor*

Frunză verde de bujor,
Plânge-mă, maico, cu dor,
Că ţ-am fost voinic fecior,
Ţ-am scos plugul din obor,
Ş'am arat un rotogol.*)
Sămănai tot bosâioc,
Răsărí jale şi foc,
Şi un fir de maiorană,
Ca să plec, maico, cătană.

(Bogăltin)

531. *Beţi, feciori, vă veseliţi*

Beţi, feciori, vă veseliţi
Până sunteţi la părinţi,

*) Comp. „Plânge-mă, mamă, cu dor,“ doina nr. 57. col. Alecsandri.

Că nouă ni s'a sosit
O pustie
De hârtie,
Dela nalta 'mpărăţie,
Să mergem la cătănie:
Eacă maică,
Eacă taică,
Eacă fecioru vă pleacă!
Nu te, soră, obida,
Nu te, maică, spăria,
Şi la lacrimi nu vărsa,
Că d'o fi vro pace 'n ţară,
Ţ'oi veni la primăvară;
Ear de-o fi vro răutate,
Ţ'oi trimite, mamă, carte,
Şi n'oi scri-o cu cerneală,
Că de aia-i multă 'n ţară,
Ci pe laturi
P â n g ă n e t u r i,
În mijloc
Pară de foc;
Şi de-oi scri-o într'o sară,
Voi aţi plânge-o 'ntreagă vară,
Ear de-oi scri-o într'o zi,
Voi iţi plânge pân' iţi fi!

(Sasca)

532. M'ai făcut, maico, frumos

M'ai făcut, maico, frumos,
Neamţului de bun folos.
Când am fost să-ţi fiu de h a z n ă
M'a dus neamţu de acasă;
M'a luat, nu ştiu nici ieu,
Şi mă duc pe drum cu greu,
Cu străinii însoţit,
Ca spinu 'n gard îngrădit.
Maică, tu m'ai blăstămat,
Ca să fiu înstrăinat

De fete şi de feciori,
De joc şi de sărbători.

(Văliug)

533. *Frunză verde lemn uscat*

Frunză verde lemn uscat,
Rău, maică, m'ai blăstămat,
Să iau puşca în spinare,
Să umblu peste hotare.
Rău mă doare peste spate
De curele 'ncrucişate.
Rău mă doare peste piept
De puşcă şi baionet.
Spune, maic', adevărat,
Cu ce apă m'ai scăldat?
Cu apă de Vineri sara,
Să 'ncungiur lumea şi ţara,
Cu obrazul către soare,
Să n'am zi de serbătoare,
Cu obrazu către lună,
Ca să n'am nici o zi bună!

(Pătaş)

534. *Spune, maic', adevărat*

Spune, maic'. adevărat
În ce apă m'ai scăldat,
În apă de Vineri sara,
Să ocol lumea şi ţara,
Sau cu apă din fântână,
Ca să nu mai am odină
Şi să pier cu puşca 'n mână.

(Bogăltin)

535. *Bosâioc din doi poşori*

Bosâioc din doi poşori,*)
Avú mama doi ficiori,

*) Poşorii sunt grămezile de fân, din care se fac clăniile = clăile. Grămezi de fân şi mai mici decât poşorii se cheamă păloni în comuna Dulău ş. a.

Și din doi unul se duse...
Pe drumul Aradului
Cătană 'mpăratului.

(Dulău)

536. *Avú mama doi feciori*

Avú mama doi feciori
Cu ochii cam negrișori.
Albă fetișoara lor,
Ca și lâna oilor,
Albă, mândră și voioasă,
Ca și lumea drăgostoasă.
După câtva anișori
Vení vremea la ficiori,
Vení carte și poruncă,
Din doi unul să se ducă,
Din doi unul să s' aleagă,
La cătănie să tragă.
Căzú soartea pe Ionaș,
Dragul mamei feciorаș...
Iel de-acasă când plecà,
Din guriță cuvântà:
„Rămâi, taică, sănătos!
„Ieu mă duc pe-aici în jos;
„Rămâi, maică sănătoasă!
„Ieu mă duc astăzi de-acasă.
„Rămâneți, mândrele mele,
„Cu buzele subțirele,
„Cu buzele îngroșate,
„De mine nesărutate!“

(Coșava)

537. *Tot am zis mă duc, mă duc*

Tot am zis mă duc, mă duc,
Și maica nu m'a crezut;
Dar acuma zău m'a crede,
Că mă duc, nu mă mai vede.
Mă duc, maico, dela tine,

Plânge inima în mine,
Mă duc, maico, dela voi,
Plângu-mi ochii amândoi!
De amar şi de grea jele
Facu-mi ochii fântânele,
Să curgă izvor din iele.

(Văliug)

538. *Bosâioc depe cetate*

Bosâioc depe cetate
Bate, Doamne, ce mi-i bate,
Bate, Doamne, pe s p ă i i a,
Ăl' a scornit cătănía,
Feciorii să cătănească,
Neveste să văduvească,
Fete mari să 'mbătrânească.
Eată maică, eată taică,
Feciorul vostru cum pleacă,
Şi din ochi lacrimi îmi varsă
Pentru dragostea din casă.

(Bogăltin)

539. *Prin pădurea cu nuiele*

Prin pădurea cu nuiele
Merg cătane tinerele,
Cu maicele după iele.
Cătanele merg cântând,
Ear maicele merg plângând.
Milă mi-i maico, de tine,
Dar mi-i milă şi de mine,
Că mă duc în ţeri străine,
Unde nu cunosc pe nime,
Numai frunza şi earba,
Cum ie în toată lumea!

(Văliug)

540. *Măgheran şi viorele*

Măgheran şi viorele,
Amar de zilele mele;

Măgheran cu floarea lată,
Care te-am purtat odată...
Te-a mai purta oarecine,
Că io merg în ţeri străine,
Unde nu cunosc pe nime... (Văliug)

541. *Vai săraca cătana*

Vai săraca cătana,
Cânfd îi vine porunca,
Ia borneul*) pe spinare
Şi iese la drumul mare;
Unde şede s'odihneşte,
Prinde pipa, duhăneşte,
Ia cămaşa şi-o cârpeşte
Şi la maică-sa gândeşte...
Fie-te focul de maică!...
În ce apă m'ai scăldat?
În apă de Vineri seara,
Să 'ncungiur lumea şi ţeara,
Tot pe dunga şanţului,
La bătaea Neamţului! (Coşava)

542. *Frunză verde chiţi de flori*

Frunză verde chiţi**) de flori,
Vai de maica cu feciori,
Năcăjeşte
Pănă-i creşte,
Şi 'mpăratu-i cătăneşte...
Cătănía ieste bună
La fecioru fără mumă,
Cătănía ieste dată
La fecioru fără tată.

*) Borneul = viţelul (raniţa).

**) Chită = buchet, pl. chiţi, ca şi pl. dela icoană iconi, de gen. fem. două iconi.

Fire-ai, mamă, blăstămată,
De ce nu m'ai făcut fată,
Să-ţi sfărăi fusul în vatră.
La ce m'ai făcut fecior?
Să iau drumu la picior
Să umblu din sat în sat
Cu viţelu încroşnat,
Stând în puşcă răzimat
Şi să mânc prefont uscat,
Nici cu apă nu-i muiat,
Nici cu sare nu-i sărăt,
Numai cu lacrimi udat...

(Văliug)

543. Frunză verde-a mirtelor

Frunză verde-a mirtelor,
Aşa-i data fetelor
Să scrie cătanelor...
Aşa-i data la cătană
Să stea la **şilboc** afară,
De-aceea s'a dus pe ţară,
Tot pe ţară **înstrinată**, —
Bată-mi-te, maico, bată
De ce nu m'ai făcut fată?
Numai mă făcuşi ficior
Ca să **pat***) atâta dor, —
C'aşa mi-e focu de greu,
Se uscă sufletul meu...

(Dulău)

544. Frunză verde lemn uscat

Frunză verde, lemn uscat,
Carte albă mi-a picat,
Carte dela 'mpărăţie
Să mă duc la cătănie:
- Carte albă,
Slovă neagră,

*) **Pat**, des întrebuinţat în loc de sufăr.

La mijloc
Pară de foc
Ca să plec acum deloc...
Cătănía cui ie bună?*)
La feciorul fără mumă,
Cătănía cui ie dragă?
La feciorul fără tată.

(Bogăltin)

545. Maico, din feciorii tei

Maico din feciorii tei**)
Şi din frăţiorii mei,
Toţi au casă, toţi au masă,
Numai io trag la pedeapsă;
Toţi au casă, toţi au loc
Numai io stau la şilboc!

(Bogăltin)

546. Frunză verde lemn uscat

Frunză verde lemn uscat,
Ecă, maică, am plecat,
Am plecat şi io 'n robie
La urâta cătănie. —
Cât ţinea anul de vară
Ne mâna din ţară 'n ţară.
Toată ziua ne mâna,
Soarele rău ne ardea
Vântul ne bătea
Ploaea ne ploea,
Foamea neagră ne mânca...
La forposturi ne punea
Şi de moarte ne gătea...

(Caransebeş)

*) Comp. la Iarnik-Bârseanu p. 198—199 „...Pribegía cui ie bună" şi p. 303.

**) Comp. cânt. dela p. 180. „Foae verde de hămei, Maico din copiii tăi", col. Iarnik-Bârseanu.

547. *Cântă cucul Vinerea*

Cântă cucul Vinerea,
Trec ficiorii Dunărea,
Câte doi alăturea,
Blăstămându-şi pe maica:
Bată-te Dumnezeu, maică,
Dece nu m'ai făcut fată,
Să şed în ţară-aşezată;
Numa m'ai făcut ficior,
Să 'ncunjur ţara cu dor!

(Ţerova)

548. *Frunză verde lemn uscat*

Frunză verde lemn uscat,
Rău, maică, m'ai blăstămat,
Să umblu din sat în sat,
Şi să mânc prefont uscat
În picioare frământat,
Nici cu sare nu-i sărat,
Numai cu lacrimi udat.

(Bogăltin)

549. *Frunză verde bosâioc*

Frunză verde bosâioc
Mai bine să ard în foc,
Dacă n'am avut noroc.
Poate c'am fost blăstămat,
Să mă duc din sat în sat,
Şi să mor înstrăinat,
Că cătanii aşa-i dat.

(Caransebeş)

550. *Mă duc, maico, în cătane*

Mă duc, maico, în cătane,*)
Tu rămâi şi-mi spală haine,
Le spală în lăcrimele,

*) Vezi varianta pag. 307. în col. Iarnik-Bârseanu „Io mă duc, mândră, 'n cătane."

Le uscă pe gărdurele,
Tot în dor şi tot în jele,
Le trimite 'n vânturele
În ţara străinului,
Marginea pământului,
Unde nu-i nici fir de grâu
Numai sânge până 'n brâu! (Dulău)

551. Variantă

Frunză verde măiărane,
Io mă duc, mândro, 'n cătane,
Tu rămâi de-mi spală haine,
Şi le spală 'n lăcrimele,
Şi le freacă 'n dor şi jele,
Şi le uscă pe scăeţi,
Mie să mi le trimeţi
Pe frunzele nucului,
În ţara Tălianului. (Margina)

552. Zis-a mândra să mă 'nsor

Zis-a mândra să mă 'nsor,
Să nu port atâta dor;
Dar mândruţa mea nu ştie,
Că io merg în cătănie. (Bogăltin)

553. Rămâi, mândro, sănătoasă,

— Rămâi, mândro, sănătoasă,
Gură dulce şi frumoasă!
Că acum ne despărţim,
La trei ani ne întâlnim.
— Du-te, neico, sănătos,
Ca un trandafir frumos,
Să te bată vântu 'n faţă
S' umpli lumea de dulceaţă!*) (Văliug)

*) Comp. „Frunză verde, măr mustos," col. Sevastos, pag. 33—34.

554. *Frunză verde de mohoru*

Frunză verde de mohoru,
Bate, Doamne, pe maioru,
Pe maioru din Logoj,
C'a luat feciori frumoşi,
Bate-l, Doamne, şi-l ia drace,
C'a luat pe cine-mi place;
Dar acasă ce-a rămas?
Cei cu pălării pe nas!
Acasă cine-a udit?
Cei cu pălării pe flit!

(Herendeşti)

555. *Dincolo de Lipova*

Dincolo de Lipova
Mereu cântă ţinghiţa
De jale la cei voinici,
Că s'or însurat de mici.
Lunea, Marţea s'o'nsurat,
Mercuri carte li-a picat,
Carte neagră'mpărătească
Să meargă să cătănească.

(Caransebeş)

556. *Hai, mândro, la Lipova*

Hai, mândro, la Lipova,
Acolo m'or îmbrăca,
Păru'n cap mi l-or tăea.
Ia-l, mândro, şi-l pune bine
Şi-l bagă'n cârpă la tine,
Ca să-l scoţi la serbători,
Să-l areţi cătră feciori,
Şi să vadă şi iei bine
Ce-or făcut domnii cu mine!

(Fârdea)

557. *Frunză verde măerană*

Frunză verde măerană,
Mi s'a dus badea cătană;

Nu ş-ar mai da de pomană,
Cine mi l-a pus cătană!

(Caransebeş)

558. Frunză verde de măr dulce

Frunză verde de măr dulce,
Ean ieşi, mândro, 'n deal la cruce,
Că io pe trei ani m'oi duce.
Duce-m'oi şi n'oi întoarce,
Plânge-mi-i şi te vii coace.
Duce-m'oi şi n'oi vení,
Inima ţi s'o topí.

(Criciova)

559. Tu te duci, neico, sărace

— Tu te duci, neico, sărace;
Dar cu dorul tău ce-oi face?
— Tu ii face, mândro bine,
Că inima mea-ţi rămâne,
Ia-o tu ş'o pune bine,
Ş'o sădeşte în grădină,
În grădină la umbriţă,
Şi-i du apa cu guriţă.
De-i vedea, c'o lăstărí,
Să ştii, mândro, c'oi vení;
De-i vedea, că vestejeşte,
Nu mai trage-a mea nădejde.*)

(Meedica)

560. Frunză verde floricea

Frunză verde floricea,
Mândra aşa cuvânta:
— Fă, neicuţă, ce-i putea,
Şi mă ia cu Dumneata.
— Mândro, unde mergem noi
Nu ie earbă, nu ie grâu,

*) Vezi var. p. 111. col. Iarnik-Bârseanu „Io mă duc mândro, de mâne."

Numai sânge pănă'n brâu.*)
Mândro, unde mergem noi,
Nu ie nici un fir de earbă,
Numai sânge pănă'n barbă.
Frunză verde floricea,
Mândra ear' aşa grăea:
— Fă-mă brău pe lăngă tine,**)
Că să-ţi meargă tot cu bine;
Unde brâul ţ-a fi greu
Fă-mă lumină de său
Şi mă pune'n sinul tău:
Unde seara-i însera,
Cu mine te-i vedera,
Şi cu lemne
Din sprincene,
Cu schintei
Din ochii mei!

(Armeniş)

561. *Nu ştii, badeo, ce ziceai*

Nu ştii, badeo, ce ziceai,
La noi pe scamn[1] când şedeai,
Că nu ieste om în lume
Pe noi să ne despreune; —
Eată omul s'a aflat,
Francisc Iosif împărat,
Pe noi ne-a despreunat![2])

(Margina)

562. *Foae verde mărăcină*

Foae verde mărăcină,
Mă mână mama'n grădină

*) Comp. var. dela p. 322, „Foae verde de secară, Vestea rea o vint în ţară“ în col, Iarnik-Bârseanu.

**) Comp. var. dela p. 64, aceeaş colecţie.

[1]) Scaun.

[2]) Comp. cântecul dela p. 255, „Foae verde de susai, Ştii tu, mândră, ce ziceai“, în col. aceeaş.

După bosâioc albuţ,
Să fac pană la drăguţ.
Drăguţu nu poartă pană,
Că l-a scris neamţu cătană*) (Surducu mare)

563. Badea meu ie nensurat

Badea meu ie nensurat,
Nici mustaţă nu i-a dat,
Cum ie bun de sărutat, —
A plecat şi m'a lăsat,
A plecat să cătănească,
Altă mândră să-şi găsească. (Bogăltin)

564. Frunză verde nucă sacă,

Frunză verde nucă sacă,
Nu găsesc bade să-mi placă;
Că badea, de mi-a fost drag,
În cătane s'a băgat.
Cât oi fi
Cât oi trăí,
Cătană n'oi mai iubí!
Căci cătana-i
Ca duşmana,
Când ie dragostea mai dulce,
Te cam lasă şi se duce,
Se duce, ia drumurile,
Io rămân cu gândurile... (Herendeşti)

565. Vai bade, băditul meu

Vai bade, băditul meu,
Ascultă ce-ţi spun şi ieu:
Decât să te văd sub steag,
Mai bine în pat beteag;

*) Comp. varianta dela p. 315 „M'a mânat maica la vie, Să-mi culeg magheran mie“ în col. Iarnik-Bârseanu.

Ş'oi porní pe râturele
Ş'oi culege dor şi jele
Şi ţ-oi face lecurele
Să te vindec io cu iele.

(Margina)

566. *Peste trei zile îţi vine*

Peste trei zile îţi vine,
Ca să mergi în cătănie,
Şi de-acolo nu-i vení
Păn' trei ani s'or împliní:
Vină mă sărut' odată,
Bade, inimă de peatră.

(Drăgoeşti)

567. *Frunză verde lemn uscat*

Frunză verde lemn uscat
Decând neica mi-a plecat
Ceaţă 'n casă s'a băgat
Nu văd masă,
Nu văd casă,
Nu aud cine vorbeşte
Numai dorul mă topeşte.

(Caransebeş)

568. *Neicuţo, cu dorul tău*

Neicuţo, cu dorul tău,
Nu pot trece un părău,
Un părău cu apă rece
Cine bea de dor i trece:
Am cercat şi am beut,
Şi de dor nu mi-a trecut.
Decând neica a plecat
Furca 'n pod am aruncat,
Decând neica mi s'a dus
Trei fire pe fus n'am pus.

(Caransebeş)

569. *Frunză verde depe rit*

Frunză verde depe rit
S'a dus badea 'n bătăit,
Nu ştiu, Dunărea-a trecut,
De trei zile n'a venit,
Nu ştiu, Turcii l-au robit,
De opt zile n'a venit...
De nu vii, bade 'n o lună,
Mă afli pe câmp nebună;
De nu-i vení într'un an,
Mă afli neagră buştean!

(Sasca)

570. *Du-te dor*

Du-te dòr,
Până ie nor,
Că dacă s'a 'nsenina
Mai departe te-oi mâna,
Unde-i steagul aplecat,
C' acolo-i badea culcat;
De l-i găsí adurmit,
Tu să-i spui, că am murit;
De l-i găsí deşteptat,
Spune-i, că m'am măritat,
Să-mi trimită un propis,
Dar nu cu cerneală scris,
Că cernelă-i multă 'n ţară
Ş'o fi vro înceluealá,
Să scrie cu argintel,
Că de-acela-i puţinel,
Să cunosc că-i dela iel!

(Văliug)

571. *Înălţate împărate*

Înălţate împărate,
Citeşte ş'a noastă carte
Şi pe frunză de podbeal
Ne trimite la Ardeal,

C'avem mândre tinerele,
De-al nost' dor, de-a noastă jele
Nu mai poartă nici mărgele,
Nici în degete inele,
Şi de dor şi de bănat
Şi cercei-i-au aruncat!*)

(Ocna de Fier)

572. *Floricică floricea*

Floricică floricea,
Vai săraca mândra mea,
Cum rămâne singurea;
Ieu mă duc în cătănie
Şi-ţi las dorul, mândră, ţie,
Floricică doi bujori,
C'aşa-i data la ficiori,
Când li-i mai drag să trăească,
Cu mândra să se iubească,
Atunci casa-şi părăsesc,
Şi la drum mi se pornesc,
Trei ani grei îţi cătănesc.

(Văliug)

573. *Mândro, dă-mi tu ochii mie*

Mândro, dă-mi tu ochii mie,
Să-i învălui în hârtie,
Şi să-i pun în pătrântaş,
Că plec mâne la oraş,
Plec, mândruţo, şi te las.

(Caransebeş)

574. *Frunză verde de bujor*

Frunză verde de bujor,
Am plecat să mă însor,
Să iau frunza bradului
Şi puşca'mpăratului,

*) Comp. „Frunzuliţă trei smicele", col. Sevastos, p. 178.

Şi un fir de busuioc,
Până la caru de foc.
Ear când pe car ne suea,
Părul jos mi-l reteza . . .
Stringe, mândră, părul meu,
Şi mi-l du în şăzători
La fete şi la feciori:
Toţi să vadă şi să creadă,
Cât mi-i inima de neagră,
Că-i neagră ca un cărbune, —
Şi n'am către cine spune.

(Văliug)

575. *Plânge frunza şi earba*

Plânge frunza şi earba,
Plângi tu, mândro, draga mea,
Că io mâne la un ceas,
Mă duc mândro şi te las;
La zoritul zorilor
Stau naintea domnilor.
Ş'or striga domnii pe noi
Să stăm bine doi cu doi,
Să stăm doi mână la mână
Tot natu cu puşca plină,
C'or pica plumbii ca ploaua,
Şi voinici tineri ca roaua.

(Margina)

576. *Mândruţo, mândro frumoasă*

Mândruţo, mândro frumoasă,
Să rămâi tu sănătoasă,
Că de mâne la un ceas,
Mă duc, mândro, şi te las.
M'oi lipí lâng' o cetate
Şi ţ-oi scrie, mândro, carte,
Carte 'n patru colţurele,
Scrisă cu lacrimi d'a mele,

În mijloc
Pară de foc,
Că de mândra n'am noroc.
(Cuptoare)

577. *Frunză verde de secară*

Frunză verde de secară
Io mă duc, mandruţo, 'n ţară,
Io mă duc în cătănie,
Cătănie sau robie,
Că-i puţinică simbrie.
Nu-i nici ca la un jăndari,
Ci-s tocmai şase creţari.*)
(Bogăltin)

578. *Frunză verde, lemn domnesc*

Frunză verde, lemn domnesc,
Pusei gând dumnezeesc,
Pe mândra s'o părăsesc.
Frunză verde, lemn uscat,
Altă mândr' am căpătat,
Şi n'am cămaşă să-i fac . . .
Poate să-i fac dintr'un sac ?
Dar sacu ie 'mpărătesc,
Şi mă pune să-l plătesc. . .
(Ilova)

579. *Cât ie lumea şi ţara*

Cât ie lumea şi ţara,
Nu-i cu dor ca cătana!
De unde cătana pleacă
Rămâne casa săracă,
Cu pluguţul prin obor,
Cu casa plină de dor;
Şi nevasta-i supărată,

*) Militarul de rând austriac primeşte 6 creţari pe zi.

Copilașii plâng pe vatră:
Și nu știu cine li-i tată.*)

(Văliug)

580. *Frunză verde de cicoare*

Frunză verde de cicoare,
Vai, sărace cătănioare,
Că n'au nici o serbătoare,
Numai pușca pe spinare,
Și pleacă pe munte 'n vale
Și cată în sus și 'n jos
Cum se veselesc frumos,
Și se uită 'n lung și lat
Cum se veselesc cu drag.
Io pun capu în pământ,
Și trec prin sate plângând;
Frunză verde-ardelenească,
Că-i poruncă 'mpărătească,
Și trăbă să se 'mplinească!

(Bogăltin)

581. *Frunză verde earbă creață*

Frunză verde earbă creață,
Porunca cea cătănească**)
Trăbă să se împlinească,
Trăbă să mergi ca și gândul,
Măcar să crepe pământul!

(Văliug)

582. *Frunză verde ciocalină*

Frunză verde ciocalină,
Vai de robia străină,
Când te-apucă Neamțu 'n mână
Îți dă drumu 'n țară strină,

*) Comp. „. . . Lăsai casă, lăsai masă“, p. 269, și „Frunzuliță de mărar“, p. 276, col. Sevastos; „Frunză verde de săcară, a venit poruncă 'n țeară“, p. 322—323, col. Iarnik-Bârseanu.

**) Vezi și p. 322, vers 24, col. Iarnik-Bârseanu.

Unde n'ai tată nici mamă,
Numai puşca tot în mână,
Şi te pune la ş i l b o c,
De-ar fi ploae, de-ar fi foc!
De-ar fi ploae, de-ar fi vânt,
Trăbă să stai ca un sfânt! (Bogăltin)

583. *Amărâtă turturea*

Amărâtă turturea,
Să mă treci Italia,
Să mă duc în ţara mea,
Să mai văd pe maica mea,
Amărâtă
Jeluită,
Lacrimile jos îi pică! (Sasca)

584. *Chinezul şi cu popa*

Chinezul*) şi cu popa
Tot aşa mi-or rupt legea,
Că cătană m'or băga,
La Italia m'or căra.
La Italia de m'or duce,
Nu m'oi face poamă dulce,
Ci m'oi face poamă-amară,
Şi la toamn' oi vení eară. (Coşava)

585. *Frunză verde de bruscan*

Frunză verde de bruscan,
Am plecat pe vr'o trei ani;
Frunză verde rozmalin,
Nu ştiu vin, ori nu mai vin;
Frunză verde de dudău,
M'oi ruga lui Dumnezău,
Ca să mă întorc şi iău! (Bogăltin)

*) Chinezul, se zice şi j u d e l e (primarul).

586. *Frunză verde earbă creață*

Frunză verde earbă creață,
Io mă duc fără musteață
Ș'oi vení cu barbă deasă ; —
Frunză verde semenic,
Io mă duc, că mis voinic,
Ș-oi întoarce, nu-i nimic.
(Văliug)

587. *Cântă cucul, vai săracul*

Cântă cucul, vai săracul,
Ș-a perdut mândra ortacul,
Și căta să-ș afle altul.
C'a gândit, că a murit;
Dar bădița a venit,
A venit din cătănit,
Ș' a 'nvățat cătanele
Să iubească fetele. . .
(Caransebeș)

588. *De-ar fi pușca de scăete*

De-ar fi pușca de scăete
Și compánia de fete,
De-ar fi pușca crăstăvete
Plumbișorii de burete,
Atunci zeu cu drag m'aș duce
Măcar să mă și împușce!*)
(Văliug)

589. *Căpitane, căpitane*

Căpitane, căpitane
Slobozi-mă din cătane,
Să mai prind plugul de coarne
Pănă la sfințit de soare;
Dacă lucru lo-i găta,
Io cu drag te-oi asculta
Și napoi voi înturna.
(Văliug)

*) Comp. var. la p. 299 „De-ar fi pușca de cucută" în vol. Iarnik-Bârseanu.

590. Bosâioc depe cetate

Bosâioc depe cetate,
Spune badei sănătate, —
Că cu ungurul se bate,
Dar muscalu-i ţine parte!*)

(Vărădia)

591. Împărate, împărate

Împărate,
Împărate,
Io mă mir, că nu ţi-i jele
De tinereţile mele,
Cum le trec
Şi le petrec
Cu amar şi cu necaz,
Şi cu lacrimi pe obraz.
Dar de lacrimi nu bag seamă,
Le mai şterg cu o maramă;
Ci mi-i milă de obraz,
Că rămâne fript şi ars!**)

(Văliug)

592. Frunză verde de colie

Frunză verde de colie,
Vai, sermana cătănie
Mi-a fost rânduită mie
Din mica copilărie;
Vai, sermana mea vieaţă,
Cum trăesc fără dulceaţă
Toţi feciorii merg la joc,
Numai io stau la şilboc,
Dacă n'am avut noroc;
Şi acù n'am ce să fac,

*) Învederat, că acest cântec se rapoartă la revoluţia del 1848—49.

**) Comp. varianta dela p. 101 „Doamne sfinte nu ţi-i jel. De tinereţile mele", col. Iarnik-Bârseanu.

Trăbă să stau cu haptac;
De-aș ieșí din lume-afară,
Neamțu m'ar aduce eară!

(Bogăltin)

593. *M'or trimite și-s ca dus*

M'or trimite și-s ca dus
Pe frunza de cucuruz,
Dela Fier în sus!
Pe sub foaea arinească
Vine-o carte 'mpărătească
La birău să o citească;
O cetí cât o cetí,
Și pe masă o trântí.
Când fu pela mez de noapte,
La feciori lega pe moarte,
Nici nu fuse ziua bine,
Când veniră și la mine.
Eată, maică, eată dragă,
Că biráiele mă leagă,
M'or trimite și-s ca dus
Ca frunza de cucuruz,
Dela Fier în sus!

(Ocna de Fier)

594. *Când de-acasă am plecat*

Când de-acasă am plecat,*)
Ziua bună mi-am luat
Dela frunza cea de fag,
Dela tatăl meu cel drag;
Dela firul cel de earbă,
Dela maica mea cea dragă;
Dela grădina cu brazi,
Și dela iubiții frați;
Dela grădina cu flori,
Și dela mândre surori;

*) Comp. var. dela p. 321 „Foae verde dintr'un nuc, Vint-o vremea să mă duc" în col. Iarnik-Bârseanu.

Dela stele, dela lună,
Dela neamuri dimpreună;
Dela firul de bujor,
Dela prietenii cu dor...
Ochii mei au lăcrimat,
Și din grai am cuvântat:
Rămâi tu, iubită țară,
De-oi trăí, să te calc eară;
Că trei ani ie vreme lungă,
Cine poate să-i ajungă?!
Ear mândruța ce-mi zicea?
— Nu te tare supăra,
Că tu, când vei înturna,
Vei fi alb ca și tina.

(Drăgoești)

595. *Dela Dunăre la vale*

Dela Dunăre la vale
Merg căpitanii călare
Cu trei sute de cătane.
Ofițirii merg cântând,
Cătanile merg plângând
Pe părinți rău blăstămând,
De ce pe iei i-au făcut
Așa nalți și subțirei
Să prindă plumbul în iei.

(Caransebeș)

596. *Plinu-i codru de ce-i plin*

Plinu-i codru de ce-i plin,
Plinu-i codru de voinici,
La tot fagul câte cinci.
Ear la fagul din cărare
Șede-un căpitan călare
Și strigă din gura mare:
Pușcați, feciori, fără frică,
N' ascultați că doi trei pică.

Că pică de cei tineri,
Şi rămân de cei bătrâni,
Cei bătrâni şi cu mustaţă
Care string la puşcă 'n braţă,
Şi se pun spate la spate,
Ca să poată bine bate!

(Margina)

597. *Mueruşcă, draga mea*

Mueruşcă, draga mea,
Vai, acum de m'ai vedea,
Ai jura pe Dumnezău,
Că nu sunt bărbatul tău.
Cum veníi, aici peloc,
Desbrăcară hăl cojoc,
Mă puseră 'ndată jos
Şi mă tunseră frumos,
Mă duseră 'n măgăzină
Şi-mi dederă puşca 'n mână,
Si nişte papuci purtaţi
De alţii p'aici lăsaţi,
Şi nădragi vineţi, frumoşi,
Abea-i port de petecoşi;
Puseră-mi viţelu 'n spate
Şi la brâu curele late,
Dederă-mi un comănac
Şi mă puseră haptac...
Dimineaţa când mă scol,
Io mânc comisul şi gol,
Mă scoate la egziţir
Şi mă 'nvaţă prezentir.
Dar căprariu-i mare 'n cap,
Stă nainte ca un ţap,
Şi când iel strigă haptac,
Atunci trebue să tac.
Mueruşcă, draga mea,
Vai, acum de m'ai vedea,

N'ai mânca şi nici n'ai bea,
Ai plânge de jalea mea.

(Căvăran)

598. *Cântă cucu 'n vârf de nuc*

Cântă cucu 'n vârf de nuc,
Vai, feciorii cum se duc;
Cântă cucu 'n vârf de pae
Se duc feciorii 'n bătae...
Frunză verde floricea,
Iei din graiuaşa grăea:
Scobori, Doamne. pe pământ,
De vezi neamţu ce-au făcut...
Când zorile se vărsa,
Tunurile slobozea;
Când iera la prânzu mare,
Venea gheneral călare
Şi striga din gura mare:
Bateţi marş, bateţi marş!
Să ţină feciorii paş,
Pe sunetul dobelor,
Pe scurtarea zilelor,
Pe sunetul trimbiţii,
Pe scurtarea vieţii!...
Ş'aşa stau cătanele,
Cum stau toamna brazdele.
Când bătaea înceta,
Pe cătane le stringea,
Şi 'n groapă le arunca,
Var peste iei aşeza
Cu pământ îi astruca...
Jeliţi voi, surori, pe fraţi,
Si neveste pe bărbaţi,
Jeliţi, maice, pe feciori,
Pe feciorii negrişori,
Omorâţi de plumbişori!

(Cuptoare)

599. Frunză verde depe vale

Frunză verde depe vale,
In Bosnia-i mare jale,
Cad voinicii în bătae,
Sângele curge părae...
Inălțate împărate,
Pune pace, nu te bate,
Lasă feciorii pe-acasă
La copii și la boreasă;
Că decând porți bătălie
Rămân holdele pustie,
Fete și mame bătrâne,
Și copiii fără pâne;
Zbiciu din cuñi putrezește
Plugu 'n șură ruginește
Boii 'n grajduri odihnesc,
Grădinele 'nțelenesc
Cucuruzu-i nesăpat,
Și grâul netreerat;
Ear pe drumuri și cărare
Curg lacrimi părău și vale,
Lacrimile înfocate
De fete nemăritate,
Și neveste supărate,
Și de mame 'nstrăinate...

(Văliug)

600. Paserile 'n codru cântă

Paserile 'n codru cântă
Din creangă 'n creangă s'aruncă,
Toate cântă și s'adună
Și îș fac la voe bună.
Și la mine au privit,
Io din gură le-am grăit:
Păseruici și păsărele,
Voi frumoase turturele,

Să zburaţi în ţara mea,
Si-mi cătaţi pe maica mea,
Spuneţi-i, că am murit
Sub un şanţ acoperit
Cu foi de frăgar înalt,
Tocma 'n inimă puşcat.
Ear în loc de cântec sfânt,
Ce se cântă la mormânt,
Croncănesc corbii prin vănt;
In loc de popă cu carte,
Un dobaş cu doba bate;
Clopotele-s tunurile
De resună dealurile...
Peştele merge prin apă
Şi dela moarte tot scapă,
Noi feciori fără noroc
Nu putem scăpa din foc,
De-aşa moarte cu necaz
Fără pânză pe obraz;
De-aşa moarte de cu greu,
Fără pic de copârşeu,
Fără om din satul meu;
De aşa moarte de cu grabă,
Fără mumă, fără tată,
De-aşa moarte cu strânsori
Fără fraţi, fără surori,
Fără lumină de ceară,
Fără om din a mea ţară
Fără lumină de său,
Blăstămat de Dumnezău!

(Văliug)

TABLA DE MATERII

